

เอกสารประกอบการงานเสวนา MORNING TALK ครั้งที่ 2

"ชีพรเศรษฐกิจไทย อุตสาหกรรมไหนไปต่อ"

ช่วงที่ 1 บรรยายเรื่อง

"จับตาอุตสาหกรรมไทย
ภายใต้สถานการณ์ COVID-19
ช่วงท้ายปี 2564 ไปต่อ หรือ รอ.....?"

นำเสนอโดย

ดร.อมรเทพ จาวะลา
ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่
ผู้บริหารสำนักวิจัย ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย

ช่วงที่ 2 บรรยายเรื่อง

"CHECK UP
โครงสร้างภาคอุตสาหกรรมไทย"

นำเสนอโดย

อภิญญาต์ อำนวยกาญจนสิน
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

งานเสวนา Morning Talk ครั้งที่ 2

"ชีพรเศรษฐกิจไทย อุตสาหกรรมไหนไปต่อ"

พฤหัสบดีที่ 2 กันยายน 2564 เวลา 09.00 - 12.30 น.

ผ่านระบบออนไลน์ **webex**
by CISCO

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

• 09.30 - 10.30 น.

ดร.อมรเทพ จาวะลา

ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่
ผู้บริหารสำนักวิจัย ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย

บรรยายเรื่อง

"จับตาอุตสาหกรรมไทย
ภายใต้สถานการณ์ COVID - 19
ช่วงท้ายปี 2564 ไปต่อ หรือ รอ.....?"

• 10.30 - 10.50 น.

คุณอภัยกิต์ อำนวยกาญจนสิน
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

บรรยายเรื่อง

"Check up โครงสร้าง
ภาคอุตสาหกรรมไทย"

• 11.00 - 12.30 น.

เสวนาเรื่อง "ชีพรเศรษฐกิจไทย อุตสาหกรรมไหนไปต่อ"

รศ.ดร.สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์

นักวิชาการอิสระด้านเศรษฐศาสตร์และการเมือง
วุฒิสมาชิก และ รองอธิการบดีฝ่ายวางแผน
และพัฒนา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คุณเกรียงไกร เรียรณกุล

รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
และประธานสายงานส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรม

คุณสุรงค์ บุลกุล

รองประธานกรรมการหอการค้าไทย
สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

คุณจิตเกษม พรประพัทธ์

ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายนโยบายโครงสร้างเศรษฐกิจ
ธนาคารแห่งประเทศไทย

รศ.เต็มธรรม สิกิเลิศ
หัวหน้าโครงการฯ
ผู้ดำเนินรายการ

คุณกิติวัช ภูครองหิน
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
ผู้ดำเนินรายการ

สำหรับ SCAN เพื่อเข้าร่วมงานเสวนา
Morning Talk ครั้งที่ 2

Industry Outlook and Supply Chain Disruption

Amonthep Chawla, Ph.D.

CIMB Thai

September 2, 2021

FORWARD

Knowledge

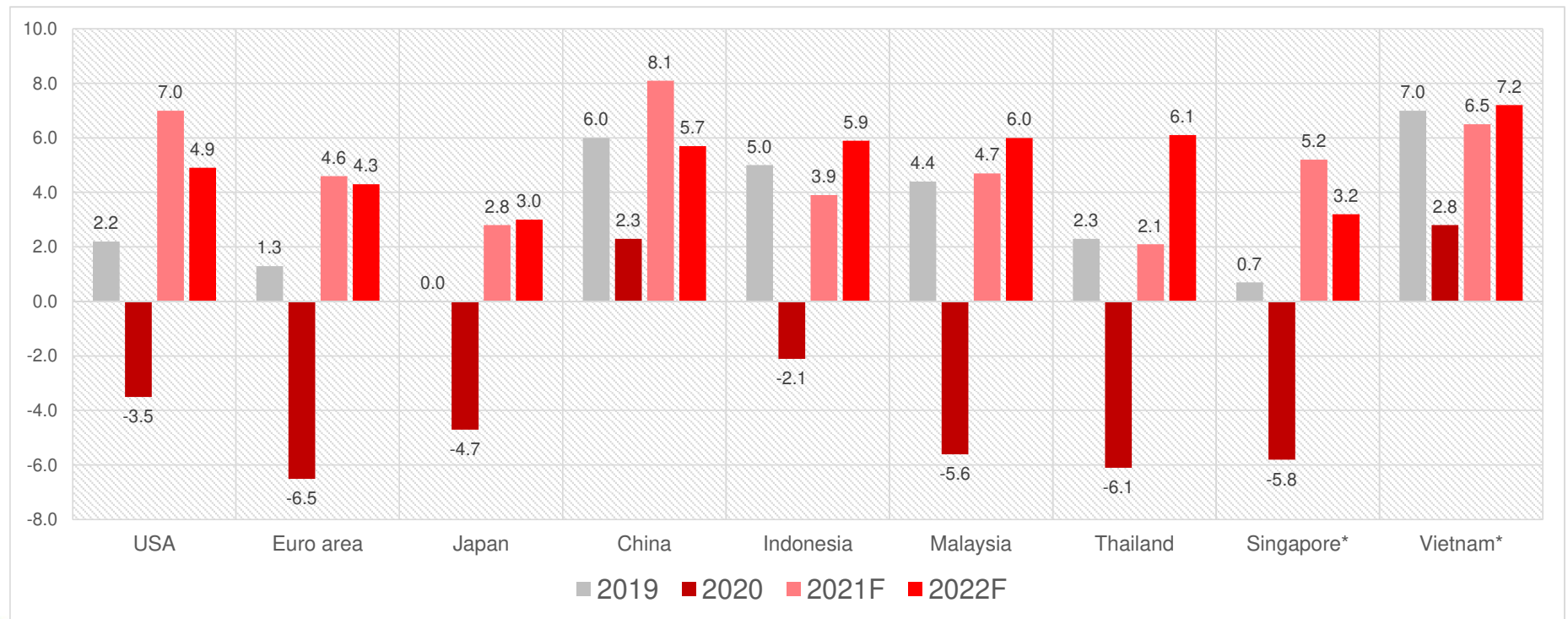
<Specify Data Classifications one of the following: Public

IMF projected a stronger global recovery, but less optimistic for ASEAN

GDP Forecast by IMF

Real GDP growth (% yoy)

F= forecasted by IMF as of July 2021

*Singapore and Vietnam forecasted as April 2021

Sources: IMF

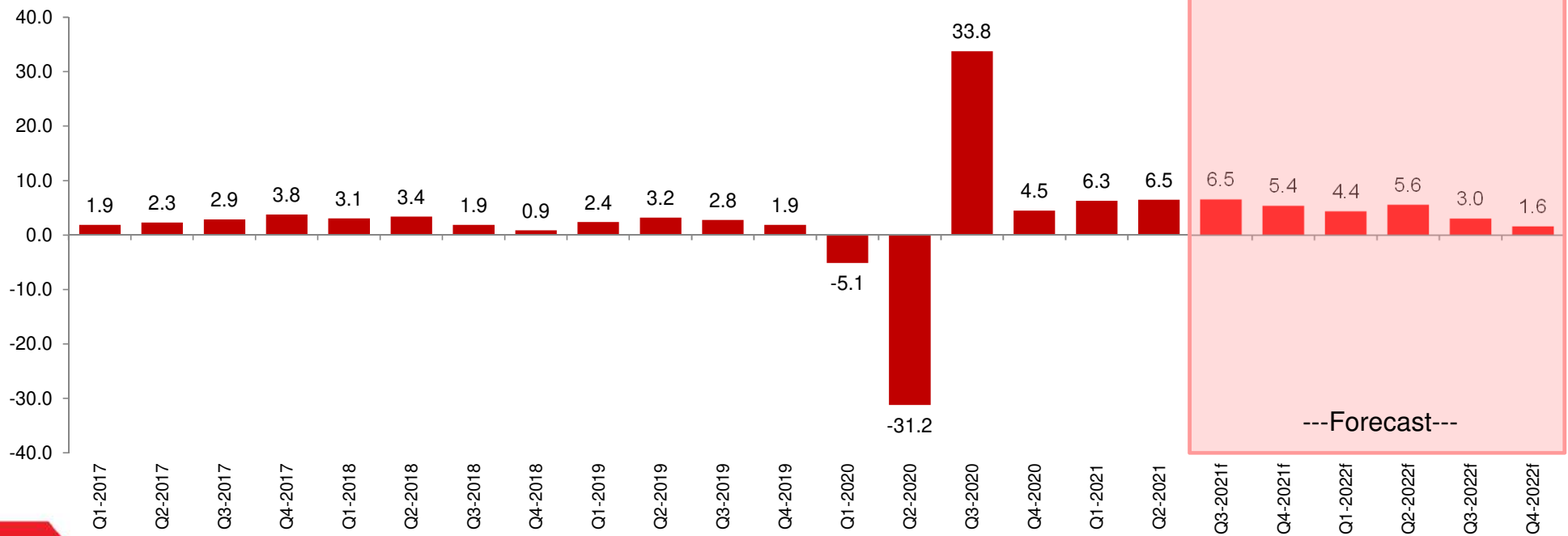
<Specify Data Classifications one of the following: Public>

US - Robust GDP

USA GDP Growth

GDP forecast	
2021	6.1%
2022	4.8%
2023	2.3%

%, q-o-q; annualized rates

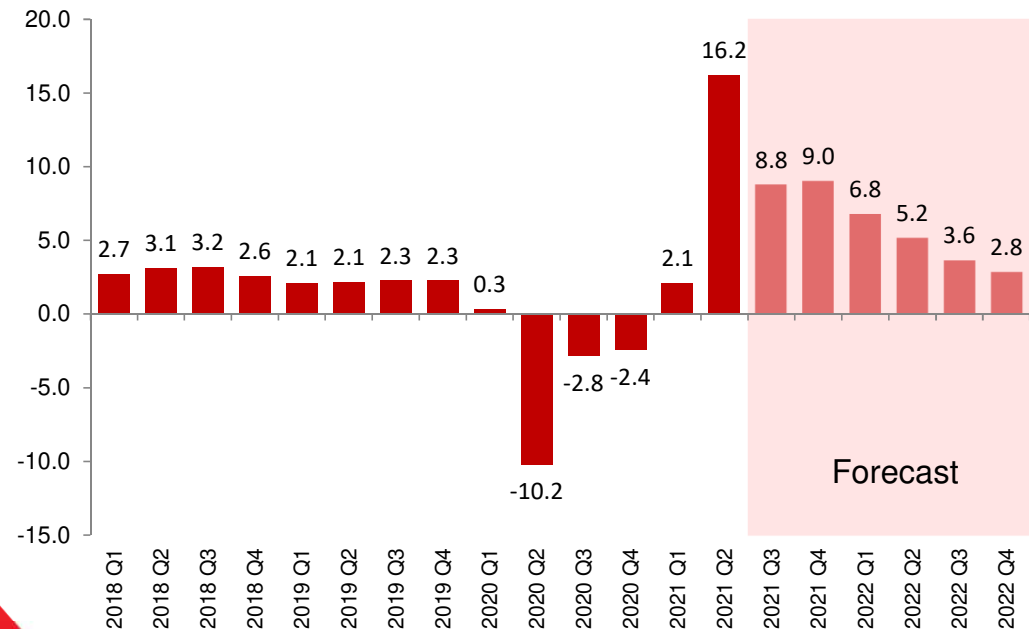
Source: Bureau of Economic Analysis and Oxford Economics Model

<Specify Data Classifications one of the following: Public>

US - Retail sales jump and higher consumption after opening businesses

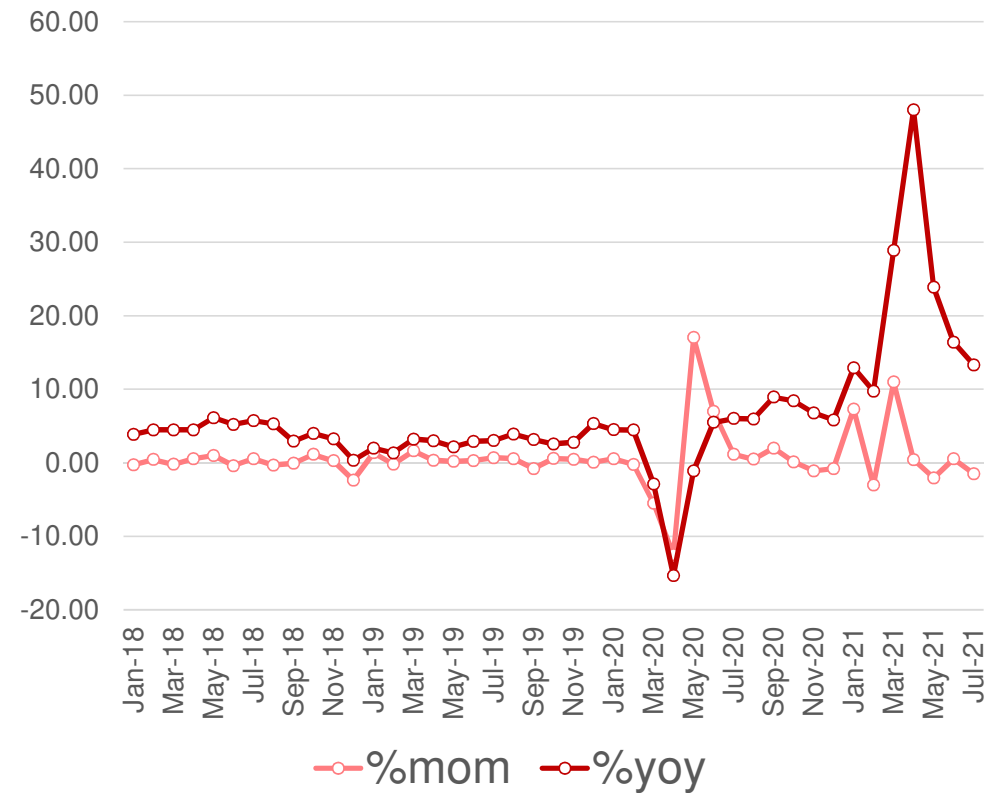
USA: Private Consumption

%, yoy

Source: www.bea.gov, (Bureau of Economic Analysis)
Forecasted by Oxford Economic Model(OEM)

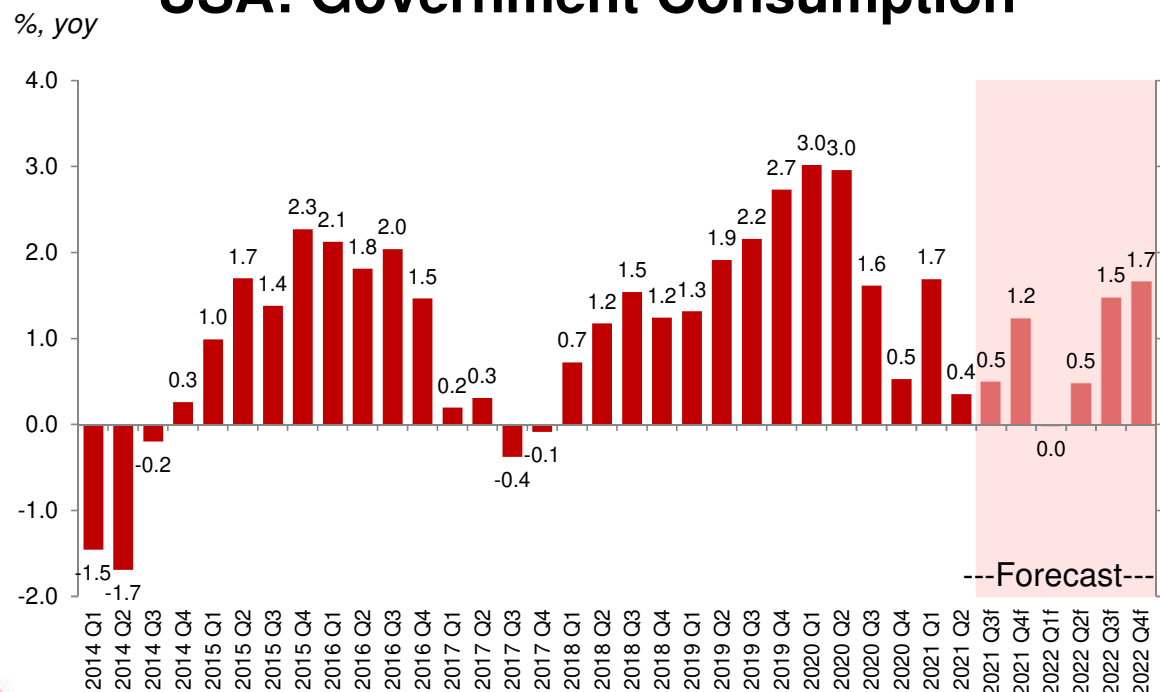
Retail Sales

<Specify Data Classifications one of the following: Public>

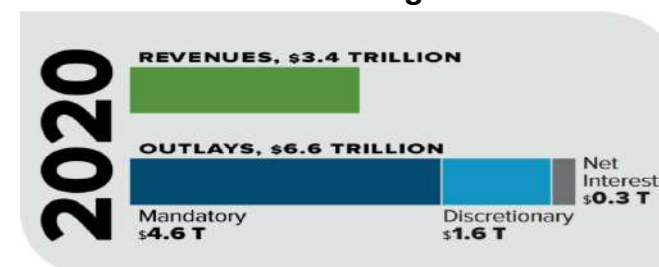
US - Fiscal stimulus...soon will be fiscal drag

USA: Government Consumption

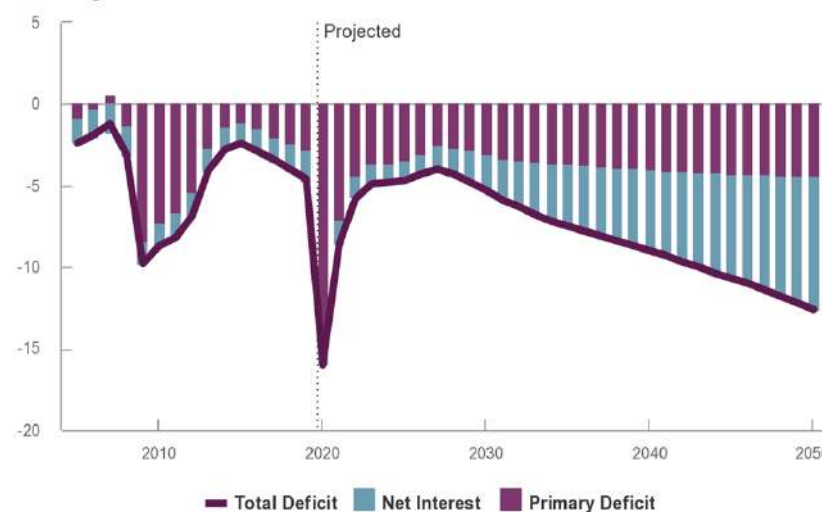
Source: www.bea.gov, (Bureau of Economic Analysis)
Forecasted by Oxford Economic Model(OEM)

US federal budget

Total Deficits, Primary Deficits, and Net Interest

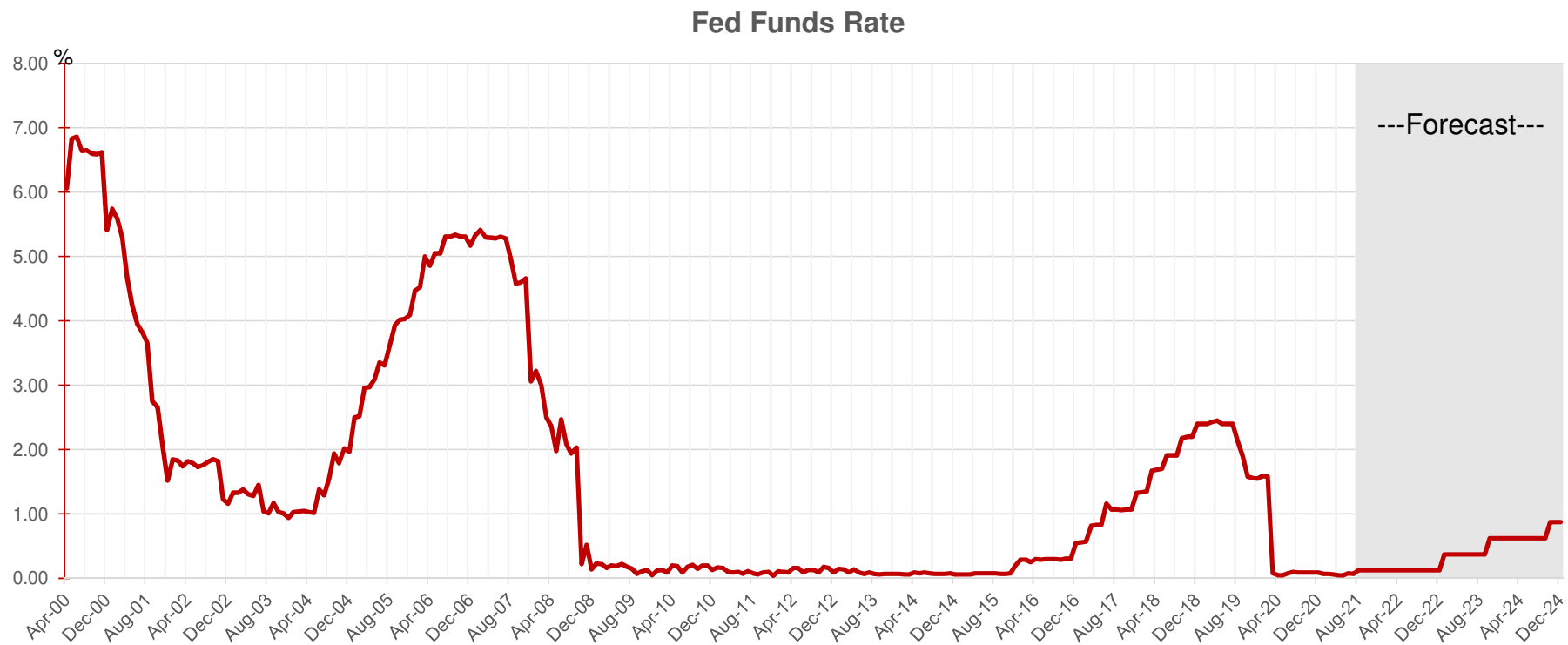
Percentage of Gross Domestic Product

Source: CBO.gov

<Specify Data Classifications one of the following: Public>

US - Gradual pace of rate hike...the first lift off in 1Q/2023

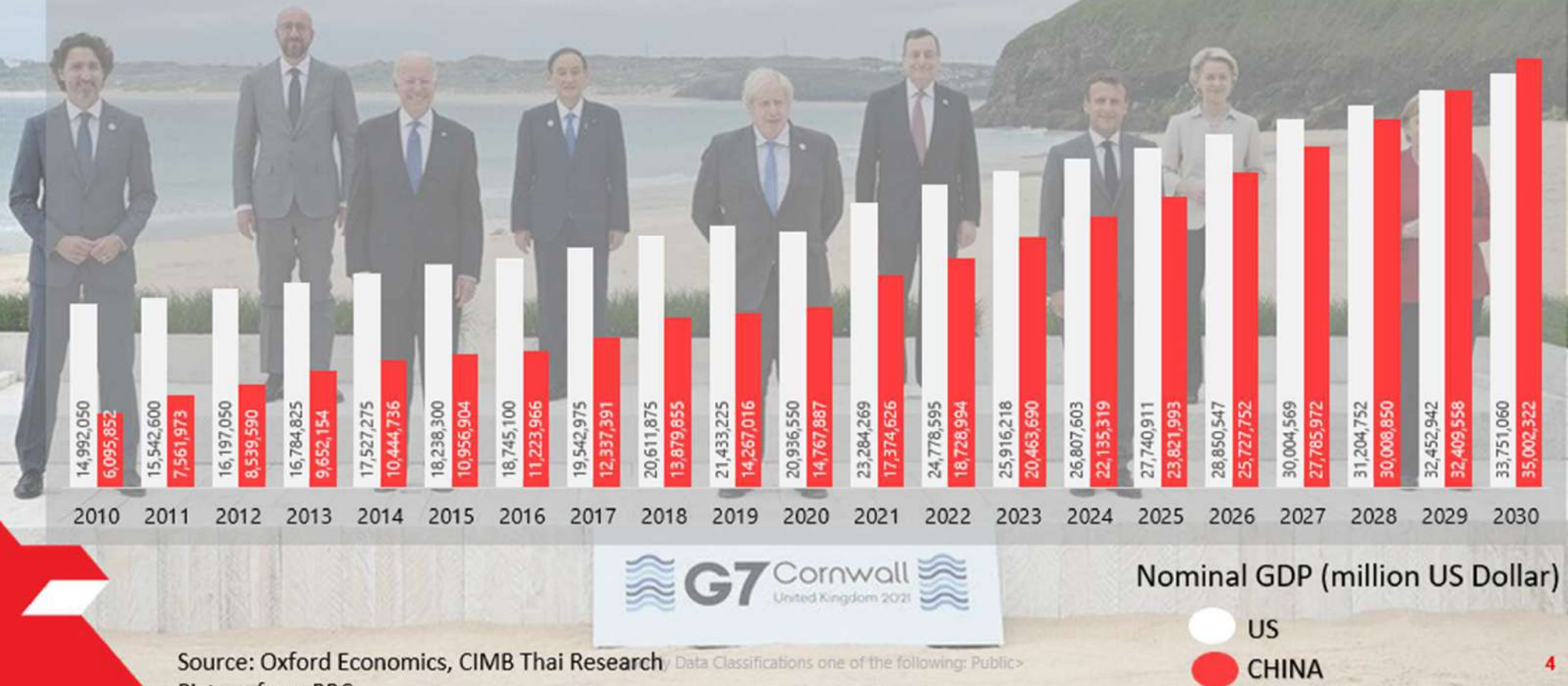

Source: Federal Reserve,
Forecasted by Oxford Economic Model(OEM)

<Specify Data Classifications one of the following: Public>

G7 and its attempt to de-globalization

US and China GDP forecast

Outlook for H2/2021 under an assumption that GDP growth at 0-0.5% due to prolonged lock down till mid-Q4 while slow recovery is expected in 2022

Threats

COVID-19 outbreak

Weak purchasing power
For middle- and low-income consumers

Low number of foreign tourists

Low property buying by foreigners

Political risk

Low FDI

Labor shortage in labor-intensive manufacturing sectors due to COVID-19 outbreak, affecting exports

Opportunities

COVID-19 vaccination

Government measures *Will support purchasing power of consumers and related businesses*

Higher farm income

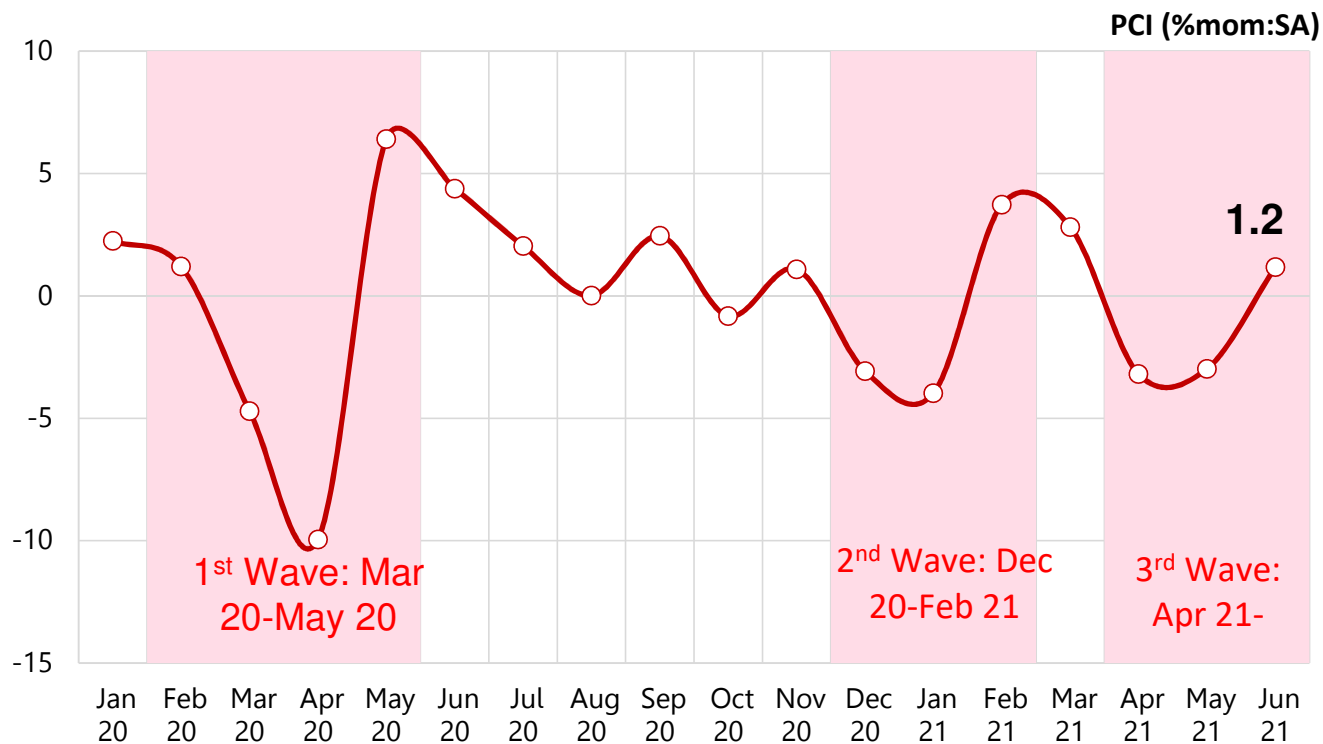

Remaining high capacity utilization rate

Growing demand for major export products

Stagnant spending

Source: Bank of Thailand, CIMB Thai Research

Key Highlight

Unemployment
Rate

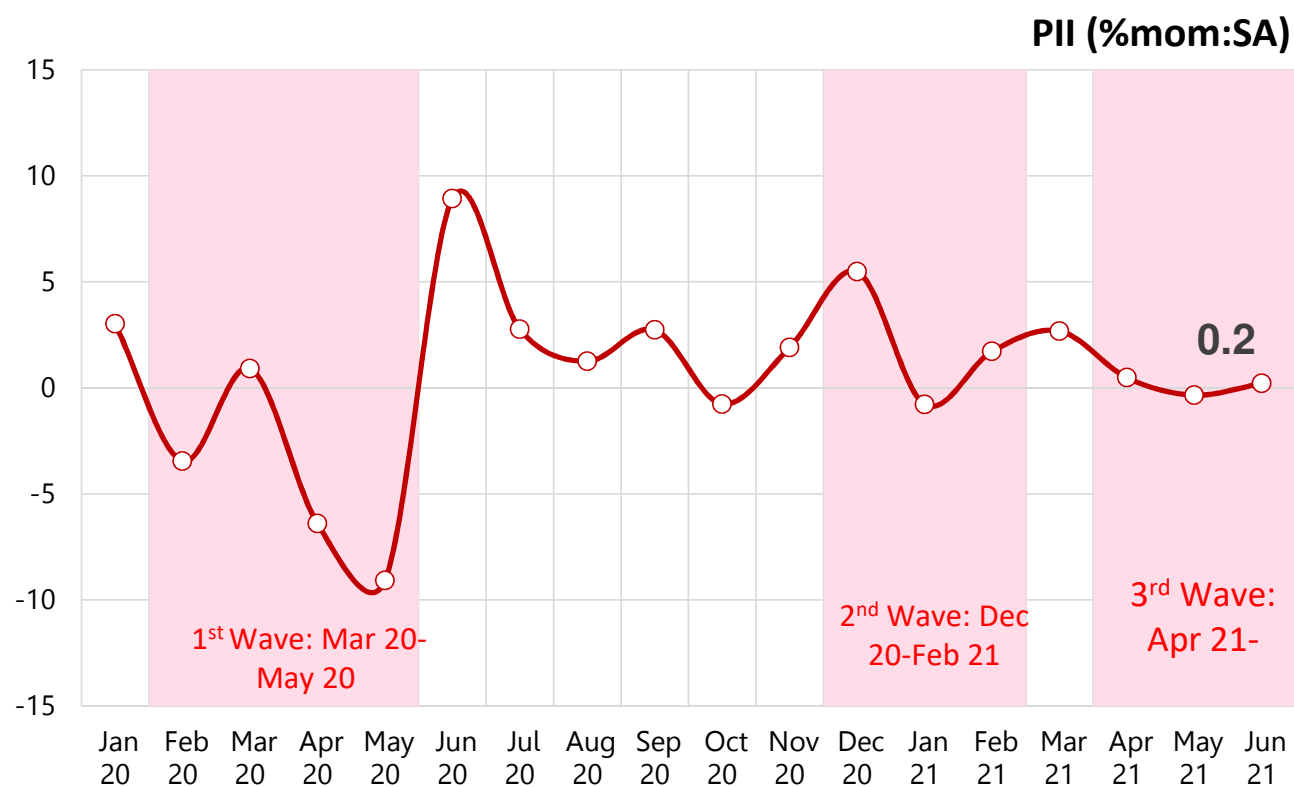
Farm
Income

Non –
Durables

Slow investment

Source: Bank of Thailand, CIMB Thai Research

Key Highlight

Construction

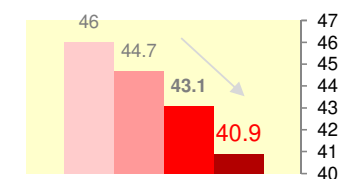
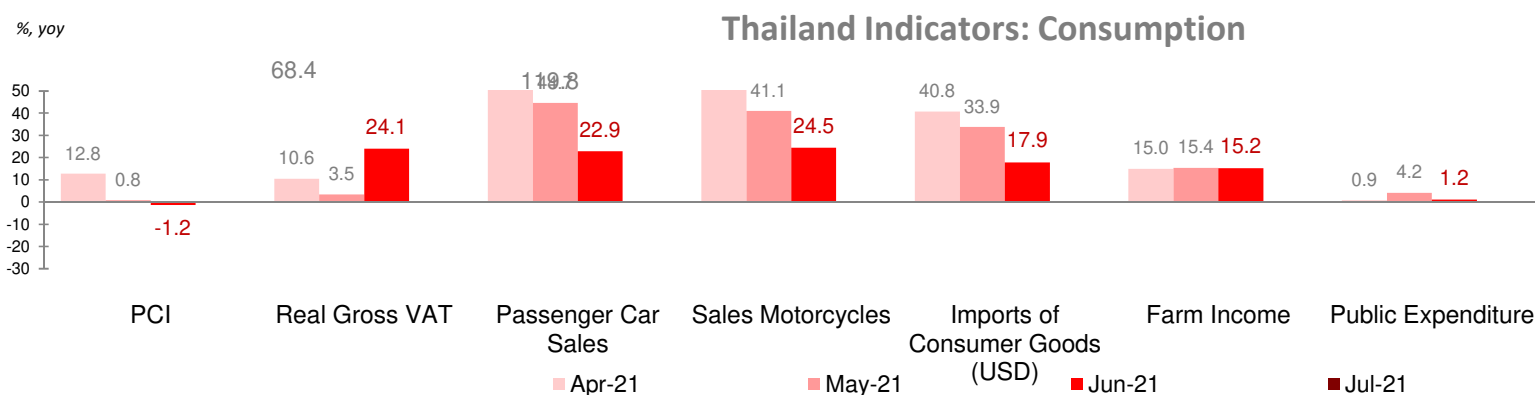
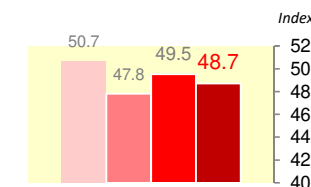
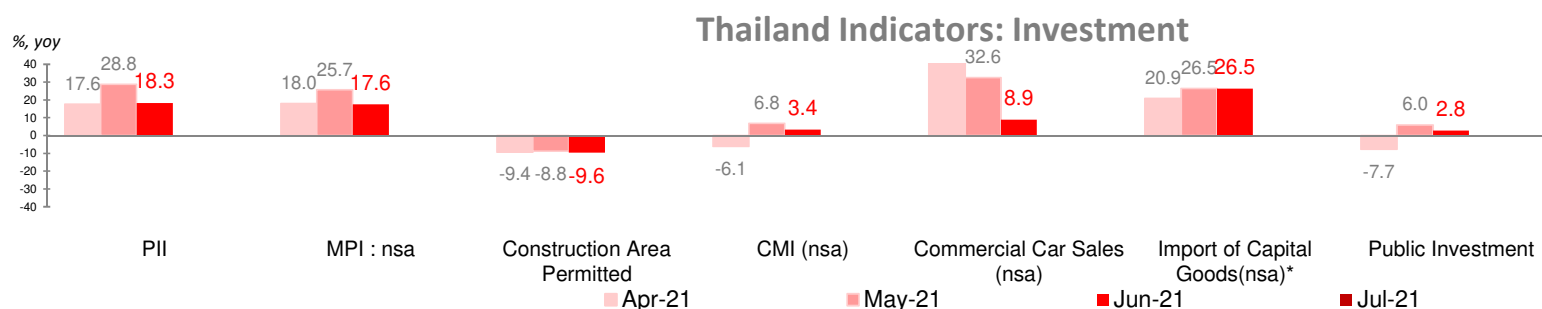
Imports of
Capital Goods

Business
Confidence

Slow recovery due to new outbreak

Remark:

PII: Private Investment Index

PCI: Private Consumption Index

*=at 2010 prices and weight average 3 months

MPI: Manufacturing Production Index

VAT: Value Added Tax

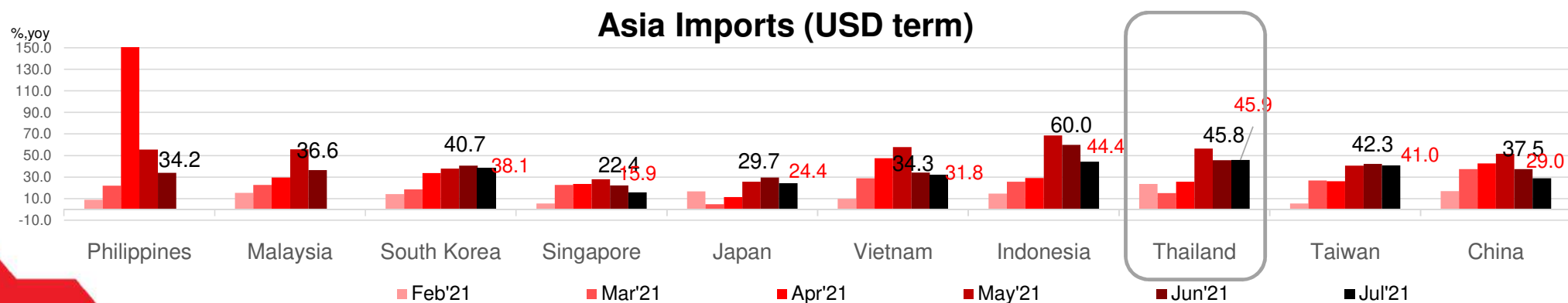
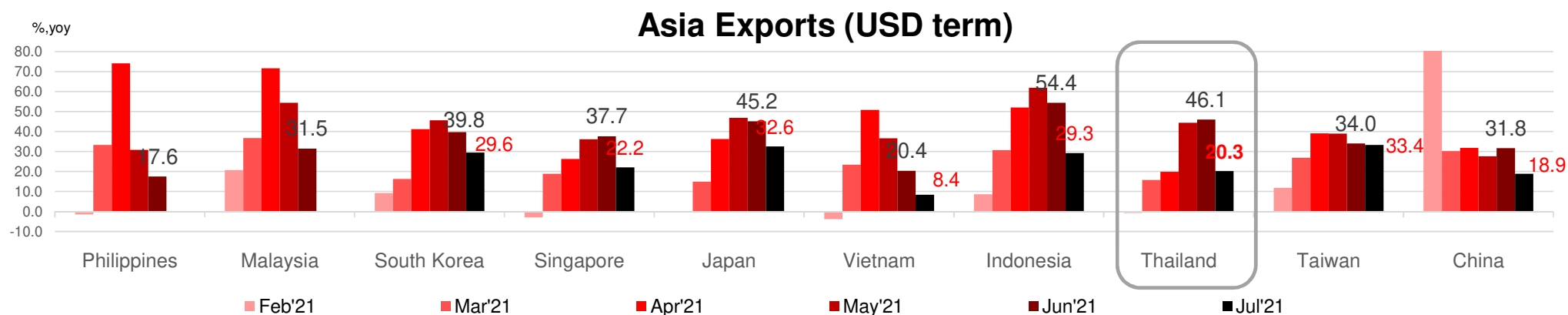
CMI: Construction Material Price Index

CCI: Consumer Confidence Index

PMI: Purchasing Manufacturing Index

Source: Markit, FPO and BOT

Export-led growth 2021: stronger global recovery boosts Asian exports

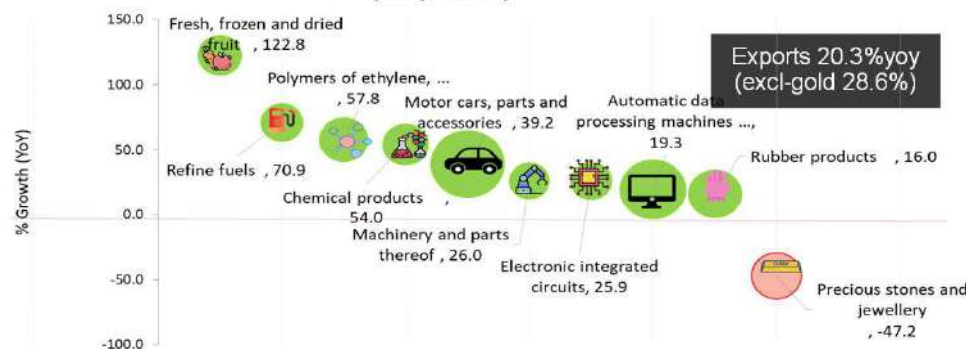

Remark: Thailand 's Export F.O.B , Import C.I.F by BOT exclude in Jul use data from MOC
Source: CEIC Data

<Specify Data Classifications one of the following: Public>

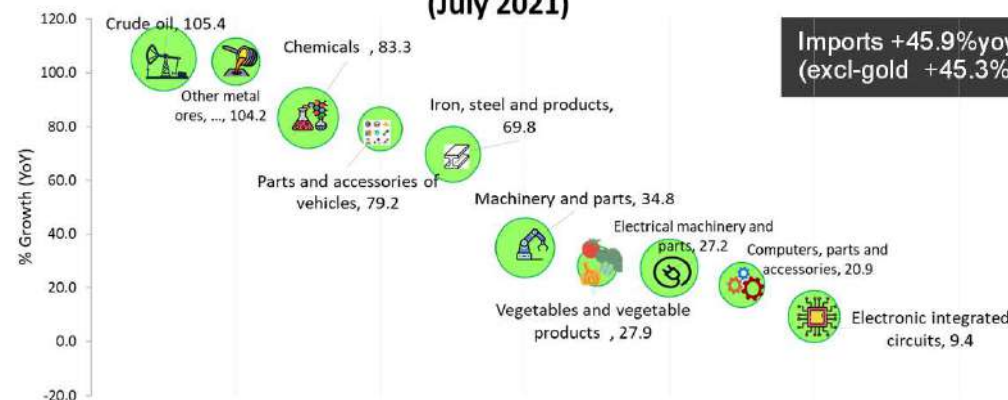
In June, Thai exports continued to expand... amid strengthening foreign demand

**Top 10 Thai Export by Product
(July 2021)**

Remark: 1) Size of Bubble is a % Share to Total Exports
Source: MOC

**Top 10 Thai Imports by Product
(July 2021)**

Remark: 1) Size of Bubble is a % Share to Total Imports
Source: MOC

**Top 10 Thai Exports by country
(July 2021)**

	%Change(yoy)			%share
	May	Jun	Jul	
- U.S.A.	44.9	41.2	22.3	15.8
- CHINA	25.5	42.0	41.0	15.3
- JAPAN	27.4	32.3	23.3	9.2
- VIETNAM	52.5	42.1	19.8	4.6
- HONG KONG	48.4	36.6	20.9	4.6
- SINGAPORE	43.3	25.4	3.7	4.2
- AUSTRALIA	22.4	30.3	-12.3	3.6
- MALAYSIA	101.1	37.7	17.2	3.5
- INDONESIA	0.4	109.2	65.8	3.0
- INDIA	243.8	123.9	75.3	2.9
Other	45.7	47.2	12.3	33.4
Total	41.6	43.8	20.3	100.0

Source: MOC

Top 10 Thai Imports by country

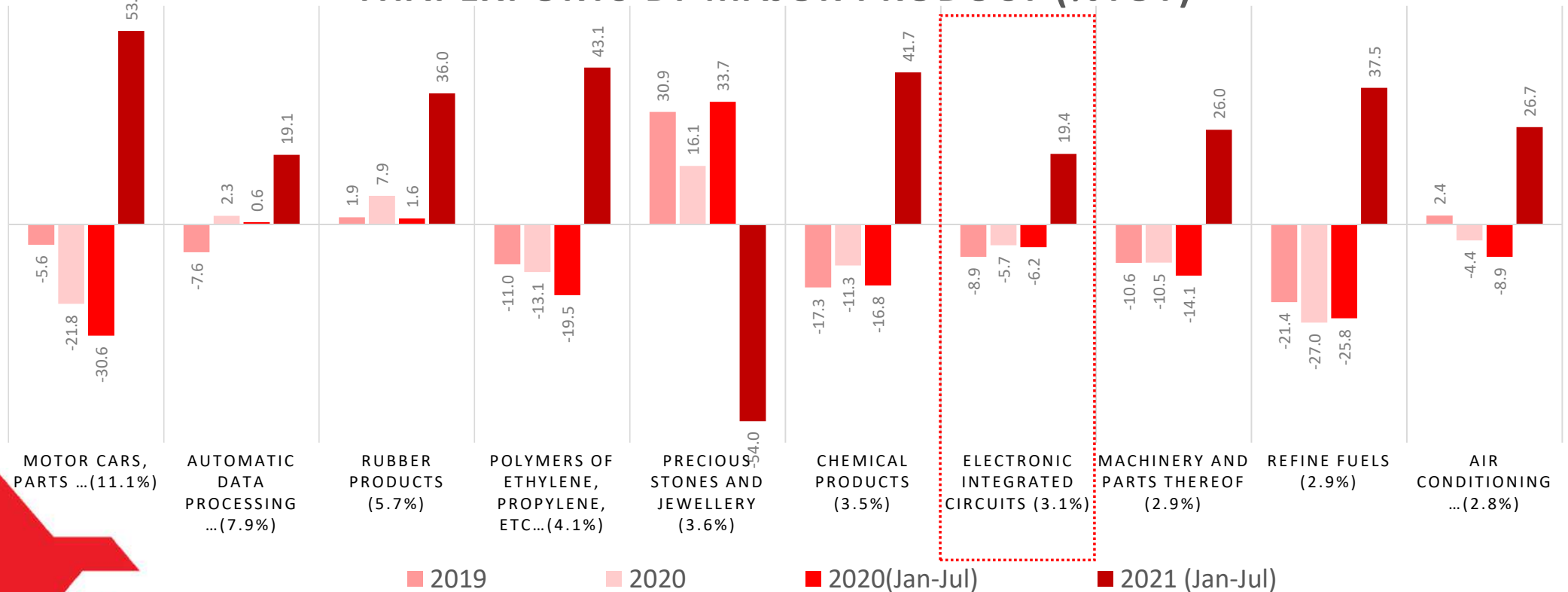
	%Change(yoy)			%share
	May	Jun	Jul	
- CHINA	44.7	37.0	37.8	25.7
- JAPAN	48.9	72.1	73.8	13.6
- U.S.A.	12.6	34.4	32.0	4.9
- MALAYSIA	39.2	23.4	34.6	4.6
- U. ARAB EMIRATES	446.1	114.6	170.9	4.3
- TAIWAN	44.6	63.9	21.9	4.1
- S. KOREA	79.1	60.9	39.4	3.7
- INDONESIA	99.7	119.5	59.0	3.0
- SINGAPORE	24.2	59.7	24.0	2.7
- VIETNAM	99.2	72.2	38.7	2.5
Other	92.9	58.1	44.1	30.8
Total	63.5	53.8	45.9	100.0

Source: MOC

<Specify Data Classifications one of the following: Public>

Rebounding exports across products

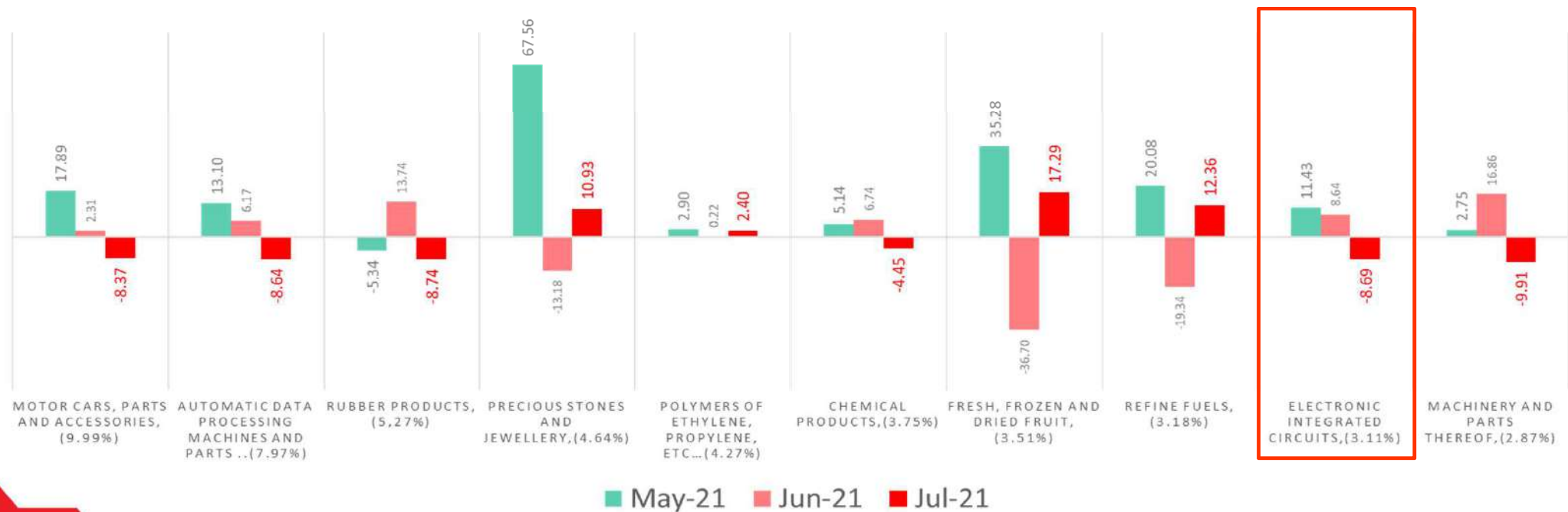
THAI EXPORTS BY MAJOR PRODUCT (%YOY)

<Specify Data Classifications one of the following: Public>

Exports in many products began to expand at a slower rate and significant contractions when compared to the previous month

EXPORT BY PRODUCT (%MOM)

<Specify Data Classifications one of the following: Public>

Supply chain disruption

Labor shortage

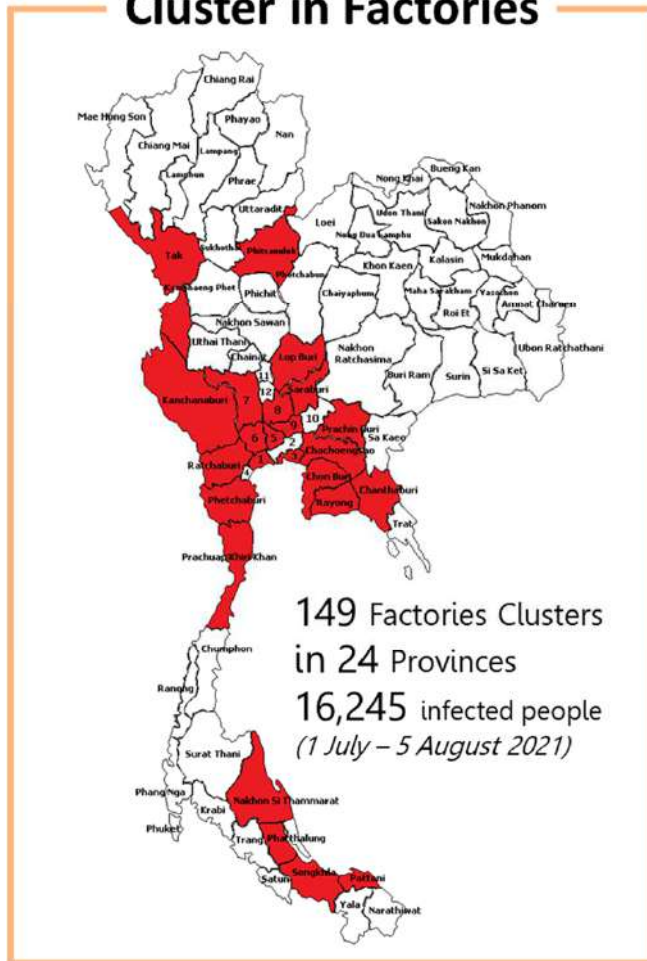
Packaging

Logistics

External factors

Fears of disruption on the manufacturing sector rose amid the growing number of infections in factories while labor intensive industry, such as food and textile, got hit harder than auto and electronics but we need to monitor supply chain and labor shortage

Cluster in Factories

149 Factories Clusters of COVID-19 Found In 24 Provinces

	# Factories	Cumulative infected people
Samut Sakhon	37	2,462
Chon Buri	21	588
Chachoengsao	10	1,647
Pathum Thani	10	787
Nakhon Pathom	8	971
Samut Prakan	8	290
Rayong	6	267
Saraburi	6	1,235
Kanchanaburi	5	700
Prachin Buri	5	116
Other	33	7,182

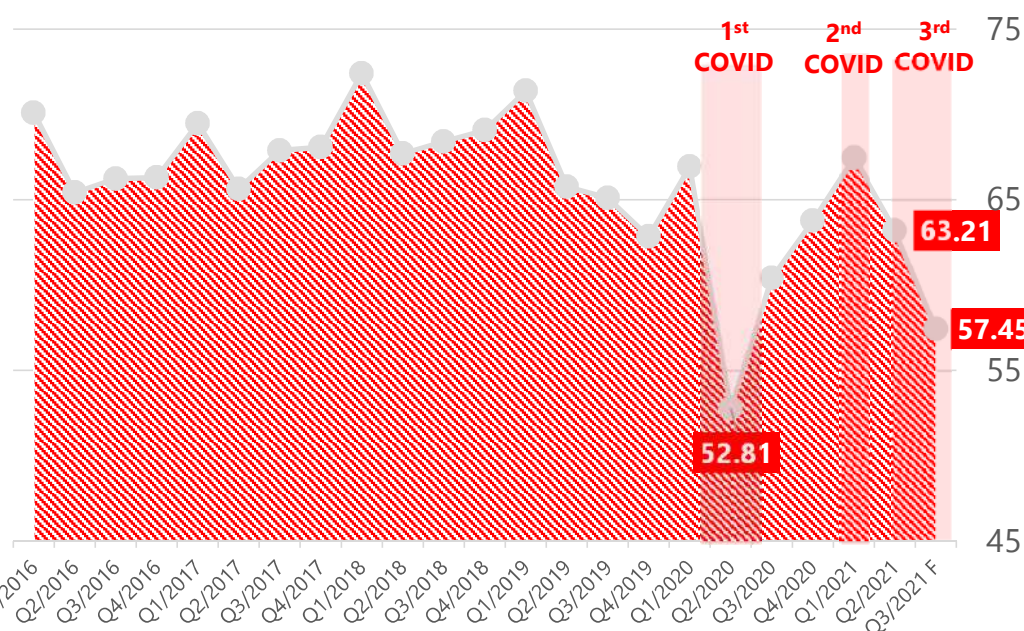
6 industries most affected by Factories Clusters

	# Factories	Cumulative infected people
Food / Canned Food	17	3,063
Electronics	17	1,717
Metal	16	601
Meat/Chicken Processing	14	3,166
Motor Car/Motorcycles and parts	12	524
Textile	12	1,994

Source: the Centre for COVID-19 Situation Administration (CCSA) reported between 1 July – 5 August 2021, compiled by Research Office

Covid-19 could spread to the manufacturing sector, causing supply chain disruption due to labor shortage. As a result, the capacity utilization rate in the third quarter of 2021 could drop by 5 - 20% from Q2 with a cut down in working hours, impacting non-farm income and exports

Capacity Utilization Rate of Industry (%)*

Source: OIE, * Not seasonally adjusted and F = forecasted by Research Office

Industries most affected by Factories Clusters (Cap U drop 15-20%)

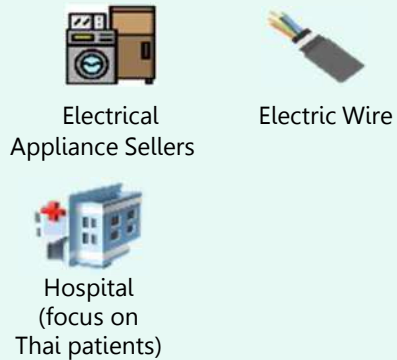

Industries slight affected by Factories Clusters (Cap U drop 5-10%)

Recovering ... Fast to Slow

Q3,2021

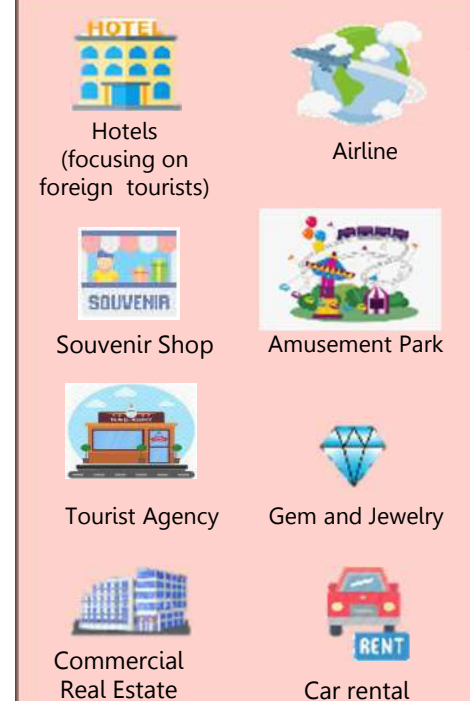
Q4,2021

H1,2022

H2,2022
and beyond

As of July 2021

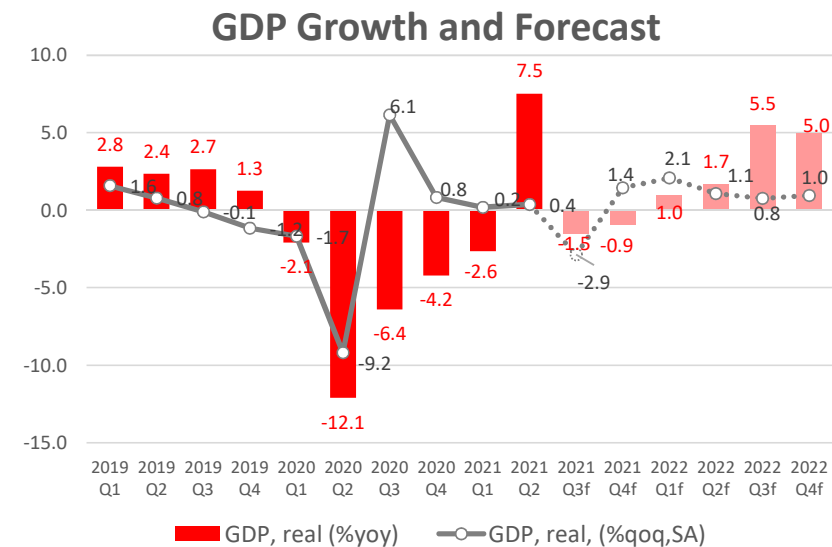
Economic Outlook of Thailand

	2020P	2021P			2021F			2022F	
		H1	Q1	Q2	CIMB Thai		NESDC	CIMB Thai	
					(1 Jul)	(17 Aug)	(16 Aug)	(1 Jul)	(17 Aug)
Economic growth (% YoY)	-6.1	2.1	-2.6	7.5	1.3	0.4	1.0	4.2	3.2
Public Consumption	0.9	1.6	2.1	1.1	1.2	1.2	4.3	0.5	1.7
Private Consumption	-1.0	2.1	-0.3	4.6	1.8	-0.8	1.1	4.1	1.9
Public Investment	5.7	12.1	19.6	5.6	9.4	9.4	8.7	5.3	5.3
Private Investment	-8.4	5.9	3.0	9.2	-0.2	6.2	4.7	1.6	7.2
Exports (THB)	-19.4	5.6	-10.5	27.5	9.1	9.5	9.6	13.9	8.2
Imports (THB)	-13.3	14.8	1.7	31.4	14.5	16.9	15.8	9.0	6.3
Exports (USD); fob	-6.6	20.8	4.9	36.8	15.5	12.4	16.3	10.5	7.7
Imports (USD); fob	-13.4	26.7	10.7	42.8	21.6	23.6	20.1	11.0	4.8
Policy rate (%)	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.25	n.a.	0.50	0.25
Exchange rate: USD/THB (end of period)	30.04	32.05	32.80	32.05	32.0	33.0	31.3 – 32.3*	31.2	32.0
Headline Inflation*	-0.9	0.9	-0.5	2.4	2.1	1.8	1.5	1.5	1.5
No. of Tourists (mil.person); (%change)	6.7 (-83.2%)	0.04 (-98.83%)	0.02 (-99.6%)	0.02 (98.1%)	0.5 (-92.7%)	0.1 (-98.5%)	0.15 (97.8%)	10.6 (2,054.5%)	2.6 (2,488.6%)
Current Account Balance: Bil.USD (% to GDP)	16.3 (3.5%)	-8.6 (-3.3%)	-3.4 (-2.5%)	-5.2 (4.2%)	-1.0 (-0.2%)	-24.9 (-5.0%)	-10.3 (-0.7%)	16.6 (3.1%)	3.7 (0.6%)
Oil prices BRENT spot (USD/barrel)*	41.69	62.97	59.49	66.44	67.3	69.6	62.0 – 72.0**	69.7	67.4

*average

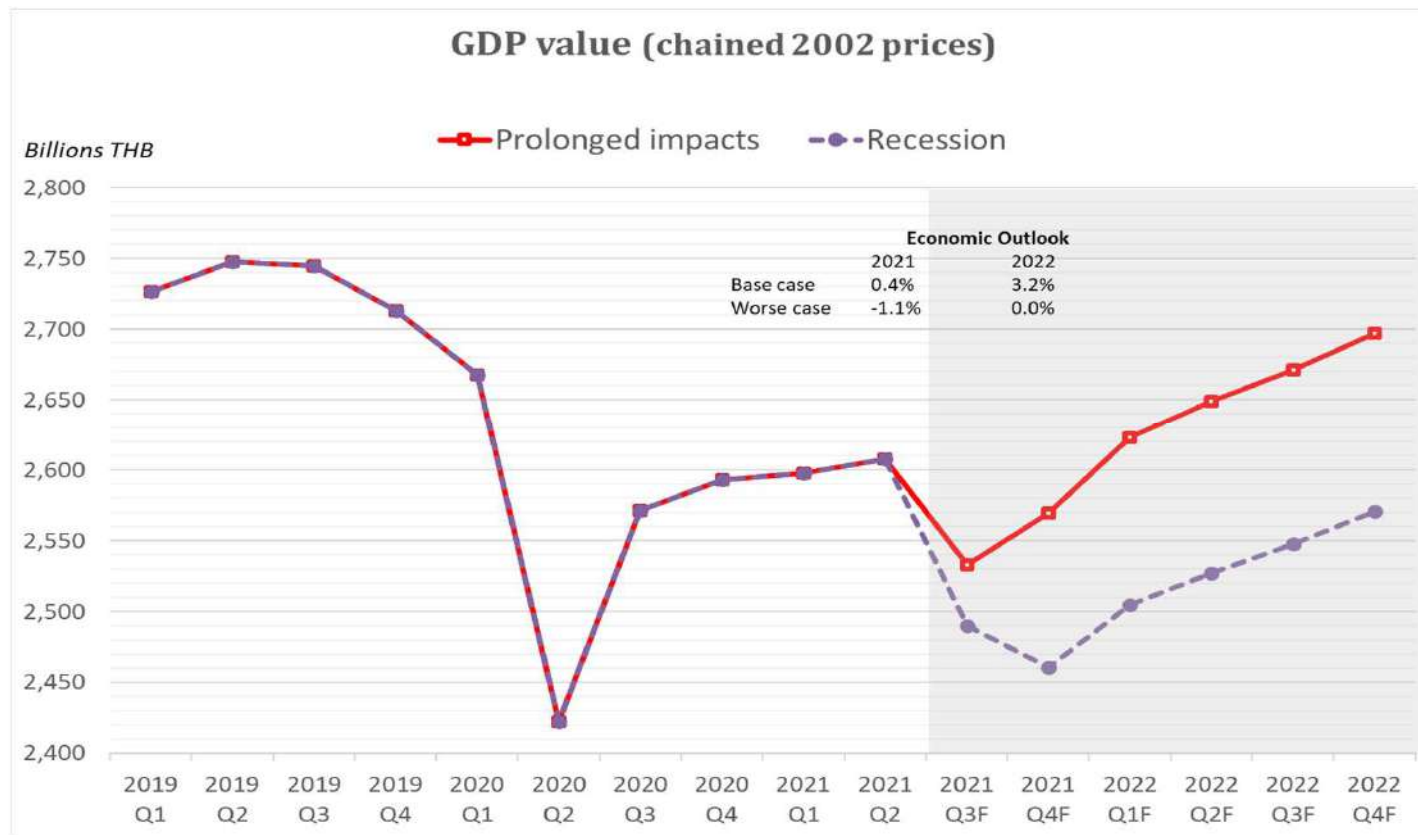
**Dubai oil prices

Source: Office of the National Economic and Social Development Council (NESDC), Bank of Thailand (BOT), www.indexmundi.com and CIMB Thai Research

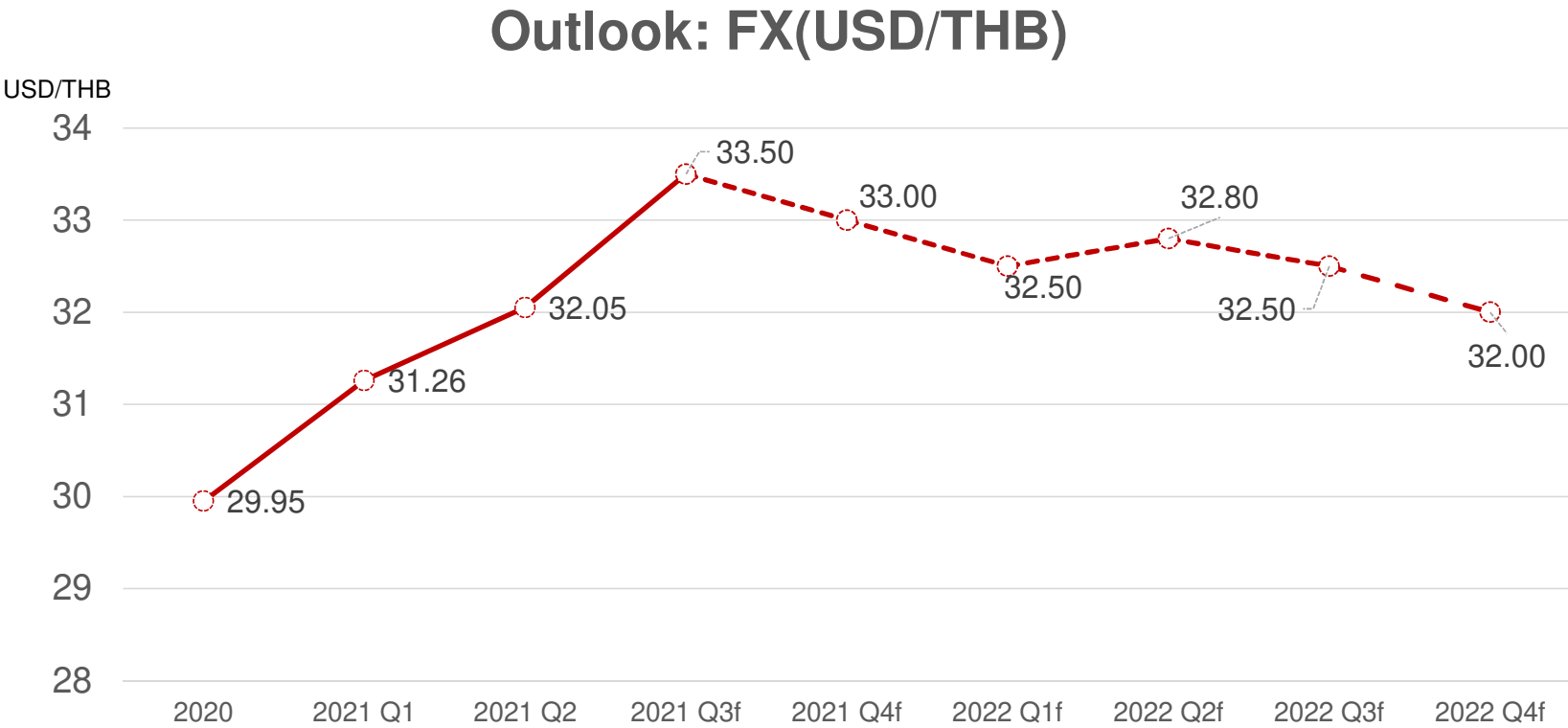
<Specify Data Classifications one of the following: Public>

Economic Outlook of Thailand...there could be worse

<Specify Data Classifications one of the following: Public>

THB soon to gain strength against the US dollar

<Specify Data Classifications one of the following: Public>

The THB could soon gain strength...here are our thoughts

- Controllable infection
- Vaccination progress
- Returning tourism revenue
- Priced-in tapering
- Fund flows

- High deficit of CAB
- Rising imports due to oil prices and machinery imports

Stronger expectation

Despite weaker fundamental

My views

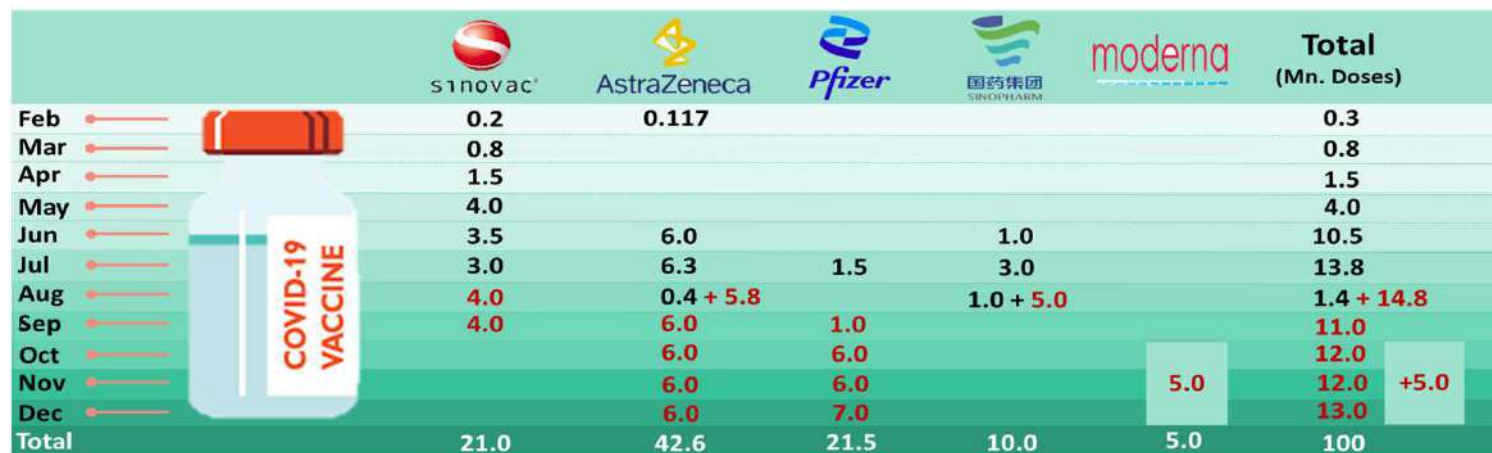
- Market has priced in the US rate hike and QE tapering...room for the THB to weaken further is limited
- The THB could gain strength in Q4 with controllable infections, vaccination progress which could induce fund inflows for an anticipation of tourism revenue
- Watch out for pandemic in the US with less effective Pfizer vaccines dealing with Delta variant; Fed may postpone QE tapering
- Bad news is good news

<Specify Data Classifications one of the following: Public>

Thailand won't be able to meet vaccination target of 100 million doses by 2021 as the delayed delivery from AstraZeneca Plc.

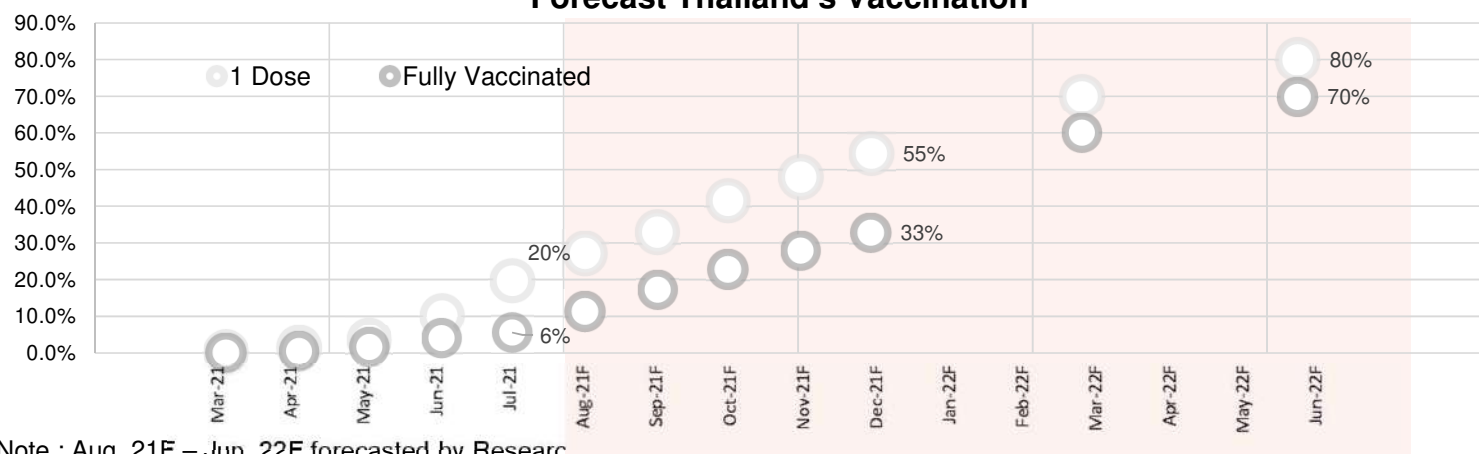
2021 Thailand's Vaccination Timeline

Note : **Black text** is delivered and **red text** is waiting for delivery, primary data

Source : MOPH as of Jul 31, 2021 and prachachart as of Jul 1, 2021

Forecast Thailand's Vaccination

Note : Aug, 21F – Jun, 22F forecasted by Research

Feb 28 – Aug 7, 2021, 1st dose vaccinated 22.6% of total Thai population and fully vaccinated 6.2% of total Thai population

Source : MOPH lasted update at Aug 1, 2021

4

ปัจจัยเสี่ยงเศรษฐกิจไทย

ฟื้นตัวช้า แต่ไม่วิกฤต

SLOW BUT S.U.R.E.

Stagnant

นิ่ง

Uneven

ฟื้นตัวไม่เท่าเทียม

Reverse

ส่งออกกลับตัน

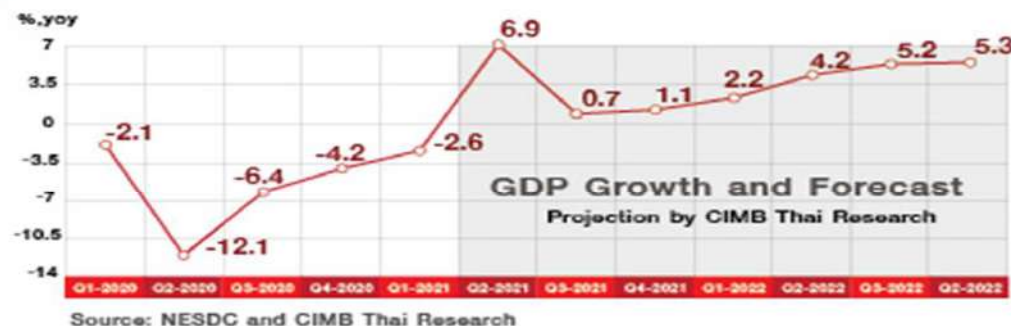
Effective

ประสิทธิภาพวัคซีน

ณ วันที่ 1 ก.ค. 2564

สำนักวิจัย ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย

Medium-term risks of Thailand in 5Ds

Disease

Disruption

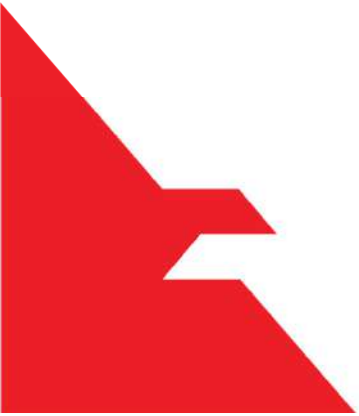
De-globalization

Democracy

Delayed recovery

Thank you

<Specify Data Classifications one of the following: Public>

Important Notice

The content of this report (including the views and opinions expressed therein, and the information comprised therein) has been prepared by and belongs to CIMB Investment Bank Berhad ("CIMB").

This report is not directed to, or intended for distribution to or use by, any person or entity who is a citizen or resident of or located in any locality, state, country or other jurisdiction where such distribution, publication, availability or use would be contrary to law or regulation.

No part of this report may be (i) copied, photocopied, duplicated, stored or reproduced in any form by any means or (ii) redistributed or passed on, directly or indirectly, to any other person in whole or in part, for any purpose without the prior written consent of CIMB.

CIMB may or may not issue regular reports on the subject matter of this report at any frequency and may cease to do so or change the periodicity of reports at any time. CIMB is under no obligation to update this report in the event of a material change to the information contained in this report. CIMB has no, and will not accept any, obligation to (i) check or ensure that the contents of this report is and remain current, reliable or relevant, (ii) ensure that the content of this report constitutes all the information an entity or a person may require for its or his purpose, (iii) ensure the adequacy, accuracy, completeness, reliability or fairness of any views, opinions and information, and accordingly, CIMB or any of its affiliates, or its related persons (and their respective directors, associates, connected persons and/or employees) shall not be liable in any manner whatsoever for any consequences (including but not limited to any direct, indirect or consequential losses, loss of profits and damages) of any reliance thereon or usage thereof. In particular, CIMB disclaim all responsibility and liability for the views and opinions set out in this report.

CIMB and its affiliates does not make any guarantee, representation or warranty, express or implied, as to the adequacy, accuracy, completeness, reliability or fairness of any such information and opinion contained in this report. Neither CIMB nor any of its affiliates nor its related persons shall be liable in any manner whatsoever for any consequences (including but not limited to any direct, indirect or consequential losses, loss of profits and damages) of any reliance thereon or usage thereof.

This report is general in nature and has been prepared for information purposes only.

<Specify Data Classifications one of the follow

สรุปเนื้อหาการบรรยายช่วงที่ 1

เรื่อง "จับตาอุตสาหกรรมไทย ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ช่วงท้ายปี 2564 ไปต่อ หรือ รอ.....?"

วันพฤหัสบดีที่ 2 กันยายน 2564 เวลา 09.00-12.30 น. ผ่านระบบออนไลน์ (CISCO Webex.)

โดย ดร.อมรเทพ จาวะลา

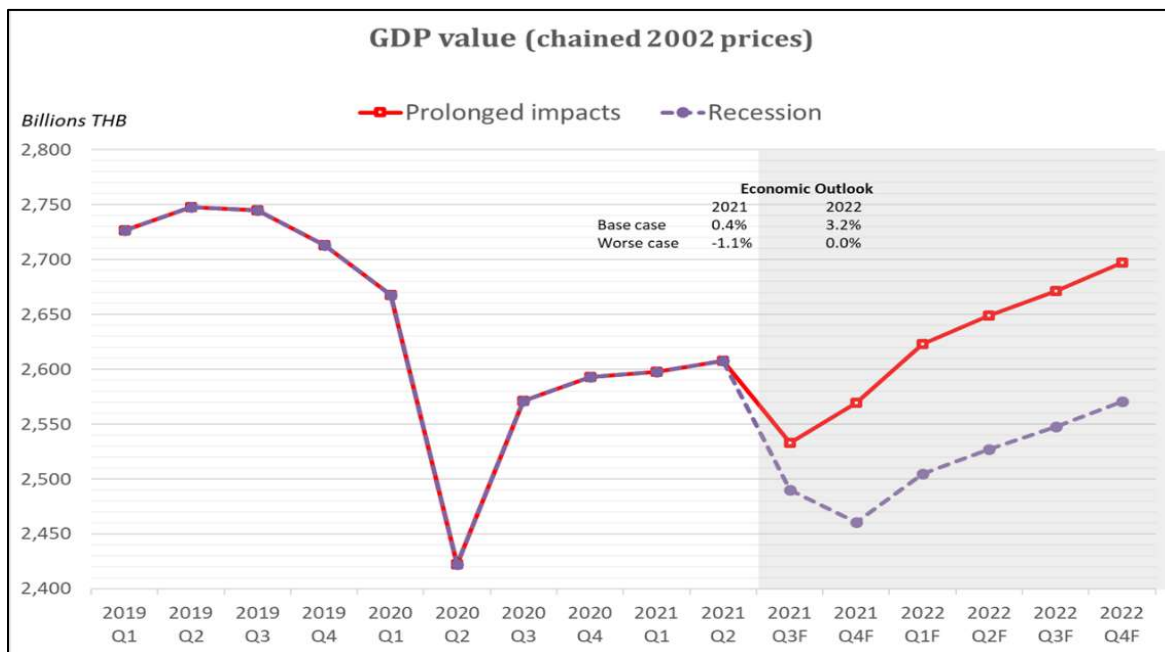
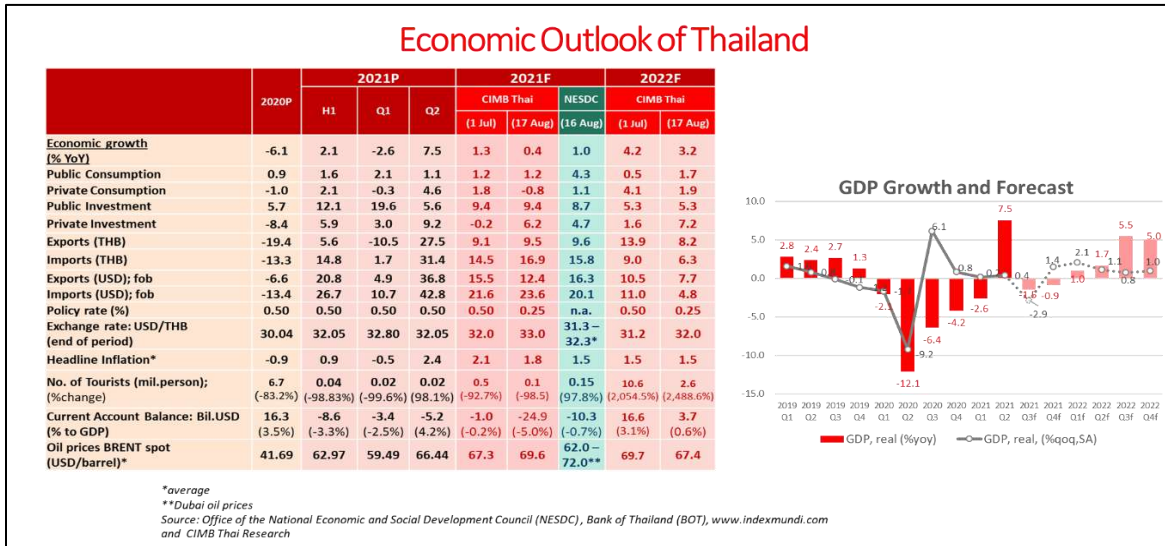
ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสำนักวิจัย ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย

1. สถานการณ์เศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทย ณ ปัจจุบัน ภายใต้การระบาดของ COVID-19 ระลอกใหม่ ปัจจุบัน มีธุรกิจหรือกลุ่มอุตสาหกรรมใดที่ได้รับผลกระทบมาก-น้อยเพียงใด

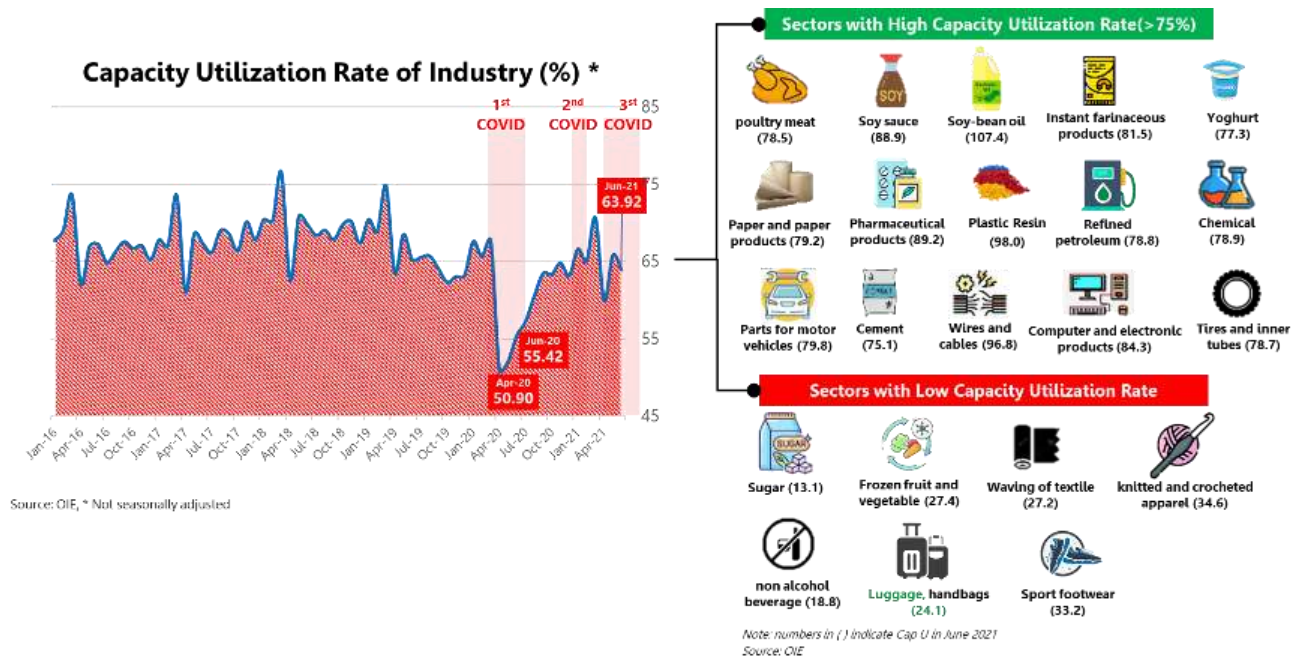
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม รายงานว่าเศรษฐกิจไทยไตรมาสสอง ปี 2564 ขยายตัว 7.5% จากช่วงเวลาเดียวกันปีก่อน หรือ 0.4% จากไตรมาสก่อนหน้าหลังปรับฤดูกาล และคาดทั้งปี ขยายตัว 0.7-1.3% หรือเฉลี่ยที่ 1.0% ทางสำนักวิจัย ธนาคารซีไอเอ็มบีไทย ก็ได้ปรับลดการคาดการณ์ที่ให้ไว้ใน เดือนกรกฎาคมที่ 1.3% ลงเหลือ 0.4% ในปี 2564 และ จาก 4.2% เหลือ 3.2% สำหรับปี 2565 แต่หาก สถานการณ์การระบาดยืดเยื้อกระทบภาคบริการในประเทศ และส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตที่อาจลดลงจากปัญหา คนงานติดเชื้อจนทำให้การส่งออกลดลงจากที่คาดแล้ว

เศรษฐกิจไทยมีโอกาสติดลบได้ถึง 1.1% ในปีนี้และอาจไม่ขยายตัวเลยในปีหน้า โดยในช่วงเดือนที่ผ่านมา นักเศรษฐศาสตร์ต่างพากันหันการคาดการณ์เศรษฐกิจลงต่ำกว่า 1% หรือถึงขั้นติดลบเป็นปีที่ 2 ติดต่อกันได้หาก สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 สายพันธุ์เดลต้ารุนแรงและเลวร้ายมากขึ้น ประกอบกับ มาตรการจำกัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจยังมีต่อเนื่องเพื่อลดจำนวนผู้ติดเชื้อรายวัน ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ชะลอตัว รายได้คนที่หดหาย ความเชื่อมั่นทั้งนักลงทุนและผู้บริโภคที่ลดลง ซึ่งน่าจะมีผลให้เศรษฐกิจช่วงไตรมาสที่ สามนี้หดตัวเทียบไตรมาสที่สอง (หลังปรับฤดูกาล) หรือรูปแบบการฟื้นตัวที่หดตัวลงมาเป็นรอบที่สองหลังการ ระบาดรอบแรกในช่วงครึ่งปีแรกปีก่อน อาจมีลักษณะคล้ายตัว W แม้ขาหลังที่ลงจะไม่ลึกมากเท่ารอบแรก แต่ก็ส่งผลให้การฟื้นตัวสะดุดและเศรษฐกิจในปีต่อๆ ไปก็เสี่ยงโตช้าลง การบริโภคชะลอแรง การท่องเที่ยว ยังอ่อนแอ มีเพียงภาคการส่งออกสินค้า การผลิตกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสินค้าส่งออก และการใช้จ่ายภาครัฐยังพอเป็น แรงขับเคลื่อน

2. การคาดการณ์เศรษฐกิจในภาวะถดถอย

ในส่วนของภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดรอบ 3 นี้ เรามองว่า โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ยังสามารถดำเนินการผลิตได้ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า กำลังการผลิตในเดือนมิถุนายนเริ่มลดลงจากเดือนก่อนหน้า และหากมองต่อไปข้างหน้าในช่วงไตรมาสสาม ที่การระบาดเริ่มกระทบแรงงานในกลุ่มอาหารแปรรูป อุตสาหกรรมเกษตร สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ขณะที่โรงงานขนาดใหญ่เริ่มแบ่งคนงานออกเป็นกลุ่มย่อย จำนวนคนต่อกลุ่มไม่มาก เพื่อลดความเสี่ยงที่ไม่ต้องปิดทั้งโรงงานหากพบผู้ติดเชื้อ เพียงแต่ให้แรงงานในกลุ่มย่อยกักตัวและตรวจเชื้อโควิด

3. คาดการณ์แนวโน้มของภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยในครึ่งปีหลัง 2564 รวมถึงแนวโน้มในต้นปี2565 ว่าจะมีแนวโน้มเป็นอย่างไร ในกรณีที่สถานการณ์ดีขึ้น หรือถ้าสถานการณ์แย่ลง (เน้นกลุ่มอุตสาหกรรม)

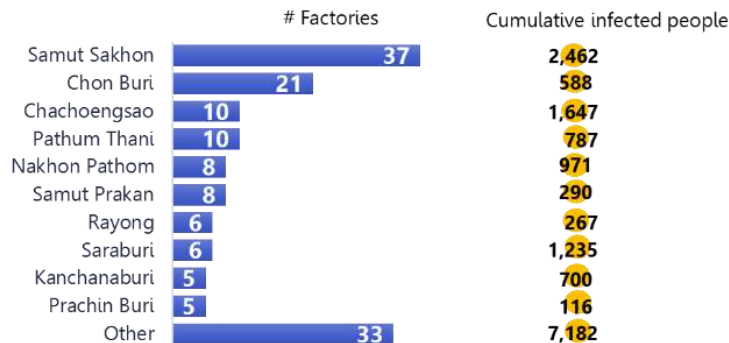
หากลองประเมินความเสี่ยงของภาคอุตสาหกรรมด้านการผลิต เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบต่อการจ้างงานและชั่วโมงทำงาน โดยอาศัยการสัมภาษณ์ ติดตามข่าว และประเมินเบื้องต้น ออกเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบเล็กน้อย ที่กำลังการผลิตในไตรมาสสามลดลงจากไตรมาสที่สองราว 5% เช่น กลุ่มยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ ไปจนถึงกลุ่มที่ได้รับผลกระทบราว 20% เช่นกลุ่มอาหารแปรรูป อุตสาหกรรมเกษตร สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม กำลังการผลิตช่วงไตรมาสสามอาจลดลงสู่ระดับ 57.5% จากระดับ 63.21% ในไตรมาสสอง แม้ลดลงไม่มากเทียบการระบาดของโควิดในช่วงไตรมาสสองปีก่อน แต่กลุ่มที่ได้รับผลกระทบเป็นกลุ่มที่ใช้แรงงานเข้มข้น หรือแม้กลุ่มโรงงานขนาดใหญ่ที่ใช้แรงงานไม่มาก เพราะอาศัยเครื่องจักรในการเดินสายพานการผลิตเป็นหลัก แต่เนื่องจากการจำกัดจำนวนคนงานตามกลุ่มย่อย ก็มีผลต่อภาคแรงงานโดยรวมด้วย ทั้งนี้ ผมประเมินว่า จำนวนชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ในช่วงไตรมาสสามอาจลดลงเหลือ 39 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จาก 42.2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในไตรมาสสอง และจะต้องประเมินต่อไปว่า การผลิตที่ลดลงจะกระทบภาคการส่งออกเพียงไร เพราะเดิมผมคาดว่าจะการส่งออกมีโอกาสเติบโต 15% ในปีนี้ ซึ่งหากแรงงานได้รับผลกระทบจากไม่สามารถผลิตสินค้าได้มากเท่าเดิม การส่งออกปีนี้ อาจขยายตัวต่ำลงได้ แต่ยังไม่ถึงขั้นติดลบ

ในส่วนของการระบาดของเชื้อโควิด - 19 ต่อแรงงานอุตสาหกรรมรายพื้นที่นั้น เราพบว่าการระบาดเกิดขึ้นโดยมากในภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ โดยนับจากวันที่ 1 กรกฎาคม ถึงวันที่ 5 สิงหาคม พบว่ามีการระบาดใน 149 โรงงาน กินพื้นที่ 24 จังหวัด และมีคนงานติดเชื้อราว 1.6 หมื่นคน ซึ่งการครอบคลุมพื้นที่ที่มีการระบาดในกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมนี้ โดยมากแล้วจะอยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร

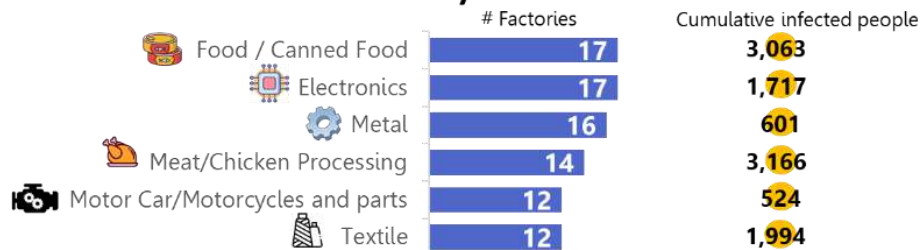
ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ปทุมธานี และนครปฐม และในจังหวัดสระบุรีได้พบแรงงานที่ติดเชื้อเป็นจำนวนมาก โดยอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุด 6 อันดับได้แก่ อาหารและอาหารกระป๋อง อิเล็กทรอนิกส์ โลหะเนื้อสัตว์และไก่แปรรูป รถยนต์และรถมอเตอร์ไซด์และชิ้นส่วน และสิ่งทอ

4. การติดเชื้อของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมรายพื้นที่และรายอุตสาหกรรมที่สำคัญ

149 Factories Clusters of COVID-19 Found In 24 Provinces

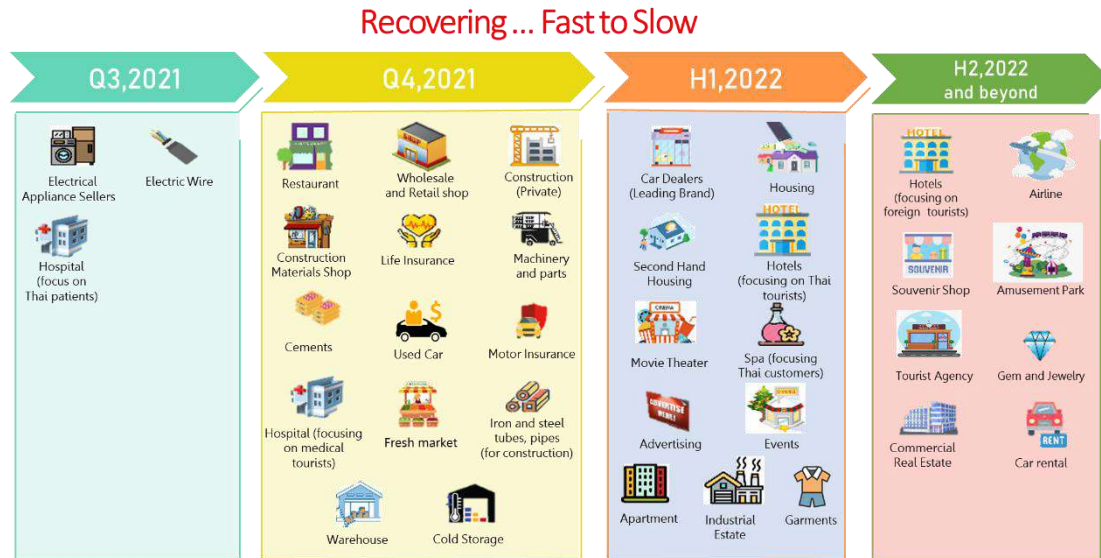

6 industries most affected by Factories Clusters

Source: the Centre for COVID-19 Situation Administration (CCSA) reported between 1 July – 5 August 2021, compiled by Research Office

ในด้านการฟื้นตัวของกลุ่มอุตสาหกรรมและธุรกิจนั้น ผมมองว่ากลุ่มที่เกี่ยวข้องกับภาคการส่งออกและกำลังซื้อระดับกลาง – บนน่าจะฟื้นตัวได้ในไตรมาสสาม เช่น กลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ และ เครื่องใช้ไฟฟ้า ในช่วงไตรมาสที่สี่ หลังมีมาตรการคลายล็อกดาวน์มากขึ้น กลุ่มภาคบริการน่าจะเริ่มฟื้นตัว เช่น ร้านอาหาร ตลาดสด ตลาดค้าส่ง และร้านวัสดุก่อสร้าง และเมื่อความเชื่อมั่นผู้บริโภคฟื้นตัวดีขึ้นในช่วงครึ่งแรกของปี 2565 เราน่าจะเห็นการฟื้นตัวในกลุ่ม อสังหาริมทรัพย์ โรงแรมและกลุ่มท่องเที่ยวของคนไทย และ นิคมอุตสาหกรรม ในส่วนครึ่งหลังปีหน้า เราน่าจะเห็นการฟื้นตัวที่ชัดเจนขึ้นในกลุ่มท่องเที่ยวต่างชาติ หลังเปิดประเทศและคนไทยได้รับวัคซีนมากพอแล้ว

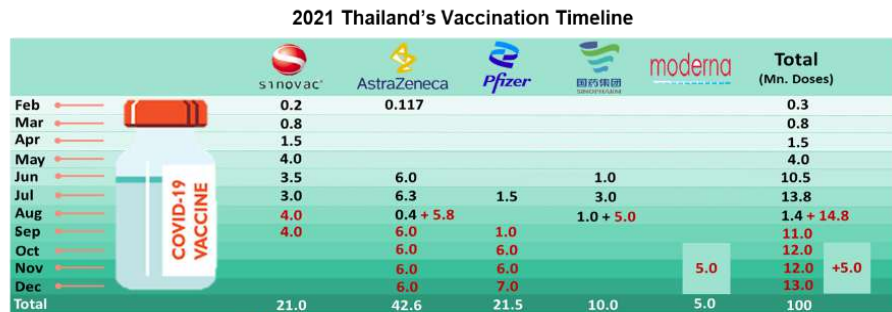

5. วัคซีน COVID-19 จะเป็นปัจจัยที่มีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจ และธุรกิจอุตสาหกรรมไทยมีการฟื้นตัวกลับมาได้อย่างไร

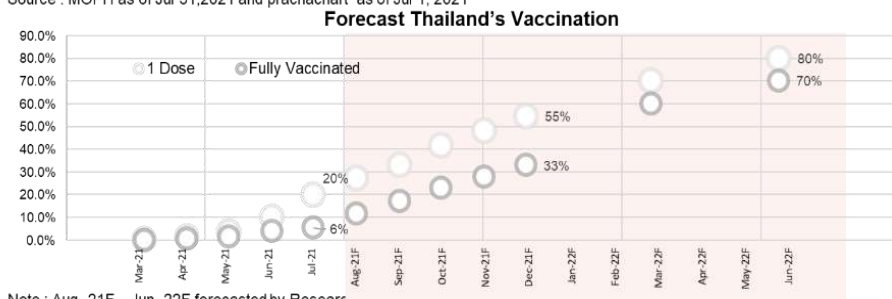
ไม่แปลกที่คนจะให้ความหวังวัคซีน ว่าจะเป็นตัวฟื้นเศรษฐกิจ มาตรการทางการคลังหรือมาตรการทางการเงินทำได้แค่ประคองให้เราผ่านช่วงเวลานี้ไป จนกว่าจำนวนผู้ติดเชื้อจะลดลง ดังนั้น หากจะให้การล็อกดาวน์ที่กระทบเศรษฐกิจนั้นไม่เป็นการสูญเปล่า คือเจ็บแล้วจบจริง สามารถทำให้ไวรัสไม่กลับมาระบาดหนักจนต้องกลับไปปิดเมืองอีก เราคงต้องทำเหมือนในต่างประเทศคือ ลดการออกนอกบ้าน และเร่งฉีดวัคซีนในช่วงนี้ การฉีดวัคซีนอาจทำในเชิงรุกคือเข้าไปในพื้นที่ที่มีการระบาด พร้อมๆ กับการตรวจและคัดแยกผู้ติดเชื้อเพื่อให้เขาได้รับการรักษาและไม่แพร่เชื้อให้ผู้อื่น แต่เราจะหวังจากวัคซีนได้จริงๆ หรือเราควรเผื่อใจ หาแผนสำรองไว้บ้างหากวัคซีนที่เราไม่สามารถป้องกันการระบาดได้ดี หรือกรณีเลวร้ายคือเราไม่มีวัคซีนที่จำนวนมากพอตามแผนที่วางไว้ เพราะแม้ในสหรัฐหรือในหลายประเทศที่เร่งฉีดวัคซีนครบ 2 เข็มได้เกือบ 60% ของประชากรวัย 18 ปีขึ้นไป ก็กำลังเผชิญความเสี่ยงต่อการระบาดของไวรัสสายพันธุ์เดลต้าที่ทำให้ประสิทธิภาพของวัคซีนอย่างไฟเซอร์ลดลงเหลือเพียงต่ำกว่า 80% และกำลังศึกษาการฉีดวัคซีนกระตุ้นเข็ม 3 กันแล้ว ขณะที่ไทยเรายังมีวัคซีนไม่เพียงพอจะครอบคลุมคนไทยได้เพียงพอในไตรมาสสามนี้ ในกรณีเลวร้ายนี้ ภาคบริการอาจเตรียมใจรับมือกับรายได้ที่หายยาว

ในด้านวัคซีนและผลกระทบต่ออุตสาหกรรมนั้น เราอาจมองเป็น 2 ด้าน ด้านแรกคือวัคซีนในประเทศ ซึ่งเรามองว่าคนไทยจะได้รับวัคซีนอย่างเพียงพอที่จะสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ได้ภายในกลางปีหน้า และน่าจะพร้อมสำหรับการเปิดประเทศได้ อันจะสนับสนุนอุตสาหกรรมเพื่อการอุปโภคและบริโภคในประเทศ เช่น กลุ่มอาหาร เครื่องดื่ม สิ่งทอ และของใช้ภายในครัวเรือน ด้านที่สองคือวัคซีนในต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการฟื้นตัวของภาคการ

ส่งออก โดยเฉพาะการคลายมาตรการจำกัดกิจกรรมเศรษฐกิจและเปิดเมืองในฝั่งสหรัฐและยุโรป ขณะที่ตลาดอาเซียนยังอ่อนแอจากการระบาดและวัคซีนที่ไม่เพียงพอ ซึ่งวัคซีนที่มีประสิทธิภาพในประเทศพัฒนาแล้วน่าจะสนับสนุนการส่งออกกลุ่มยานยนต์และชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์ เคมีภัณฑ์ สินค้าเกษตรแปรรูปและอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปให้ยังขยายตัว แต่ต้องจับตาปัญหาการระบาดที่ทำให้คนงานติดเชื้อและมีการหยุดการผลิตชั่วคราวซึ่งมีผลให้กำลังการผลิตลดลงและอาจทำให้การส่งออกชะลอตัวได้ อย่างไรก็ตาม เรามองว่าปัญหานี้จะได้รับการแก้ไขได้ด้วยการจำกัดจำนวนแรงงานในพื้นที่และการตรวจเชื้อคนงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดความเสี่ยงในการปิดโรงงานในอนาคต

Note : Black text is delivered and red text is waiting for delivery, primary data
Source : MOPH as of Jul 31, 2021 and prachachart as of Jul 1, 2021

Note : Aug, 21F – Jun, 22F forecasted by Research
Feb 28 – Aug 7, 2021, 1st dose vaccinated 22.6% of total Thai population and fully vaccinated 6.2% of total Thai population
Source : MOPH lasted update at Aug 1, 2021

6. ปัญหาด้าน Supply Chain ที่ภาคธุรกิจกำลังเผชิญอยู่ ส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมใดบ้าง

อุตสาหกรรมไทยได้รับผลกระทบจากปัญหา supply chain ตามการระบาดของเชื้อโควิด -19 รอบใหม่ ใน 4 มิติดังนี้

- 1) มิติด้านแรงงานขาดแคลน – จากการระบาดของโควิด-19 ในช่วงก่อนหน้านี้ ได้มีกลุ่มแรงงานออกจากภาคอุตสาหกรรมกลับไปภาคเกษตร อีกทั้งการระบาดที่รุนแรงในพื้นที่ภาคกลางได้ทำให้แรงงานเหล่านี้เลือกที่จะยังไม่กลับเข้ามาทำงานในเมือง นอกจากนี้ แรงงานต่างด้าวที่ลดลงจากปีก่อนหลังปิดเมืองก็ยังไม่ได้กลับเข้ามาชดเชยที่หายไปได้ อีกทั้งการระบาดนับจากเดือนกรกฎาคมที่ลามเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมได้มีผลให้คนงานในโรงงานอุตสาหกรรมได้รับเชื้อ จนโรงงานจำนวนมากต้องปิดลงชั่วคราว เพื่อทำความสะอาด และคัดแยกคนงานที่คาดว่าจะได้รับเชื้อ ซึ่งการแยกคนงานให้กักตัวอยู่บ้านหรือในบริเวณอื่นนอกโรงงานนั้น มีผลให้โรงงานมีแรงงานลดลง อีกทั้งการเข้ามาทำงานของคนงานก็ถูกจำกัดให้มีจำนวนลดลงเพื่อลดความเสี่ยงของการแพร่เชื้อ ซึ่งส่งผลให้กำลังการผลิตลดลง โรงงานจึงไม่สามารถผลิตสินค้าขึ้นกลางหรือวัตถุดิบป้อนโรงงานอื่นได้ตามปกติ เมื่อชิ้นส่วนไม่ครบ โรงงานขนาดใหญ่หรือโรงงานที่ควบคุมบริหารจัดการการแพร่เชื้อไม่ให้กระทบแรงงานได้ก็พลอยต้องลดกำลังการผลิตลงตามจำนวนวัตถุดิบที่ลดลง โดยอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบในกลุ่มนี้ ได้แก่ กลุ่มอาหารแปรรูป อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม
- 2) มิติด้านบรรจุภัณฑ์ – หลังการผลิตสินค้าก่อนเคลื่อนย้ายไปยังศูนย์กระจายสินค้าเพื่อถึงมือผู้บริโภค ยังมีขั้นตอนที่โรงงานจะต้องนำสินค้าบรรจุในกล่องกระดาษหรือพลาสติกหรือบรรจุภัณฑ์อื่นๆ หากการผลิตบรรจุภัณฑ์ได้รับผลกระทบจนไม่สามารถส่งมอบสินค้าได้ การเชื่อมโยงระหว่างโรงงานผลิตกับศูนย์กระจายสินค้าก็อาจสะดุดได้ โดยอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบในกลุ่มนี้ ได้แก่ กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม และเครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ขนาดใหญ่
- 3) มิติด้านขนส่ง – การระบาดในกลุ่มขนส่งสินค้า ที่รวมถึงศูนย์กระจายสินค้า โกดังเก็บของ พนักงานบัญชี และพนักงานขนส่ง ก็มีผลให้การกระจายสินค้าทำได้ลดลง จนกระทบสินค้าอุปโภคบริโภค
- 4) มิติด้านวัตถุดิบจากต่างประเทศ – จากการระบาดและปัญหาภาคการผลิตในต่างประเทศได้กระทบการส่งวัตถุดิบและสินค้าขึ้นกลางให้กับโรงงานอุตสาหกรรมไทย โดยเฉพาะชิปเซมิคอนดักเตอร์หรือชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์สำคัญ ซึ่งกระทบภาคการผลิตกลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้าบางประเภท และรถยนต์ นอกจากนี้ ปัญหาการระบาดในท่าเรือต่างประเทศก็กระทบการขนส่งสินค้าเข้าไทย ซึ่งนอกจากจะใช้เวลานานขึ้นแล้ว ยังมีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นด้วย

แม้ปัญหาด้าน supply chain จะกระทบภาคการผลิต แต่เรายังมองว่าพอมีปัจจัยบรรเทาผลกระทบจากปัญหาด้าน supply chain ได้บ้าง เช่น การทำ bubble and seal, factory isolation, factory sandbox หรืออื่นๆ เพื่อลดการติดเชื้อจากภายนอก แต่การที่จะช่วยคัดแยกให้ดีขึ้นคงต้องอาศัยการทดสอบการติดเชื้อผ่าน ATK เพื่อแยกคนป่วยให้ได้รับการรักษาโดยเร็วและลดการแพร่เชื้อ อย่างไรก็ตาม หนทางที่ดีที่สุดคือการเร่งการฉีดวัคซีนที่มีประสิทธิภาพให้กับแรงงานเพื่อลดความเสี่ยงในระยะยาว

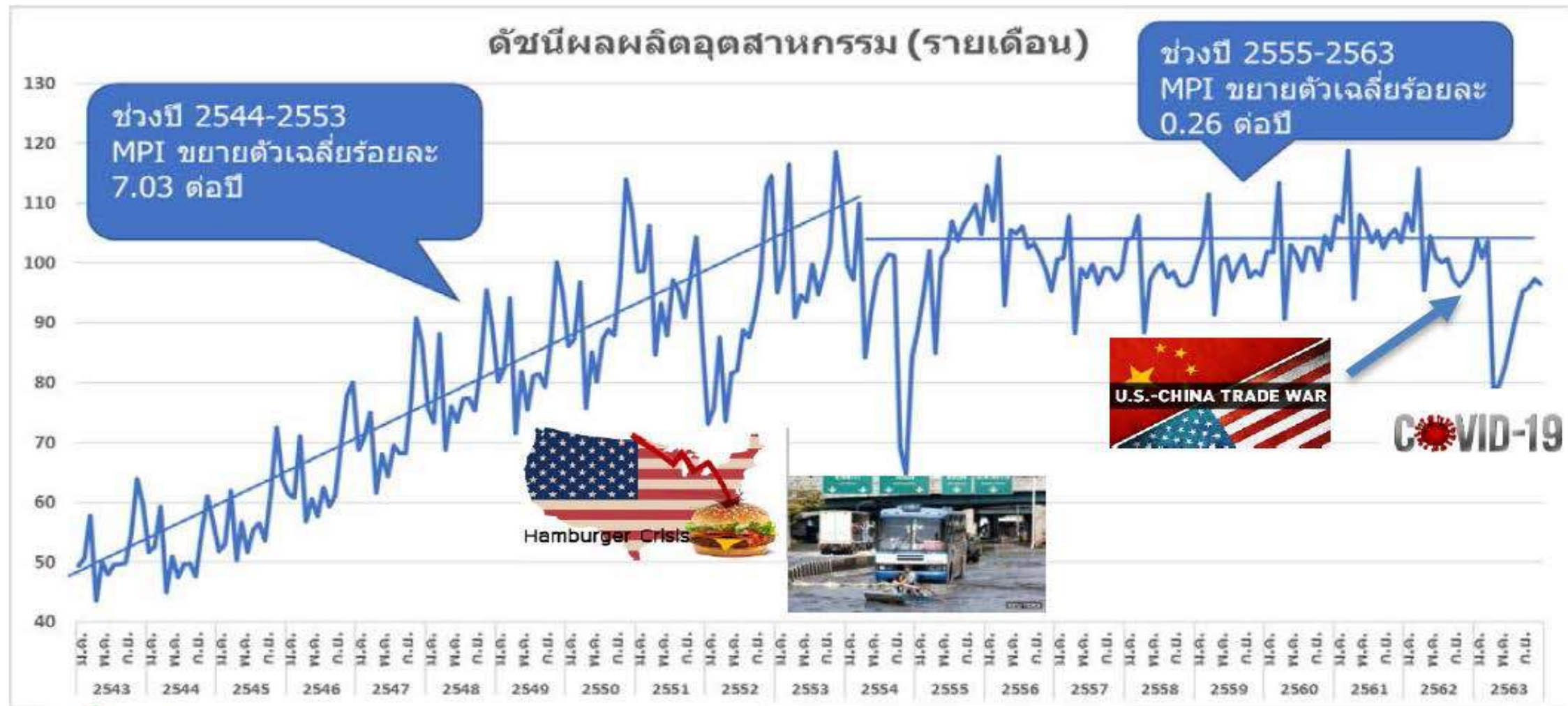
สุดท้ายมองว่าผลกระทบด้าน supply chain น่าจะเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อภาคการผลิตในช่วงไตรมาสสาม แต่เมื่อมีการบริหารจัดการที่ดี จำนวนผู้ติดเชื้อรายวันในประเทศลดลง มีการฉีดวัคซีนที่มากขึ้น ปัญหาดังกล่าวน่าจะลดลง แต่ยังคงยากที่จะกลับไปเป็นเช่นก่อนการระบาดรอบนี้ โดยเฉพาะปัจจัยขาดวัตถุดิบจากต่างประเทศและค่าขนส่งที่แพงยังน่าจะกระทบภาคการผลิตและการส่งออกถึงช่วงต้นปีหน้า

Check up โครงสร้างภาคอุตสาหกรรมไทย

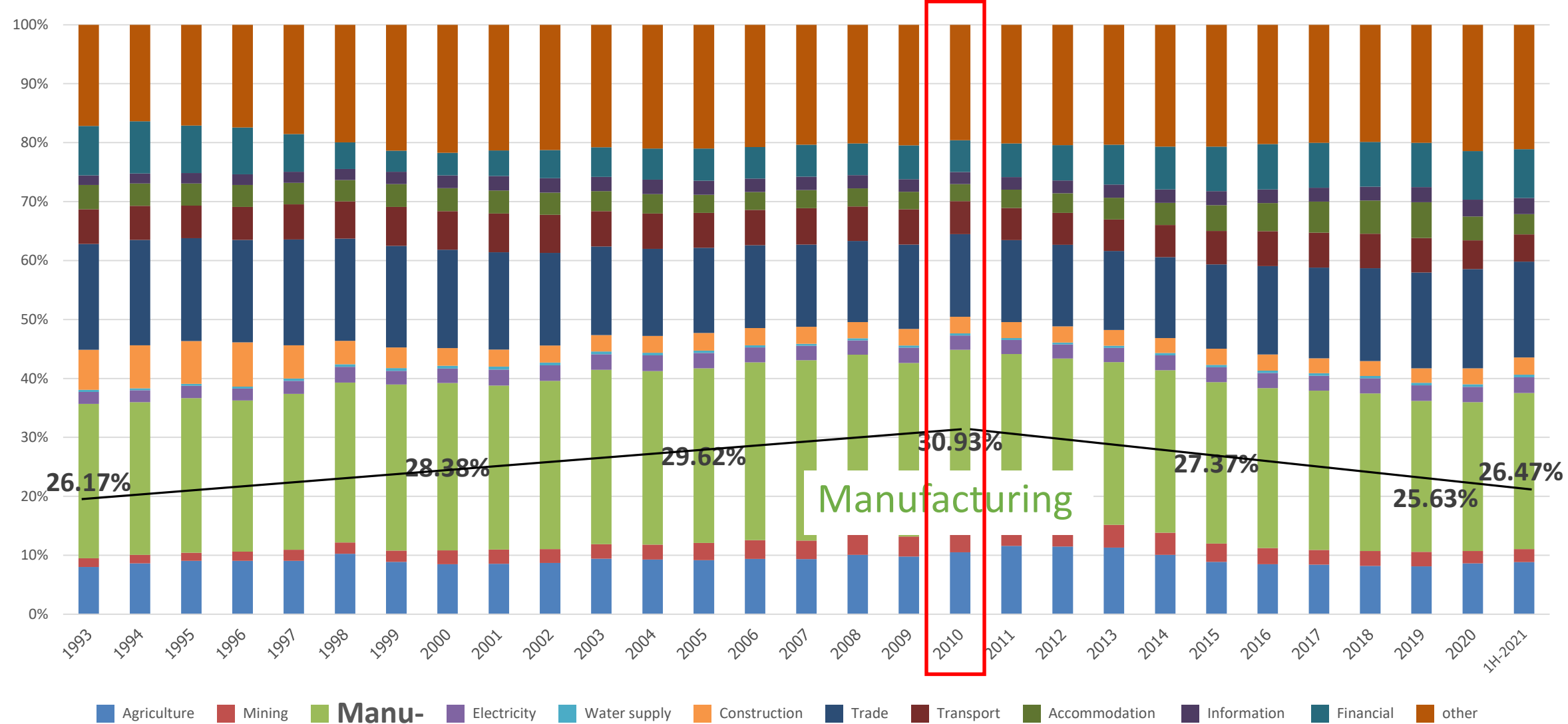
อภัยกต์ อำนวยกาญจนสิน
กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา หรือในช่วงหลังจากเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในประเทศไทยเมื่อปี 2554 ภาคอุตสาหกรรมไทยเหมือน
อยู่ในภาวะ “โตช้า” โดยช่วงปี 2544-2553 ภาคอุตสาหกรรม เมื่อพิจารณาจากดัชนีผลิตอุตสาหกรรมหรือ MPI
ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 7.03 ต่อปี แต่ในช่วงปี 2555-2563 MPI ขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 0.26 ต่อปี

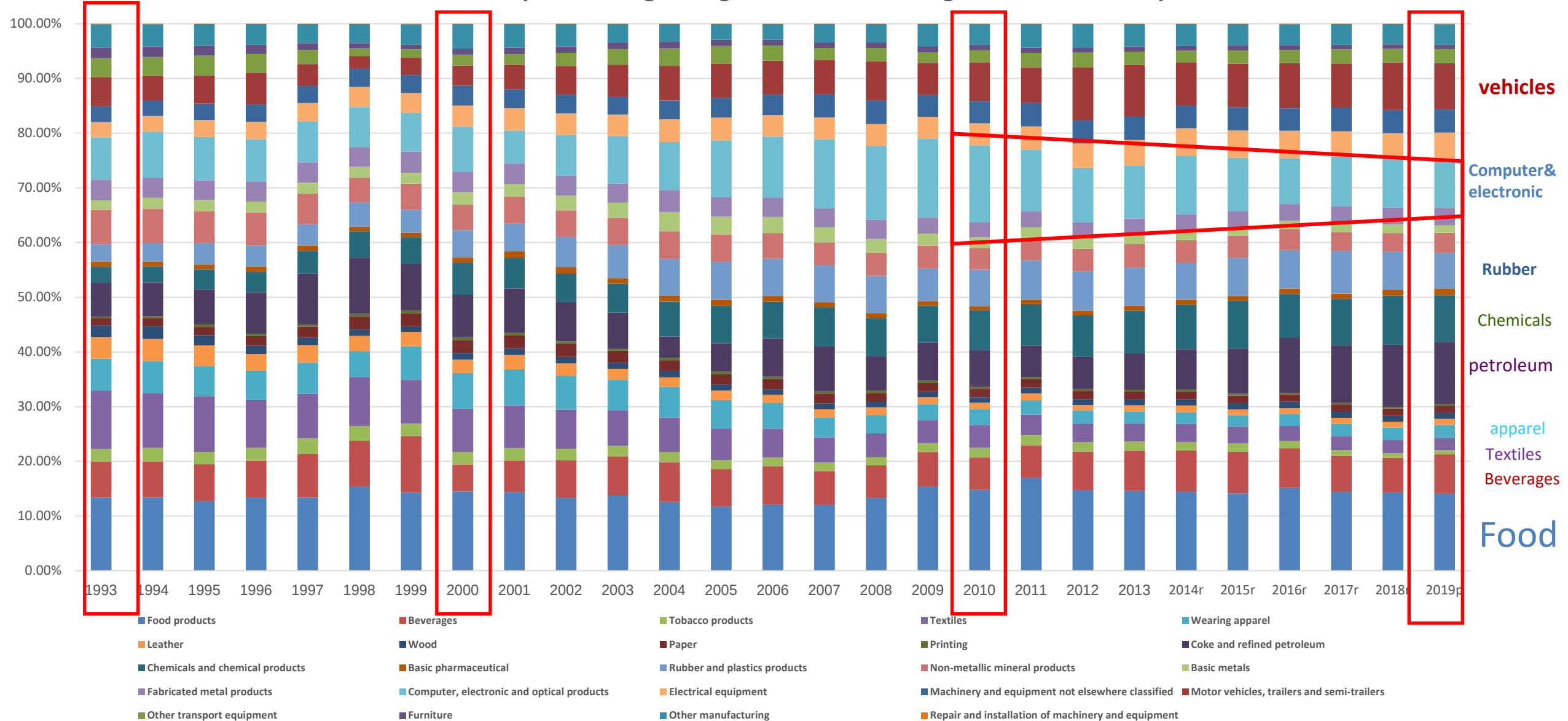

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

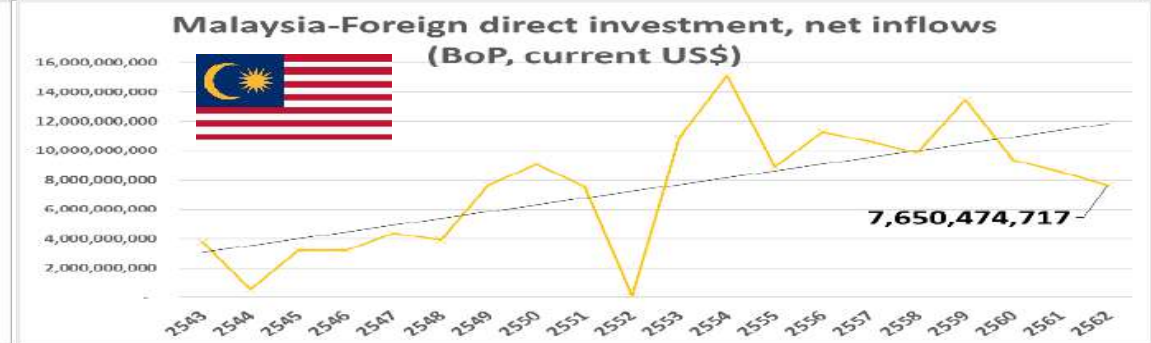
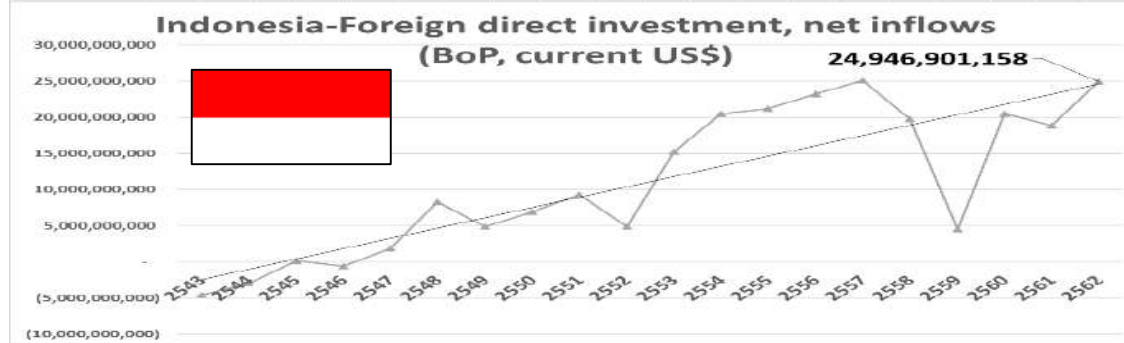
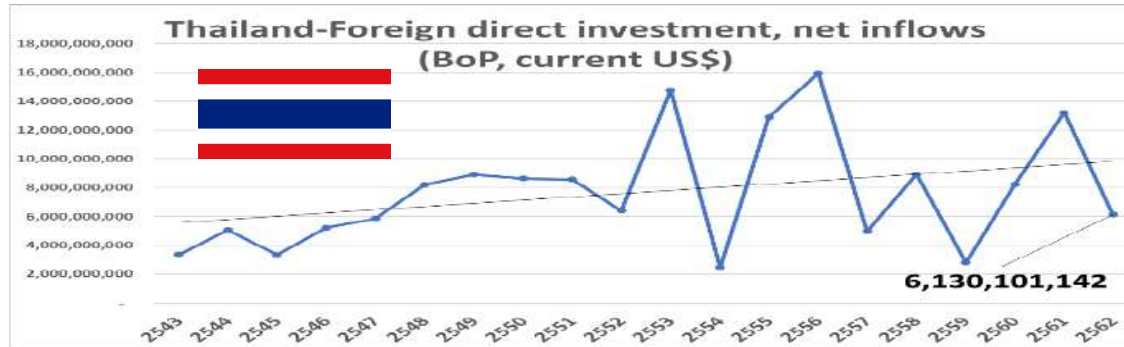
Gross Domestic Product at Current Market Prices

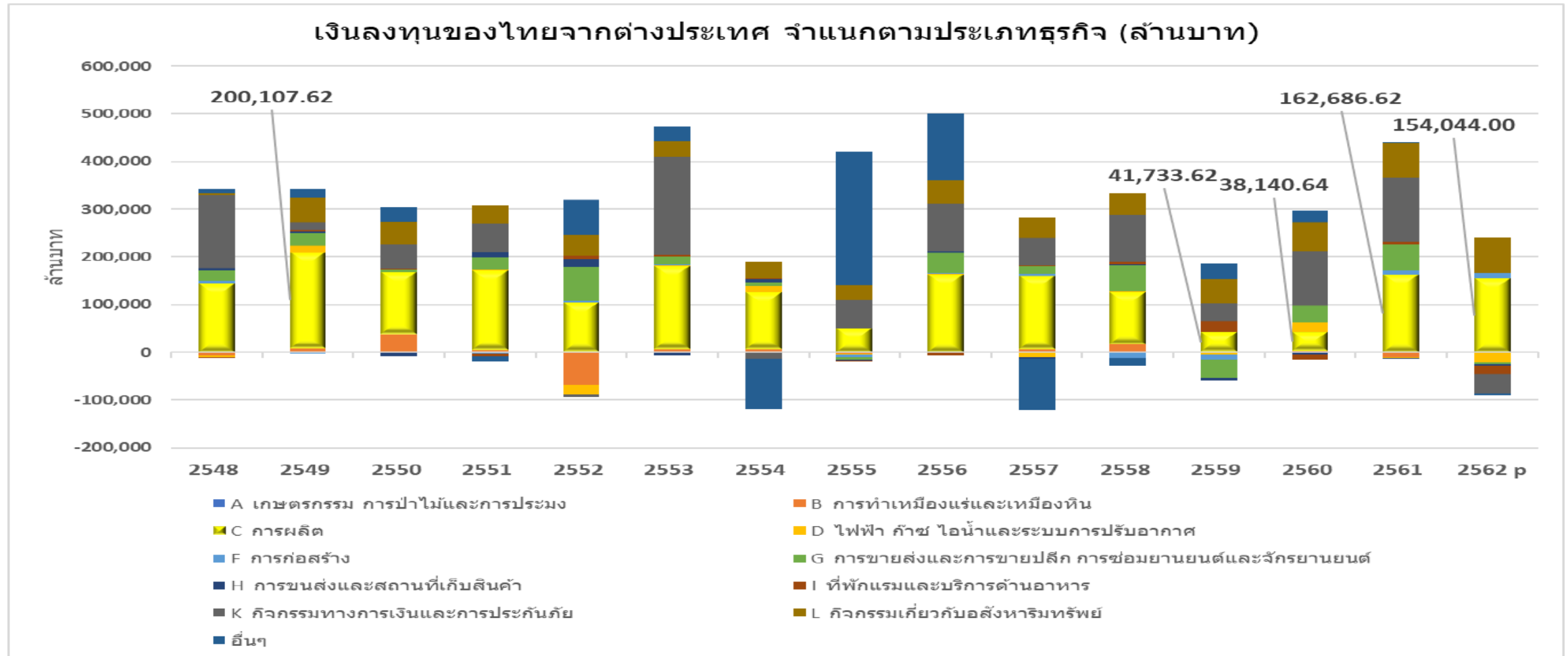
Gross domestic product originating from manufacturing at current market prices

ในช่วง 10 ปีหลัง (2554-2562) FDI ในประเทศไทยเคลื่อนไหวผันผวนและมีแนวโน้มในทิศทางที่ทรงตัว หากเปรียบเทียบกับประเทศสำคัญในอาเซียน อาทิ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิlippินส์ หรือ แม้แต่ เวียดนาม พบว่า ทั้ง 4 ประเทศสามารถดึงดูดเม็ดเงินจาก FDI ได้ดีกว่าประเทศไทย ทั้งในแง่มูลค่าและความสม่ำเสมอของเงินลงทุน รวมไปถึงมีทิศทางการเติบโตซึ่งสังเกตได้จากเส้นแนวโน้มของ FDI ที่ทุกประเทศมีความชันกว่าไทย

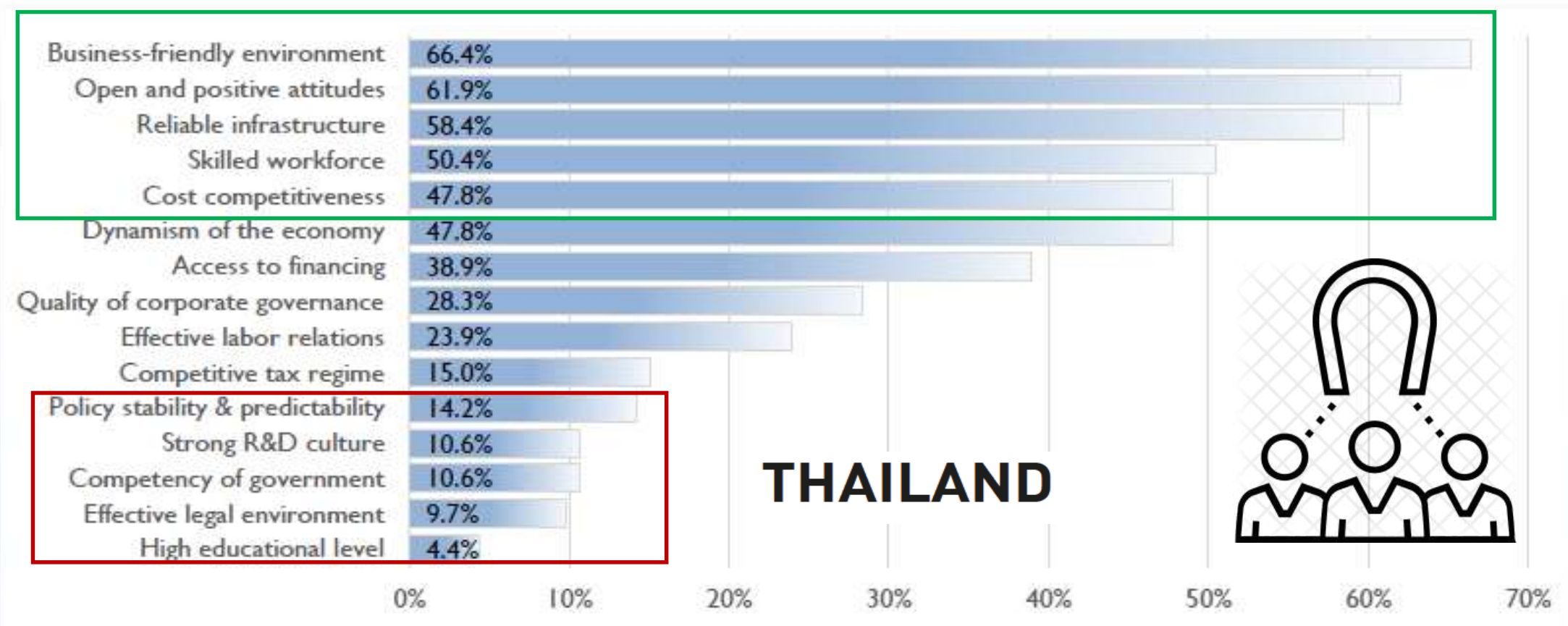

นอกจากเม็ดเงินที่เข้าประเทศลดลงแล้ว เม็ดเงินที่มีการลงทุนในภาคการผลิตหรือภาคอุตสาหกรรมก็ยังคงลดลงเช่นกัน ทำให้ภาครัฐต้องมีการออกโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development: EEC) ในปี 2559 เพื่อกระตุ้นการลงทุนภาคเอกชน ซึ่งในปัจจุบันใช้ชื่อว่า โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ทำให้ในปี 2561-2562 มีเม็ดเงินจาก FDI ไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมไทยเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 162,686 และ 154,044 ล้านบาท ตามลำดับ

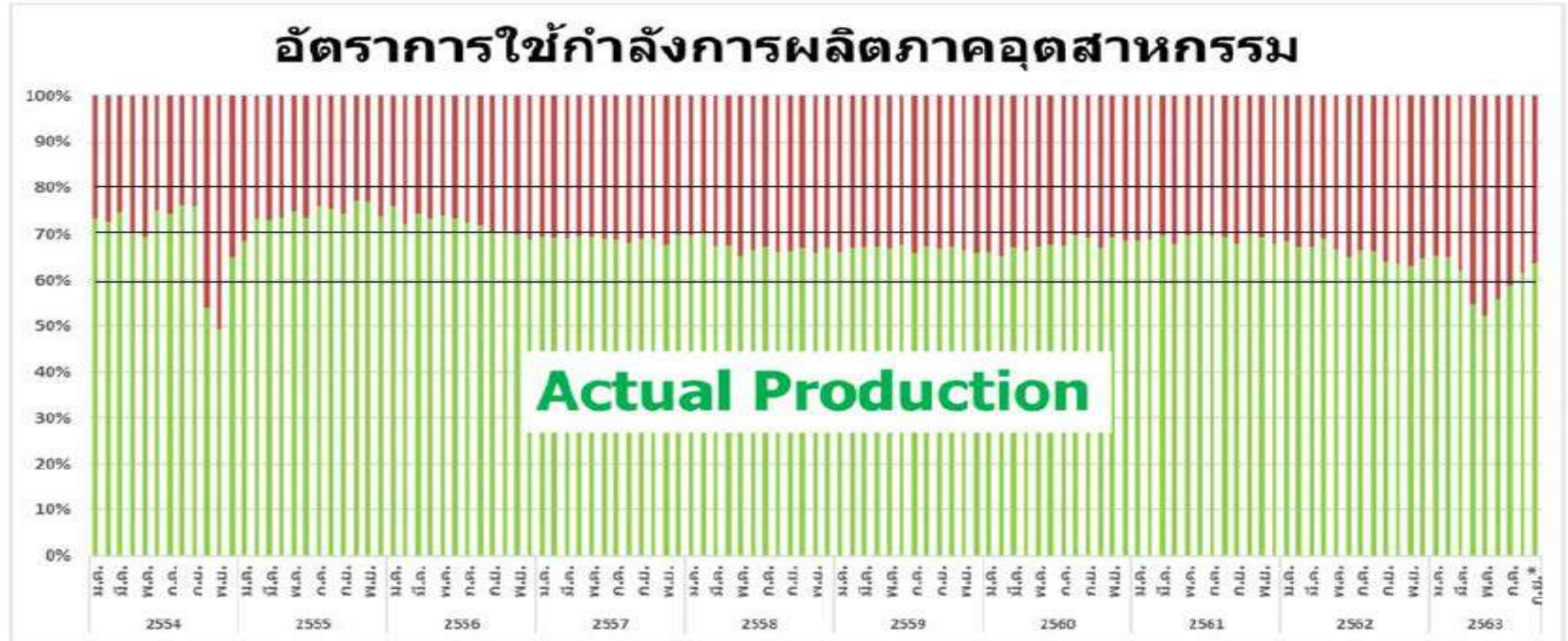

KEY ATTRACTIVENESS INDICATORS

From a list of 15 indicators, respondents of the Executive Opinion Survey were asked to select 5 that they perceived as the key attractiveness factors of their economy. The chart shows the percentage of responses per indicator from the highest number of responses to the lowest.

โดยทั่วไป ถือว่าอัตราการใช้กำลังการผลิตร้อยละ 80 ขึ้นไป เป็นเครื่องชี้ว่าอุตสาหกรรมกำลังจะมีปัญหา การขาดแคลนกำลังการผลิต ในทางตรงกันข้ามอัตราการใช้กำลังการผลิตที่ต่ำ เช่น ต่ำกว่าร้อยละ 60 เป็น เครื่องชี้ว่าภาคอุตสาหกรรมมีกำลังการผลิตส่วนเกิน (Excess Capacity)

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

จากทั้งหมด 70 กลุ่มอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมที่ไม่มีปัญหากำลังการผลิตส่วนเกิน คือ มี CAP-U มากกว่าร้อยละ 60 มีทั้งหมด 37 อุตสาหกรรมหรือประมาณครึ่งหนึ่งของภาคอุตสาหกรรม

CAP-U <40%

- เครื่องยนต์ดีเซลเพื่อการเกษตร
- เครื่องแต่งกายที่ทำจากการถัก
- บรรจุภัณฑ์พลาสติก
- สัตว์น้ำแช่เย็นหรือแช่แข็ง
- แอสฟัลท์ติกคอนกรีต
- น้ำมันปาล์ม

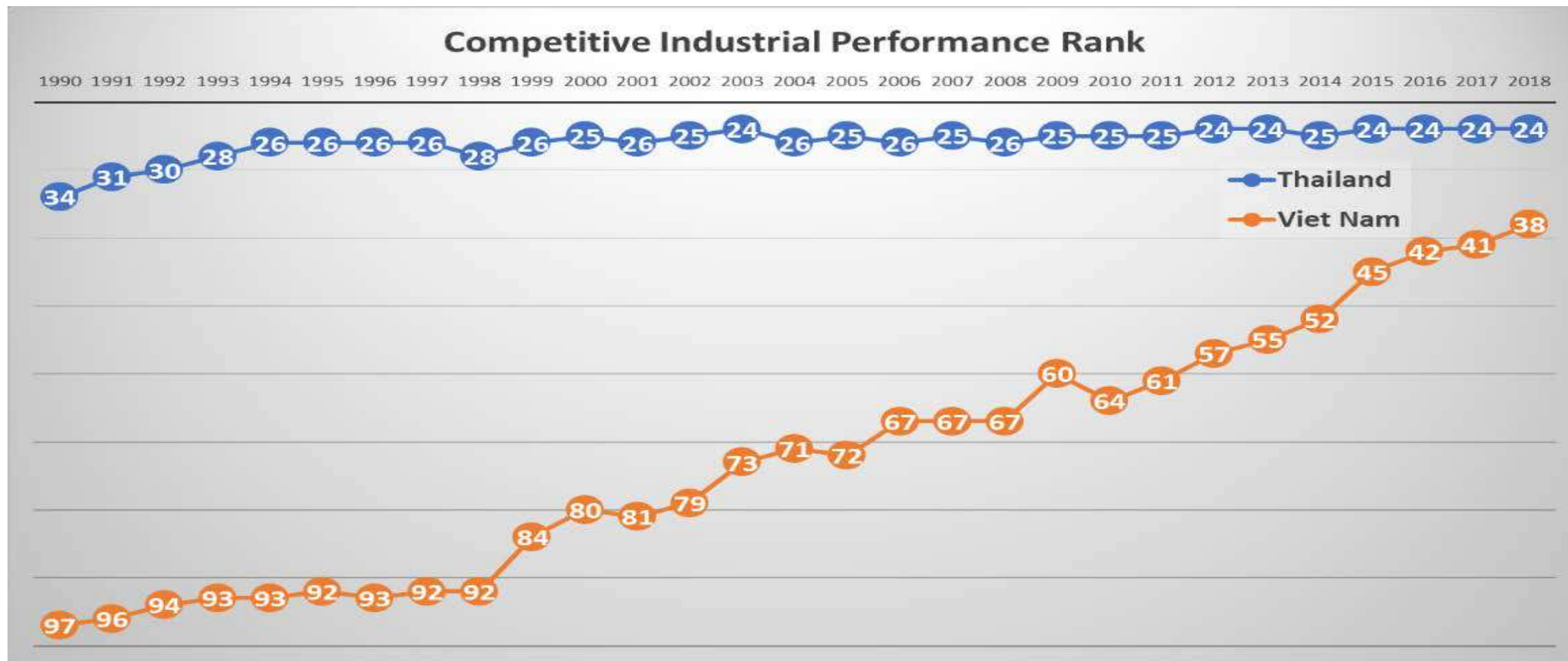

CAP-U 40-50%

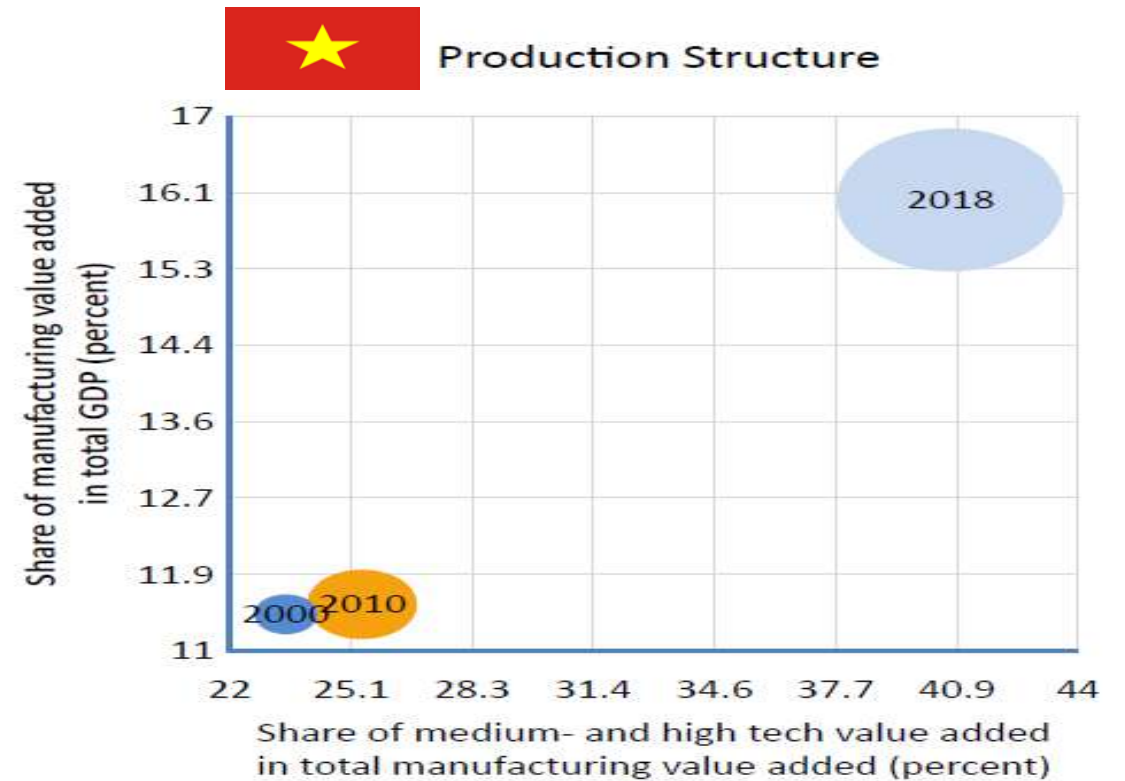
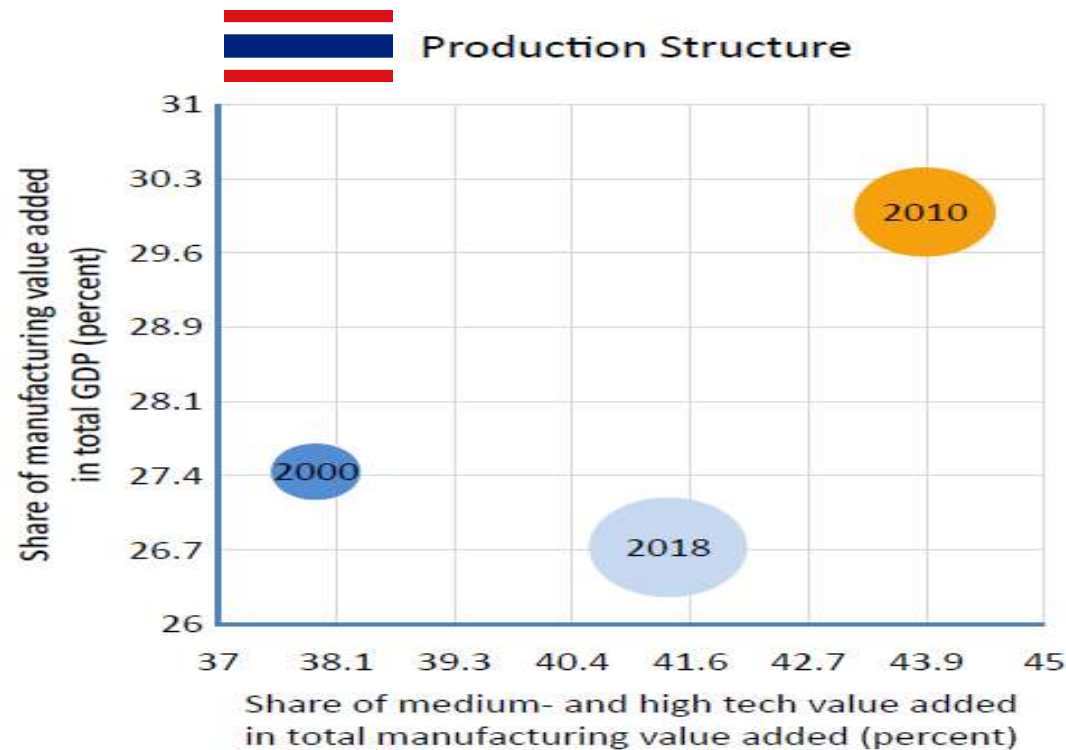
- เครื่องประดับ
- เครื่องครัวและของใช้จากโลหะ
- การทอผ้า
- แปรรูปผลไม้และผัก
- ปุ๋ยเคมี
- กระเป๋า
- อาหารพร้อมปรุง
- เฟอ์นิเจอร์

ความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย ซึ่งสะท้อนจากดัชนีสมรรถนะทางการแข่งขันด้านอุตสาหกรรม (Competitive Industrial Performance (CIP) Index) ในรายงานปี 2020 (ข้อมูลปี 2018) ไทยอยู่ในอันดับที่ 24 คงที่ติดต่อกันเป็นปีที่สี่ (ปี 2010 อยู่ในอันดับที่ 25 ปี 2000 อยู่ในอันดับที่ 25 และปี 1990 อยู่ในอันดับที่ 34) ทั้งนี้ในส่วนของเวียดนาม ในช่วง 20 ปีล่าสุด เวียดนามพัฒนาตัวเองสูงขึ้น 42 อันดับ ล่าสุดในปี 2018 (2561) ขยับสูงขึ้นมากมาอยู่ในอันดับที่ 38

สัดส่วนของสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นกลาง-สูงต่อสินค้าอุตสาหกรรมทั้งหมด ปรับตัวลดลงในช่วง 10 ปีล่าสุด ตรงกันข้ามกับประเทศบ้านใกล้เรือนเคียงอย่างเวียดนามที่สัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นถึงประมาณร้อยละ 15 ข้อจำกัดสำคัญอีกหนึ่งประการที่พบ ได้แก่ สัดส่วนของมูลค่าเพิ่มภาคอุตสาหกรรมต่อ GDP รวมของประเทศ ปรับตัวลดลงในช่วง 10 ปีล่าสุดเช่นกัน สะท้อนถึงแนวโน้มที่เรียกกันว่า “Premature Deindustrialization ”

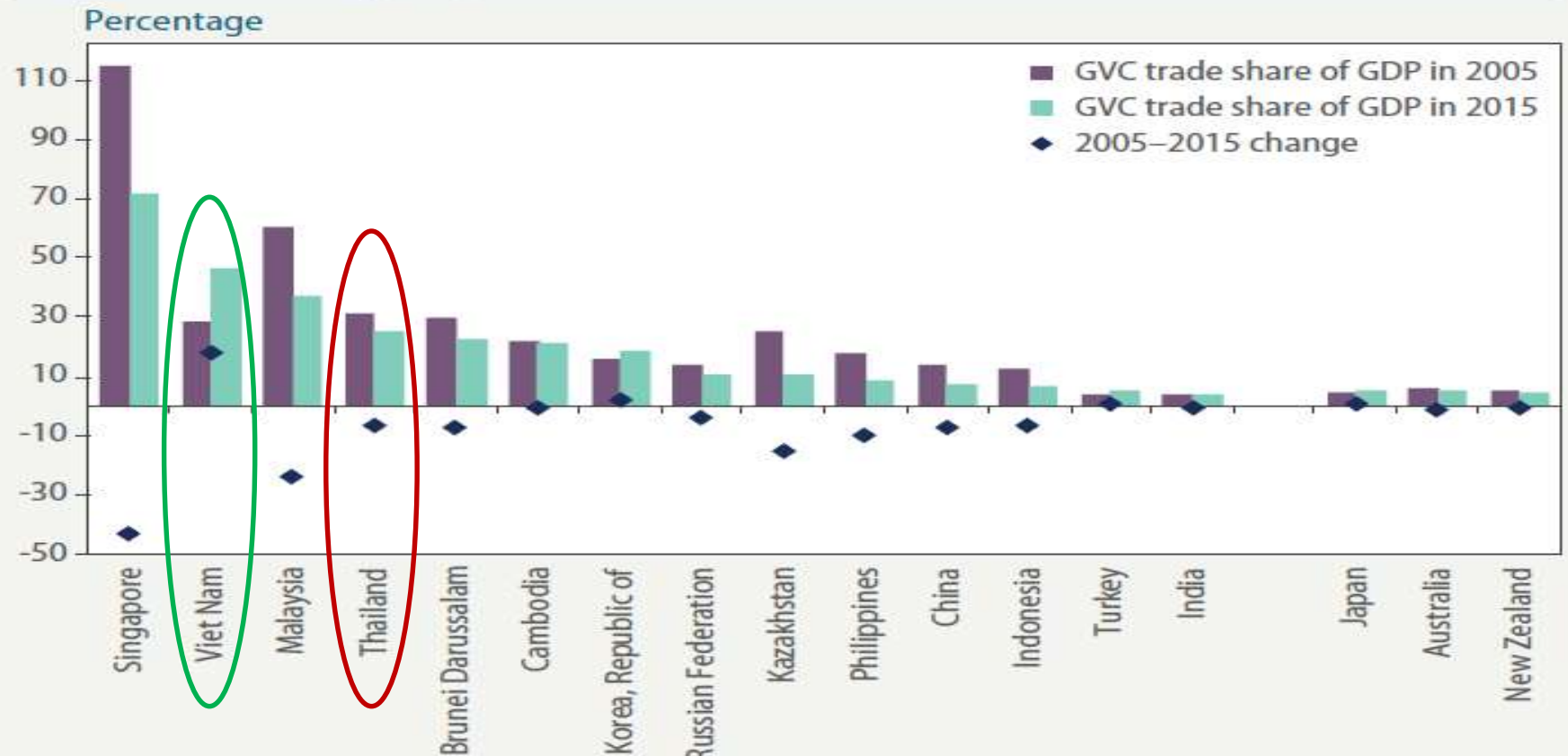

ที่มา : UNIDO / Bubble size represents manufacturing value added per capita.

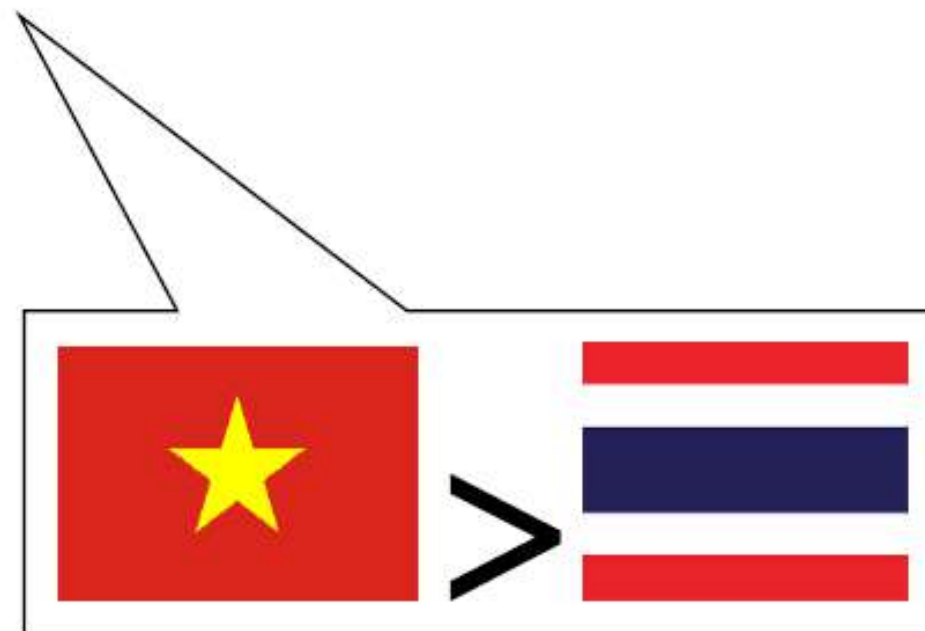
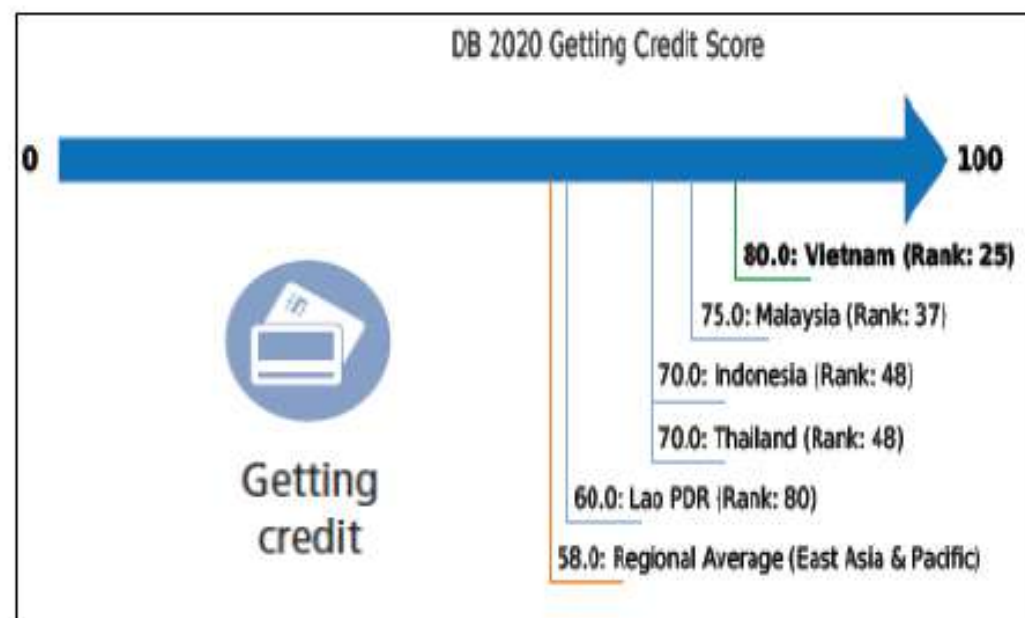
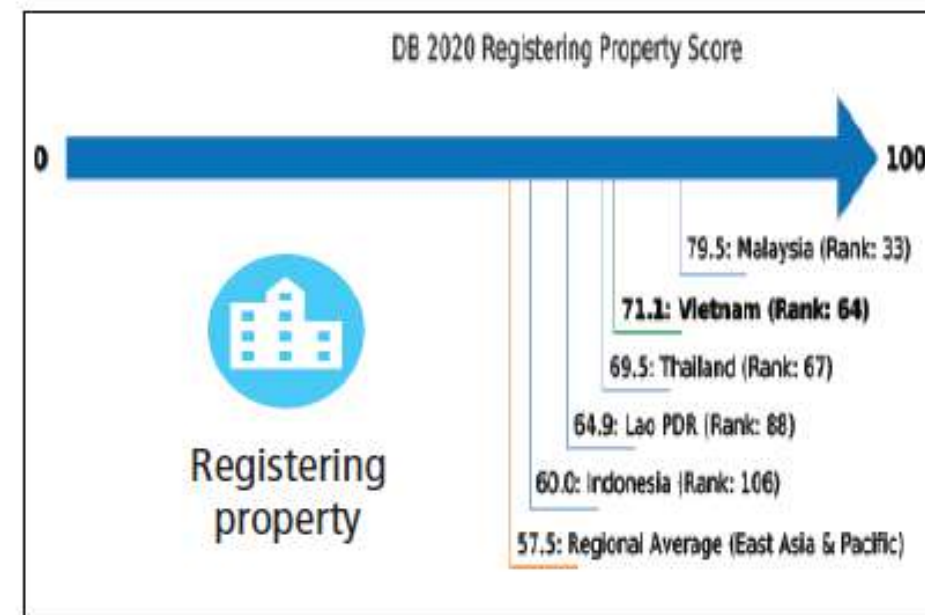
เมื่อพิจารณาข้อมูลสัดส่วนการค้า GVC ต่อ GDP ของไทย จากรายงาน WORLD ECONOMIC SITUATION AND PROSPECTS 2021 พบว่า สัดส่วนของไทยลดลงจากร้อยละ 30 ในปี 2005 (2548) มาอยู่ที่ประมาณร้อยละ 28 ในปี 2015 (2558) สอดคล้องกับอีกหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่สัดส่วนลดลงเช่นกัน อาทิ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ยกเว้นแต่ประเทศเวียดนามที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากประมาณร้อยละ 30 ในปี 2005 (2548) เพิ่มขึ้นเป็นเกือบร้อยละ 50 ในปี 2015 (2558)

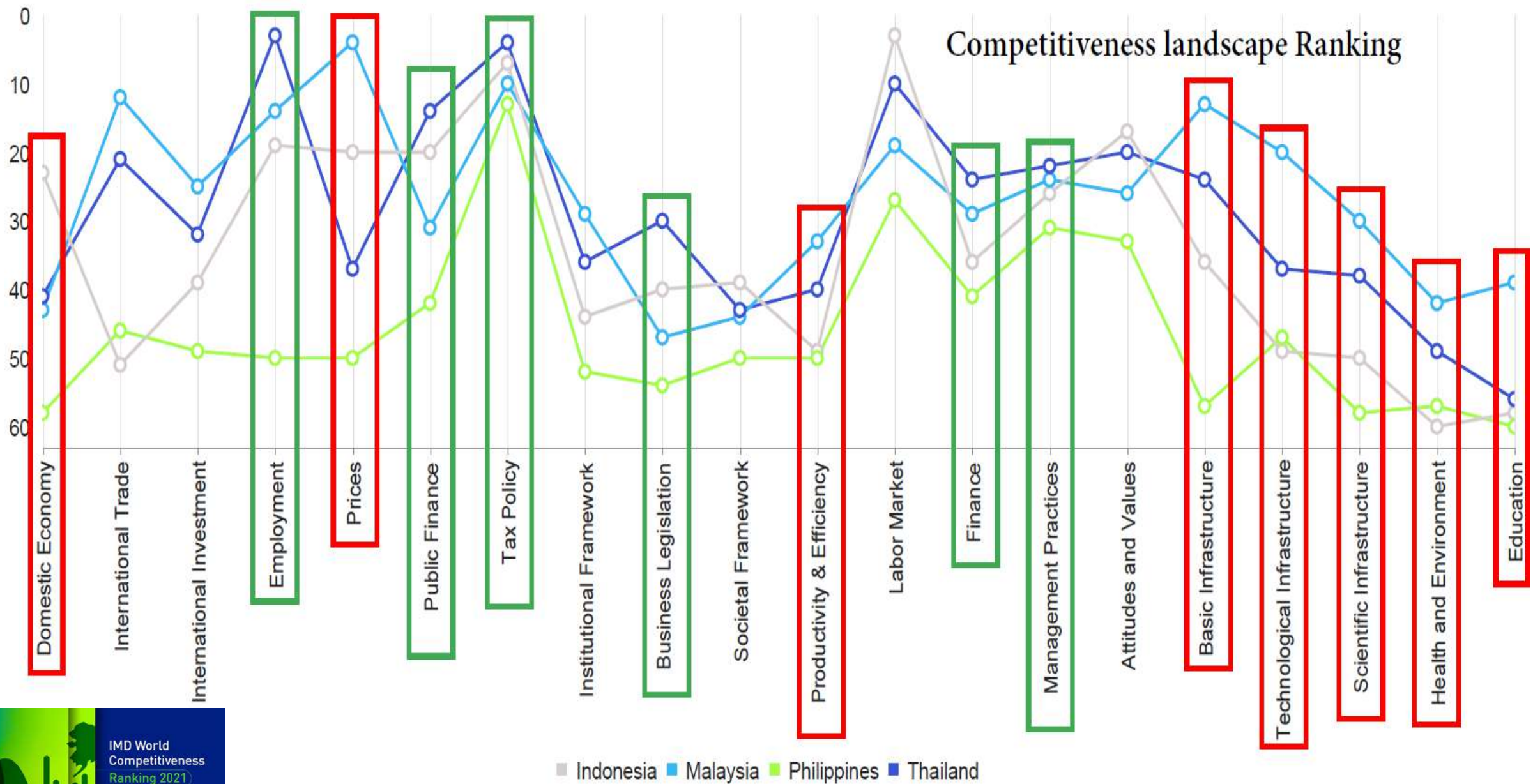
Figure III.3.1

Global value chain (GVC) trade as share of GDP, 2005–2015

Source: ESCAP calculation, based on World Trade Organization, "Trade in value-added and global value chains" statistical profiles; and World Bank, World Development Indicators.

Proposed Policy

พัฒนาปัจจัยพื้นฐานอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการลงทุนภาคอุตสาหกรรม

ออกแบบนโยบายเพื่อสนับสนุนและยกระดับผลผลิตภาพของ Sector ที่มีศักยภาพ

พัฒนาทักษะเดิม (Upskill) และเติมทักษะใหม่ (Reskill) ที่สอดคล้องกับรูปแบบธุรกิจในโลกหลังโควิด 19

เร่งให้เกิดการลงทุนทางเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรม

ติดตามการขับเคลื่อนการยกระดับขีดความสามารถอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
Office of Industrial Economics

สำนักงาน
เศรษฐกิจอุตสาหกรรม | OFFICE
OF INDUSTRIAL ECONOMICS

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
75/6 ถนนพระรามที่ 6 กรุงเทพมหานคร 10400

OFFICE OF INDUSTRIAL ECONOMICS
75/6 RAMA VI ROAD BANGKOK 10400
TELEPHONE 0 2430 6800 FAX 0 2644 8956
WEBSITE WWW.OIE.GO.TH

Facebook Fan Page
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

Oie_news

@Oiepr

Oieprnews

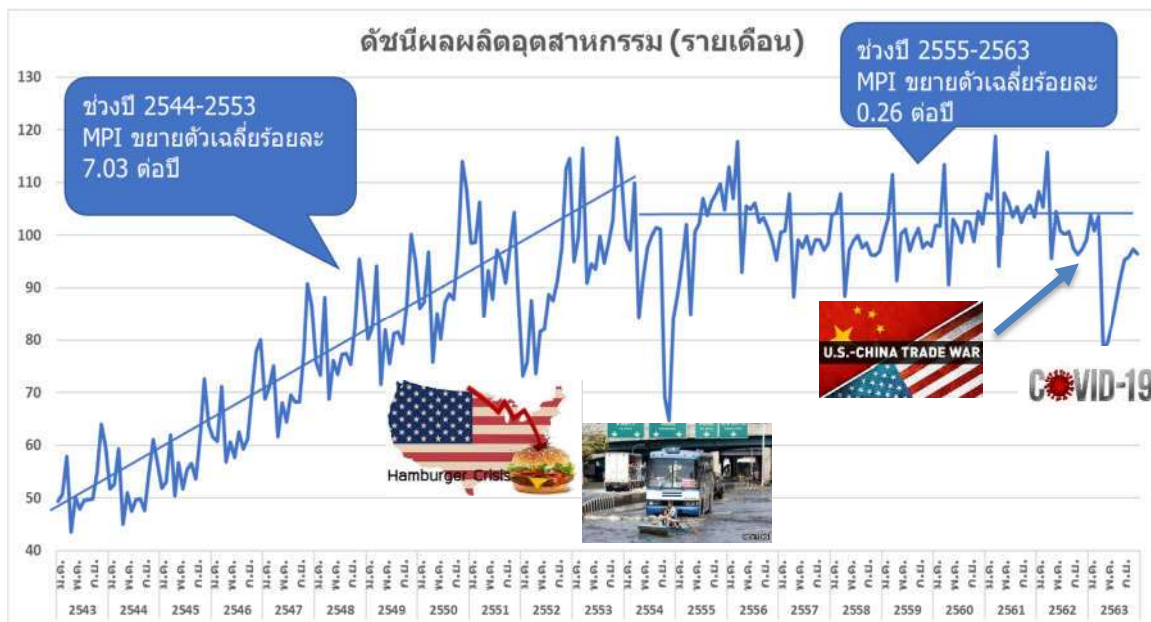

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ข้อเท็จจริงบางประการของการพัฒนาการในภาคอุตสาหกรรมไทย

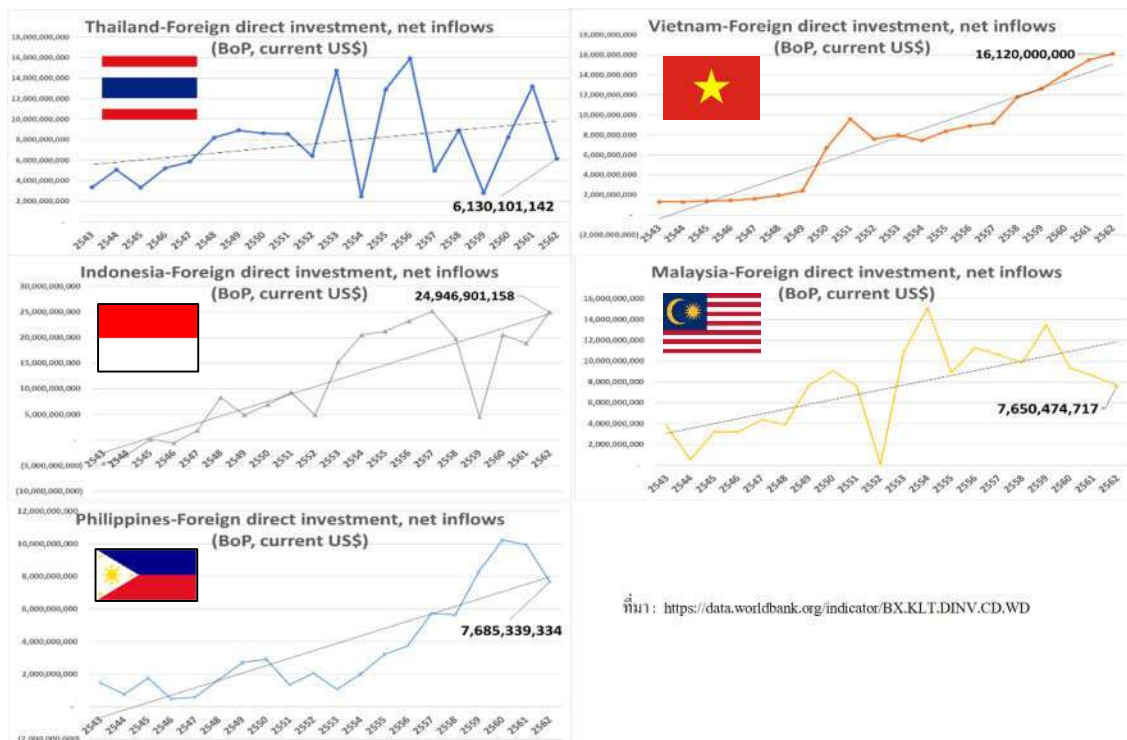
อภิญญา อำนวยกาญจนสิน
กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

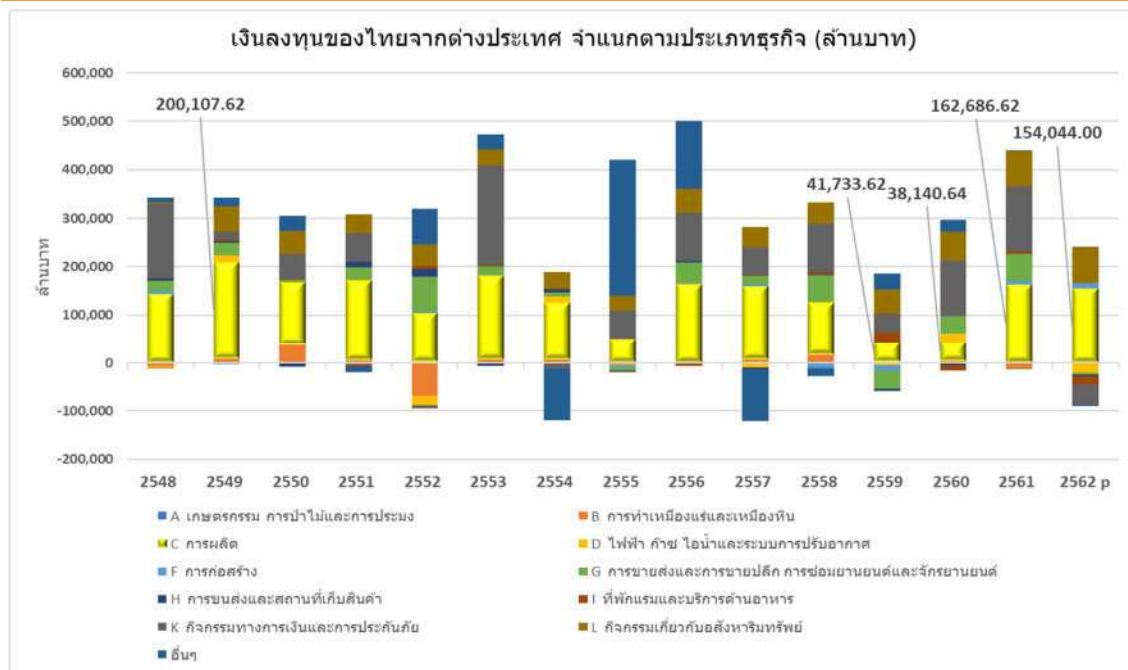
นับแต่อดีตที่ผ่านมาภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ และมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมาโดยตลอด ทั้งในแง่ของสัดส่วนมูลค่าผลผลิตอุตสาหกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศหรือ GDP และมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมต่อมูลค่าการส่งออกรวม โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด แต่ทั้งนี้ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา หรือในช่วงหลังจากเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในประเทศไทยเมื่อปี 2554 ภาคอุตสาหกรรมไทยเหมือนอยู่ในภาวะ “โตช้า” โดยช่วงปี 2544-2553 ภาคอุตสาหกรรม เมื่อพิจารณาจากดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมหรือ MPI ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 7.03 ต่อปี แต่ในช่วงปี 2555-2563 MPI ขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 0.26 ต่อปี และถึงแม้จะหักข้อมูลปี 2563 ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมหรือ MPI ช่วงปี 2555-2562 ก็ยังขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 1.40 ต่อปี สะท้อนว่าภาคอุตสาหกรรมไทยน่าจะมีปัญหาหรือข้อจำกัดบางประการที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขจนตัวอยู่ ซึ่งหากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ ไม่น่าจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจไทย ความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในเวทีโลกก็จะลดน้อยถอยลง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน ไทยมีแนวโน้มที่จะสูญเสียความสามารถทางการแข่งขันและถูกแทนที่ด้วยประเทศเกิดใหม่ อาทิ เวียดนาม ประเด็นท้าทายดังกล่าวสามารถระบุถึงขอบเขตของปัญหาได้ชัดเจนขึ้น จากการพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์ในมิติต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงบางประการของการพัฒนาการในภาคอุตสาหกรรมไทย และนำข้อเท็จจริงบางประการเหล่านั้นไปกำหนดนโยบายหรือมาตรการในการขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรมไทยต่อไป

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ข้อเท็จจริงจากข้อมูลเชิงประจักษ์ประการแรกเกี่ยวข้องกับเรื่องของ “ทุน” ซึ่งเป็นหนึ่งปัจจัยการผลิต ได้แก่ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) ในประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน เงินออมภายในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการของธุรกิจที่จะนำไปใช้ในการขยายกิจการ ดังนั้นเงินลงทุนจากต่างประเทศจะช่วยลดช่องว่างระหว่างเงินออมในประเทศกับความต้องการเงินทุน โดยการลงทุนจากต่างประเทศยังมาพร้อมกับการถ่ายทอดเทคโนโลยี และการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งจะช่วยให้อุตสาหกรรมของประเทศที่ได้รับ FDI มีการพัฒนาได้อย่างก้าวกระโดด เพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันระยะยาว และช่วยสร้างการจ้างงาน รวมถึง FDI เป็นเงินทุนระยะยาวที่เพิ่มการสะสมทุนในระบบเศรษฐกิจ มีความผันผวนต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับทุนไหลเข้าเพื่อซื้อสินทรัพย์หรือเก็งกำไร ท้ายที่สุดประโยชน์แก่ประเทศผู้ได้รับเงินลงทุน ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศหรือ GDP ทั้งนี้ เมื่อพิจารณา FDI ย้อนหลังไป 2 ทศวรรษ ตั้งแต่ปี 2543-2562 จากข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ในช่วง 10 ปีแรก (2543-2553) FDI ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นค่อนข้างสม่ำเสมอ จาก 3,365 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2543 เพิ่มขึ้นเป็น 14,746 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2553 แต่ในช่วง 10 ปีหลัง (2554-2562) FDI ในประเทศไทยเคลื่อนไหวผันผวนและมีแนวโน้มในทิศทางที่ทรงตัว โดยในปี 2554 มีมูลค่า 2,473 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และข้อมูลล่าสุดในปี 2562 ชัยบมาอยู่ที่ 6,130 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของ FDI ในประเทศไทยดังกล่าว สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของ MPI ที่ในช่วง 10 ปีล่าสุดค่อนข้างทรงตัว ดังที่ได้กล่าวแล้วในข้างต้น นอกจากนี้หากเปรียบเทียบกับประเทศสำคัญในอาเซียน อาทิ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ หรือ แม้แต่ เวียดนาม พบว่า ทั้ง 4 ประเทศสามารถดึงดูดเม็ดเงินจาก FDI ได้ดีกว่าประเทศไทย ทั้งในแง่มูลค่าและความสม่ำเสมอของเงินลงทุน รวมไปถึงมีทิศทางการเติบโตซึ่งสังเกตได้จากเส้นแนวโน้มของ FDI ที่ทุกประเทศมีความชันกว่าไทย

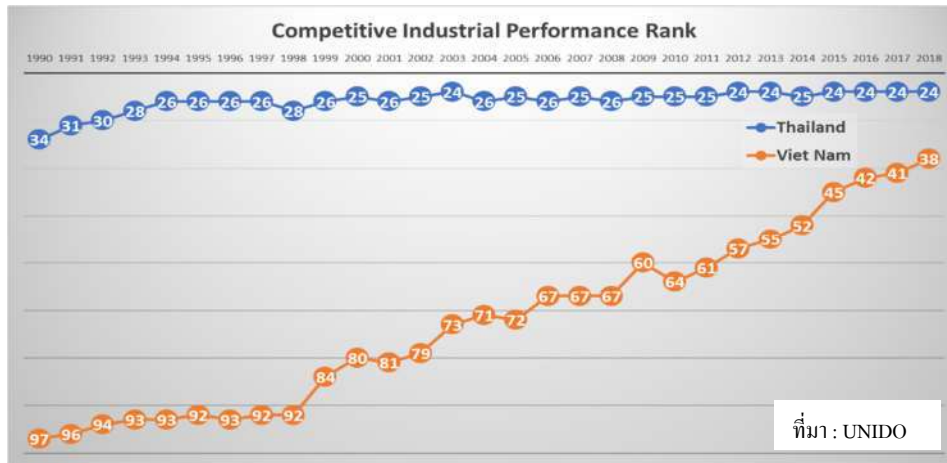

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ข้อเท็จจริงประการที่สอง ยังคงเกี่ยวข้องกับปัจจัย “ทุน” ซึ่งจากที่ได้กล่าวแล้วในช่วงต้นว่าในช่วง 10 ปีหลัง (2554-2562) FDI ในประเทศไทยเคลื่อนไหวผันผวนและมีแนวโน้มในทิศทางที่ทรงตัว และเมื่อพิจารณาลึกลงไปในรายละเอียด พบว่า **นอกจากเม็ดเงินที่เข้าประเทศลดลงแล้ว เม็ดเงินที่มีการลงทุนในภาคการผลิตหรือภาคอุตสาหกรรมก็ยิ่งลดลงเช่นกัน** โดยจากข้อมูลย้อนหลัง 15 ปี ตั้งแต่ปี 2548-2562 ในช่วงก่อนเกิดอุทกภัย ช่วงปี 2548 – 2554 มูลค่า FDI ที่ลงทุนในภาคอุตสาหกรรมไทยมีมูลค่าค่อนข้างสูงต่อเนื่องอยู่ในช่วงระหว่าง 100,000 - 200,000 ล้านบาท โดยในปี 2549 มีเม็ดเงินลงทุนในภาคอุตสาหกรรมไทยกว่าสองแสนล้านบาท แต่หลังจากนั้นก็เริ่มมีแนวโน้มที่ลดลงมาโดยตลอด โดยในปี 2560 มีมูลค่า FDI ที่ลงทุนในภาคอุตสาหกรรมไทยเพียง 38,140 ล้านบาท ทำให้ภาครัฐต้องมีการออกโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development: EEC) ในปี 2559 เพื่อกระตุ้นการลงทุนภาคเอกชน ซึ่งในปัจจุบันใช้ชื่อว่า โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ทำให้ในปี 2561-2562 มีเม็ดเงินจาก FDI ไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมไทยเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 162,686 และ 154,044 ล้านบาท ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม FDI ในภาคการผลิตหรือภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะเป็นการขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนหรือ BOI ซึ่งจะมีเงื่อนไขโดยทั่วไปให้ต้องเปิดดำเนินการภายใน 36 เดือนนับจากวันที่ออกบัตรส่งเสริม แต่การเปิดดำเนินการตามความหมายของ BOI ไม่ใช่หมายถึงการที่บริษัทเริ่มผลิตหรือจำหน่ายสินค้าหรือบริการ แต่หมายถึงการที่บริษัทมีการลงทุนครบถ้วนตามเงื่อนไขภายในเวลาที่กำหนดในบัตรส่งเสริม ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าสถิติ FDI ที่เพิ่มขึ้นในภาคอุตสาหกรรมในช่วงปี 2561-2562 น่าจะเริ่มทำการผลิตเป็นรูปธรรมและสะท้อนผ่าน MPI ในช่วงปี 2564 เป็นต้นไป แต่ทั้งนี้การที่ MPI จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงย่อมขึ้นอยู่กับคำสั่งซื้อทั้งจากในและนอกประเทศเป็นสำคัญ

ข้อเท็จจริงประการที่สาม ได้แก่ ความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย ซึ่งสะท้อนจากดัชนีสมรรถนะทางการแข่งขันด้านอุตสาหกรรม (Competitive Industrial Performance (CIP) Index) จัดทำโดยองค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Industrial Development Organization : UNIDO) โดยล่าสุดเป็นข้อมูลจากรายงานประจำปี 2563 (Competitive Industrial Performance Report 2020) ซึ่งในรายงานจะแสดงตัวชี้วัดและลำดับการเป็นผู้นำ รวมถึงประสิทธิภาพใน

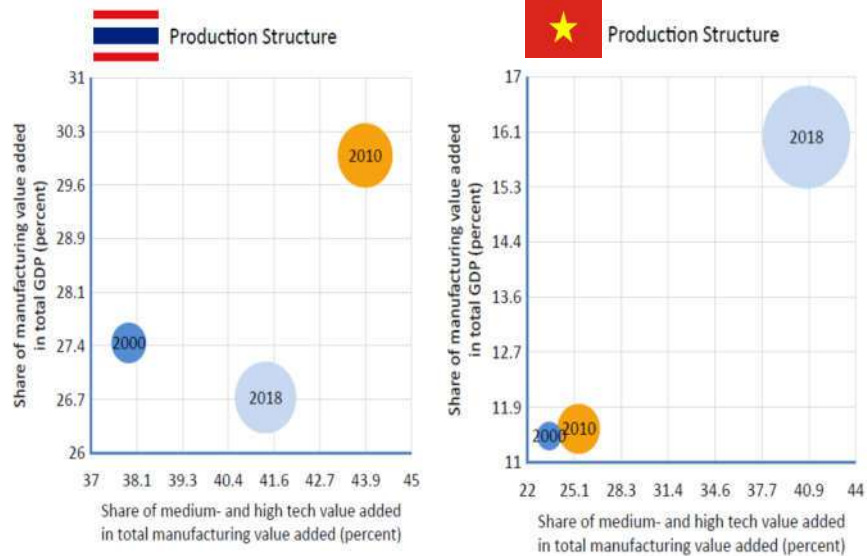
บริบทของการเปลี่ยนแปลงบทบาทของภาคการผลิต โดยเฉพาะในแง่ของนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและครอบคลุมโดย

นำเสนอในรูปแบบของการเปรียบเทียบความสามารถของแต่ละประเทศใน 2 รูปแบบ คือ เทียบกับปีก่อนหน้า และเทียบกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จำนวน 152 ประเทศ สำหรับในรายงานปี 2020 (ข้อมูลปี 2018) ประเทศที่มีประสิทธิภาพดีที่สุด จากการเปรียบเทียบดัชนีสมรรถนะทางการแข่งขันด้านอุตสาหกรรม คือ เยอรมนี จีน เกาหลี สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ตามลำดับ สำหรับไทยอยู่ในอันดับที่ 24 คงที่ติดต่อกันเป็นปีที่สี่ (ปี 2010 อยู่ในอันดับที่ 25 ปี 2000 อยู่ในอันดับที่ 25 และปี 1990 อยู่ในอันดับที่ 34) ในส่วนประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน อาทิ สิงคโปร์ มาเลเซีย เวียดนาม อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ อยู่ในอันดับที่ 9 23 38 39 และ 43 ตามลำดับ ทั้งนี้ในส่วนของเวียดนามในช่วงหลังจากปี 2000 หรือ ปี 2543 ภาคอุตสาหกรรมของเวียดนามมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วเมื่อพิจารณาจาก CIP Rank จากอันดับที่ 80 ในปี 2000 (2543) ขยับมาอยู่ในอันดับที่ 64 ในปี 2010 (2553) และล่าสุดในปี 2018 (2561) ขยับสูงขึ้นมากมาอยู่ในอันดับที่ 38 หรือในช่วง 20 ปีล่าสุด เวียดนามพัฒนาตัวเองสูงขึ้น 42 อันดับ

ทั้งนี้จาก Competitive Industrial Performance Report 2020 แม้จะดูว่าในปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมไทยมีความสามารถในการแข่งขันค่อนข้างดี แต่หากพิจารณาในรายละเอียดอื่น ๆ จะพบข้อจำกัดบางประการ อาทิ สัดส่วนการผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีชั้นกลาง-สูงต่อสินค้าอุตสาหกรรมทั้งหมดปรับตัวลดลงในช่วง 10 ปีล่าสุด ตรงกันข้ามกับประเทศบ้านใกล้เรือนเคียงอย่างเวียดนามที่สัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นถึงประมาณร้อยละ 15 ข้อจำกัดสำคัญอีกหนึ่งประการที่พบ ได้แก่ สัดส่วนของมูลค่าเพิ่มภาคอุตสาหกรรมต่อ GDP รวมของประเทศ ปรับตัวลดลงในช่วง 10 ปีล่าสุดเช่นกัน สะท้อนถึงแนวโน้มที่

เรียกกันว่า “Premature Deindustrialization¹” หรือ การลดทอนความสำคัญของภาคอุตสาหกรรมก่อนเวลาอันควร ซึ่งเป็นภาวะที่การผลิตของภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ ก่อนที่ประเทศกำลังพัฒนาจะไปสู่ประเทศรายได้สูง ทำให้ประเทศไม่สามารถรвыขึ้นจากการเป็นเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้ก่อนจะแก่ โดยปัจจัยเร่งที่สำคัญ คือ โลกาภิวัตน์ การส่งออกของจีน และเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้แรงงานน้อยลง โดย

ประเทศกำลังพัฒนาในปัจจุบันมีโอกาสน้อยลงไปในการพัฒนาอุตสาหกรรมเมื่อเทียบกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในอดีตของประเทศในแถบเอเชียตะวันออก นอกจากนี้หากมีการขยายไปยังภาคบริการให้มากขึ้นจะต้องอาศัยแรงงานที่มีฝีมือสูงขึ้น ทำให้ไม่สามารถดูดซับแรงงานกลุ่มไร้ฝีมือ

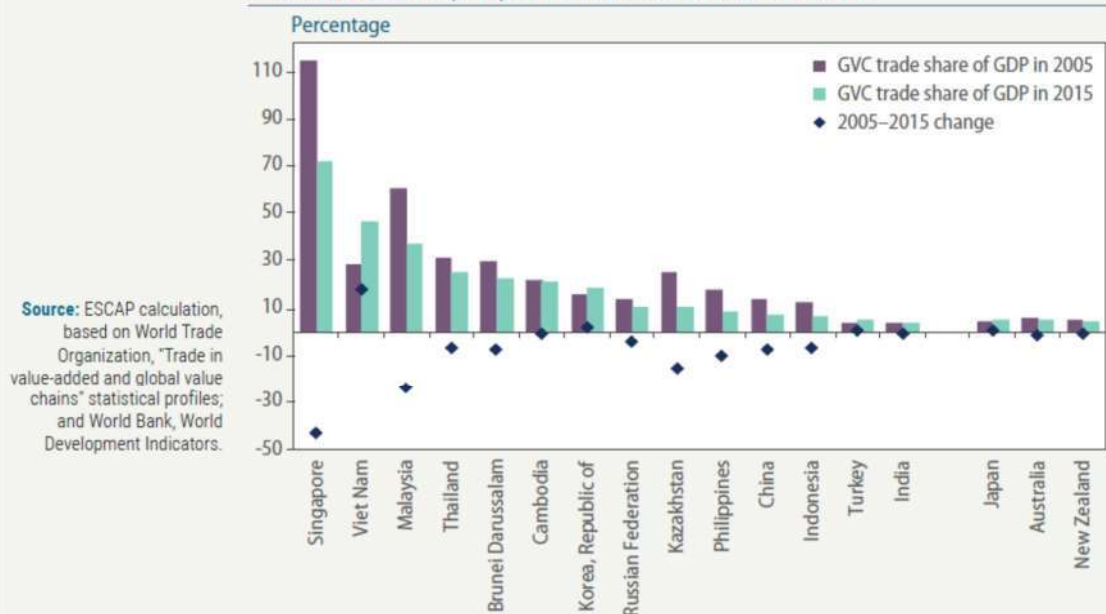
ที่มา : UNIDO / Bubble size represents manufacturing value added per capita.

เหมือนกับการผลิตในภาคอุตสาหกรรมได้ ทั้งนี้งานศึกษาของ Jayant Menon นักเศรษฐศาสตร์จาก Asian Development Bank (ADB) ได้ระบุว่า มาเลเซียมีแนวโน้มกำลังเข้าสู่ภาวะ Premature Deindustrialization จากการที่มาเลเซียไม่สามารถพัฒนาศักยภาพภาคอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศให้สามารถเลื่อนขึ้นมาสู่ระดับสูงขึ้นในห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) และจากปัจจัยด้านการลงทุนจากต่างประเทศและการลงทุนภาคเอกชนที่ไม่อยู่ในระดับสูง นับตั้งแต่หลังวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับล่าสุดของมาเลเซียที่กำหนดทิศทางของการพัฒนาอุตสาหกรรมในปัจจุบัน และการขยายตัวของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในเวียดนาม ได้ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างเศรษฐกิจและการส่งออกของมาเลเซียดังที่เห็นในปัจจุบัน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างดังกล่าว เป็นกรณีศึกษาที่สำคัญสำหรับประเทศไทย ซึ่งต้องเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันการหดตัวของภาคอุตสาหกรรมจากปัจจัยลบที่มีลักษณะคล้ายกับกรณีของมาเลเซียเพราะหากเกิดลักษณะเดียวกับกรณีของประเทศมาเลเซีย จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อเศรษฐกิจไทยซึ่งพึ่งพิงการส่งออกเป็นหลัก

¹ Dani Rodrik

Figure III.3.1

Global value chain (GVC) trade as share of GDP, 2005–2015

ที่มา : UN (World Economic Situation and Prospects 2021)

ข้อเท็จจริงประการที่สี่และประการสุดท้ายสำหรับการวิเคราะห์ในครั้งนี้ ก็คือ การมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chain: GVC) ซึ่งจากวิวัฒนาการของการค้า ทำให้การค้าสินค้าและบริการระหว่างประเทศในปัจจุบันอยู่ในรูปแบบของห่วงโซ่มูลค่าโลกมากขึ้นกว่าเดิม จากสถิติของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) พบว่าการค้าสินค้าขั้นกลาง (trade in intermediate goods) คิดเป็น 2 ใน 3 ของมูลค่าการค้าทั้งหมด และจากการศึกษารายงานขององค์การ (United Nations Conference on Trade and Development- UNCTAD) พบว่า ประเทศกำลังพัฒนารวมถึงประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่มูลค่าโลกมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยปรากฏการณ์ห่วงโซ่มูลค่าโลกได้เอื้อให้ประเทศกำลังพัฒนาที่ยังไม่สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมหรือผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกได้เองตลอดทั้งสายพานการผลิต สามารถเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจโลกได้ง่ายขึ้น โดยมุ่งไปที่การผลิตสินค้าในบางช่วงของห่วงโซ่ที่ประเทศนั้น ๆ มีศักยภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อประเทศในด้านการจ้างงานหรือการกระตุ้นเศรษฐกิจ และเมื่อพิจารณาข้อมูลสัดส่วนการค้า GVC ต่อ GDP ของไทย จากรายงาน WORLD ECONOMIC SITUATION AND PROSPECTS 2021 พบว่า สัดส่วนของไทยลดลงจากร้อยละ 30 ในปี 2005 (2548) มาอยู่ที่ประมาณร้อยละ 28 ในปี 2015 (2558) สอดคล้องกับอีกหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่สัดส่วนลดลงเช่นกัน อาทิ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ยกเว้นแต่ประเทศเวียดนามที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากประมาณร้อยละ 30 ในปี 2005 (2548) เพิ่มขึ้นเป็นเกือบร้อยละ 50 ในปี 2015 (2558) นอกจากนี้การระบาดของ COVID-19 ยังทำให้เกิดแรงผลักดันใหม่สำหรับการปรับ GVC โดยจะเน้นเกี่ยวกับความยืดหยุ่นของ GVC มากขึ้น แนวโน้มดังกล่าวจะเปลี่ยนจุดเน้นจากเรื่องประสิทธิภาพด้านต้นทุนและเรื่องของ Just-in-time Production ไปสู่การสร้างคามยืดหยุ่นผ่านห่วงโซ่อุปทานที่สั้นลง เน้นการบริหารจัดการสินค้าคงคลัง การกระจายความเสี่ยงที่มากขึ้นเพื่อลดการพึ่งพาฐานการผลิตที่ใดที่หนึ่งมากเกินไป และการประยุกต์ใช้ดิจิทัลเพื่อการจัดการความยืดหยุ่น

ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงประเด็นความกังวลด้านความมั่นคงของชาติที่เพิ่มขึ้น ทั้งหมดนี้มีแนวโน้มที่จะทำให้มีพื้นที่น้อยลงสำหรับการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาใน GVCs

จากที่กล่าวมาทั้งหมด อาจจะพอเห็นภาพของข้อเท็จจริงบางประการในภาคอุตสาหกรรมไทย เรื่องแรกเกี่ยวกับ “ทุน” หนึ่งในปัจจัยการผลิต โดยในช่วง 10 ปีหลัง FDI ในประเทศไทยเคลื่อนไหวผันผวนและมีแนวโน้มในทิศทางที่ทรงตัว หากเปรียบเทียบกับประเทศสำคัญในอาเซียน สามารถดึงดูดเม็ดเงินจาก FDI ได้ดีกว่าประเทศไทย ทั้งในแง่มูลค่าและความสม่ำเสมอของเงินลงทุน รวมไปถึงมีทิศทางการเติบโตที่ชัดเจน เรื่องที่สองเกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทยที่สะท้อนผ่านดัชนีสมรรถนะทางการแข่งขันด้านอุตสาหกรรม พบว่าแม้ในปลายสุดภาคอุตสาหกรรมไทยมีความสามารถในการแข่งขันค่อนข้างดี แต่พบข้อจำกัดบางประการ อาทิ สัดส่วนของการผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีชั้นกลาง-สูงต่อสินค้าอุตสาหกรรมทั้งหมด ปรับตัวลดลงในช่วง 10 ปีล่าสุด ตรงกันข้ามกับเวียดนามที่สัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นถึงประมาณร้อยละ 15 รวมถึงสัดส่วนของมูลค่าเพิ่มภาคอุตสาหกรรมต่อ GDP รวมของประเทศ ปรับตัวลดลงในช่วง 10 ปีล่าสุดเช่นกัน สะท้อนถึงการลดทอนความสำคัญของภาคอุตสาหกรรมก่อนเวลาอันควร ข้อเท็จจริงเรื่องสุดท้าย คือ ข้อมูลสัดส่วนการค้า GVC ต่อ GDP ของไทยลดลงในช่วง 10 ปีหลัง สอดคล้องกับอีกหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่สัดส่วนลดลงเช่นกัน อาทิ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ยกเว้นแต่ประเทศเวียดนามที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก

ทั้งนี้ข้อเท็จจริงในภาคอุตสาหกรรมไทยข้างต้นถือว่าเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้าง คงต้องอาศัยระยะเวลาค่อยเป็นค่อยไปในการพัฒนา และประเด็นการพัฒนาอาจจะต้องมองในภาพรวมของประเทศ ไม่เฉพาะแค่ภาคอุตสาหกรรม ในประเด็น FDI นอกเหนือจากนโยบายส่งเสริมการลงทุนซึ่งคิดว่าแต่ละประเทศไม่น่าจะแตกต่างกันมาก เนื่องจาก FDI เป็นการลงทุนระยะยาว ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประเทศที่จะลงทุนจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถานะเศรษฐกิจปัจจุบันเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการลงทุนด้วย อาทิ ประสิทธิภาพของกฎเกณฑ์ อัตราภาษีที่โปร่งใส คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐาน ความสามารถทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม ความพร้อมของแรงงานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ นอกจากนี้ นักลงทุนยังให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการเมือง ทั้งเสถียรภาพทางการเมืองในประเทศ สถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศ และปัจจัยที่เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการค้า เช่น กระแสการกีดกันทางการค้า และผลของข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น² ในประเด็นของความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย ภาวะ Premature Deindustrialization และการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าโลก ไทยคงต้องเน้นย้ำและตระหนักถึงความจำเป็นในการยกระดับเทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรม และเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่จะเร่งให้เกิดการลงทุนทางเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีโดยเฉพาะในด้านการศึกษาและบุคลากร โครงสร้างผลตอบแทนและแรงจูงใจในระบบเศรษฐกิจไทยที่เอื้อให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมในวงกว้าง รวมถึงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มแข็ง ท้ายที่สุด การกำหนดนโยบายสาธารณะของไทยจะต้องไม่ลืมกระบวนการมีส่วนร่วม (participation) ของประชาชนและใช้ข้อมูลสนับสนุนเชิงประจักษ์ (evidence-based) ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการออกนโยบายหรือมาตรการในการพัฒนาเศรษฐกิจ

² ธนย์ชนก เชนคำแหง ธนาการแห่งประเทศไทย

แหล่งที่มาของข้อมูล

- <https://data.worldbank.org>
- <https://www.bot.or.th/Thai/Statistics/EconomicAndFinancial/Pages/StatFinancialAccount.aspx>
- <https://stat.unido.org>
- <https://drodrik.scholar.harvard.edu>
- <http://www.tef.econ.tu.ac.th>
- <https://www.un.org/en/world-economic-situation-and-prospects-2021>
- https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_12June2018.aspx

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

“ชีพจรเศรษฐกิจไทย อุตสาหกรรมไหนไปต่อ”

จิตเกษม พรประพันธ์

ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายนโยบายโครงสร้างเศรษฐกิจ

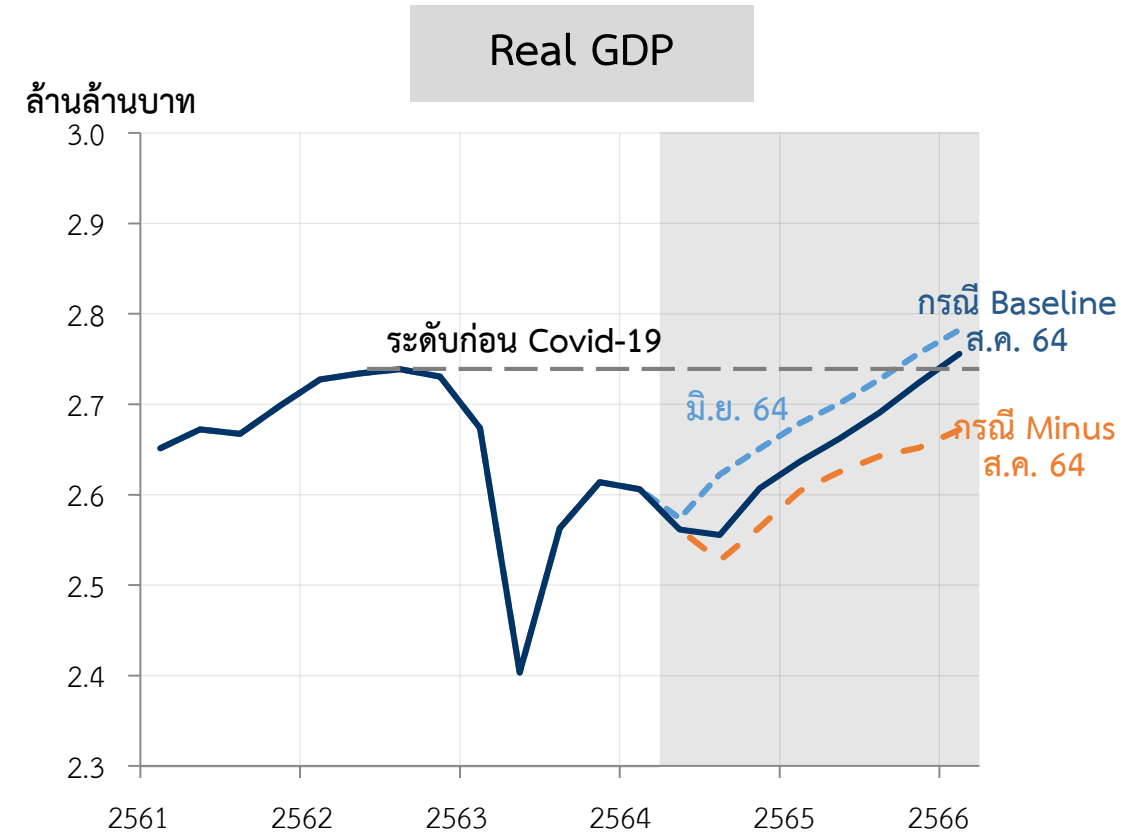
งานเสวนา Morning Talk ครั้งที่ 2 หัวข้อ “ชีพจรเศรษฐกิจไทย อุตสาหกรรมไหนไปต่อ”

2 กันยายน 2564

เศรษฐกิจไทยปี 2564 มีแนวโน้มขยายตัวเพียงร้อยละ 0.7 และยังไม่กลับสู่ระดับก่อน COVID จนกระทั่งไตรมาสแรกในปี 2566

อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ (%YoY)	2564	2565
ประมาณการเดือนมิถุนายน 64	1.8	3.9
ปัจจัยจุดรั้ง		
เครื่องชี้เร็วกิจกรรมทางเศรษฐกิจไตรมาส 2 ปี 64 ต่ำกว่าคาด	-0.2	0.2
ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ยืดเยื้อและรุนแรงกว่าที่ประเมินไว้	-1.1	0.6
นโยบายการเปิดประเทศที่ล่าช้า และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ลดลง	-0.3	-1.3
ปัจจัยสนับสนุน		
มาตรการช่วยเหลือของภาครัฐที่คาดว่าจะออกมาเพิ่มเติม	0.4	0.3
แนวโน้มการส่งออกสินค้าดีกว่าคาด	0.1	-
รวมการเปลี่ยนแปลงจากการประชุมครั้งก่อน	-1.1	-0.2
ประมาณการเดือนสิงหาคม 64	0.7	3.7

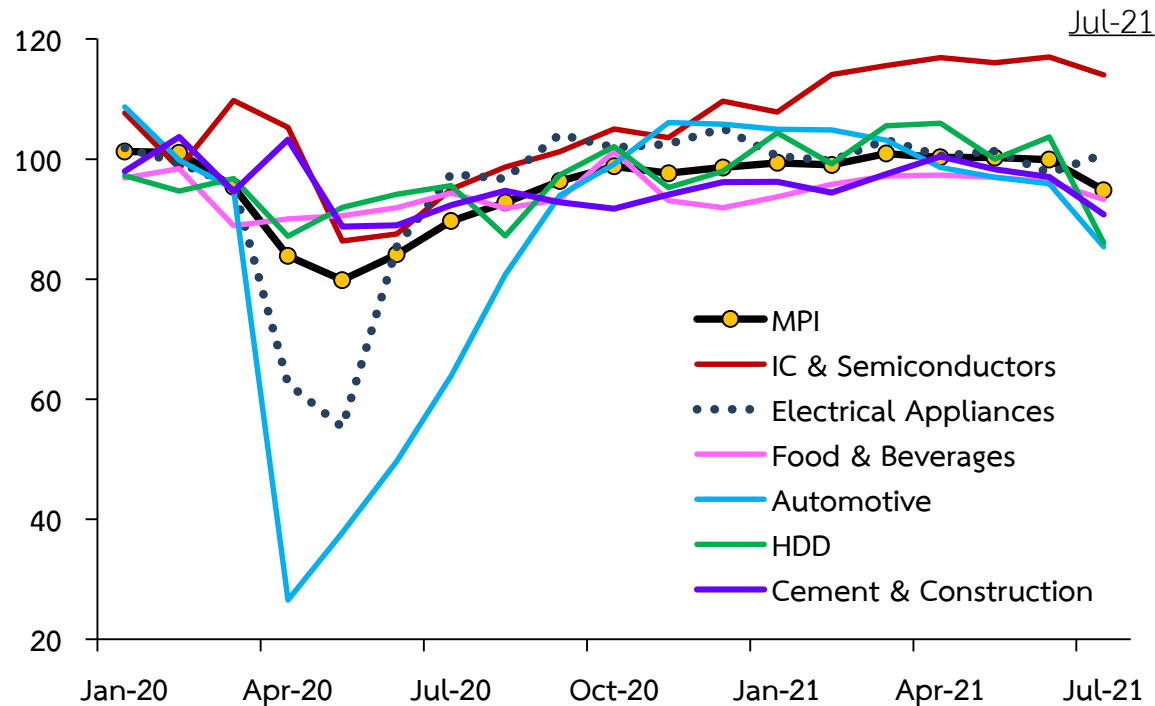
หมายเหตุ: กรณี Baseline คาดว่าจะสามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้ และทยอยผ่อนคลายมาตรการ lockdown ในช่วงต้น Q4/64 ขณะที่กรณี Minus คาดว่าสถานการณ์แพร่ระบาดจะยืดเยื้อและผ่อนคลายมาตรการฯ ได้ในช่วงปลาย Q4/64

การผลิตภาคอุตสาหกรรมของไทยได้รับผลกระทบจากอุปสงค์ในประเทศที่อ่อนแอ และปัญหา supply disruption ที่ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตาม การผลิตเพื่อส่งออกยังขยายตัวได้

Manufacturing Production Index (MPI)

Index sa, Q4-19 = 100

Note: the new MPI series as adjusted by the OIE (coverage and base year at 2016)

Sources: Office of Industrial Economics, calculated by Bank of Thailand

ภาคการผลิตได้รับผลกระทบจากทั้งปัจจัยภายในประเทศและต่างประเทศ
อย่างไรก็ตาม การผลิตเพื่อส่งออกยังขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะชะลอตัวลงจาก
ปัญหา supply constraints

Supply chain disruption	Internal disruption	External disruption	
	การติดเชื้อในโรงงาน	ขาดแคลน Semiconductor	ขาดแคลนตู้ container และค่าขนส่งสูงขึ้น
สินค้าที่ได้รับผลกระทบ (Weight MPI)	- ยานยนต์และชิ้นส่วน (13.8) - เครื่องใช้ไฟฟ้า (3.8) - อาหาร (16.4) - ถู่มือยาง (0.3) - ยางพาราแปรรูป (3.4) - HDD (3.4)	- ยานยนต์และชิ้นส่วน (13.8) - เครื่องใช้ไฟฟ้า (3.8)	Broad-based โดยเฉพาะอาหาร (16.4)
คาดการณ์ช่วงคลี่คลาย	เมื่อควบคุมการระบาดได้ (Baseline ต้น Q4-64)	Q2-65	Q1-65

ผลสำรวจผู้ประกอบการในเดือนสิงหาคม 2564 พบว่า การผลิตเพื่อขายในประเทศปรับแย่ลง และผู้ผลิตส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากปัญหา supply disruption

ภาคธุรกิจ	ภาวะธุรกิจและจ้างงานเทียบกับเดือนก่อน	ผลกระทบเทียบกับเดือนก่อน
 การผลิต	ธุรกิจ จ้างงาน 	<u>ตลาดในประเทศ</u> กระทบมากขึ้น <u>ตลาดส่งออก</u> ขยายตัวได้ ผู้ผลิตส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจาก supply disruption คงการจ้างงานไว้
 การค้า	ธุรกิจ จ้างงาน 	<u>สินค้าอุปโภคบริโภค</u> ยอดขายลดลงทั้งในห้างสรรพสินค้า ร้านค้าส่งและร้านค้าปลีกรายย่อย ลดการจ้างงาน จากผลกระทบของการแพร่ระบาด
 อสังหาฯ	ธุรกิจ จ้างงาน 	<u>ก่อสร้าง</u> แย่ลงจากมาตรการควบคุมการระบาดในพื้นที่ก่อสร้าง <u>อสังหาฯ</u> ทรงตัว ตามกำลังซื้อที่ยังอ่อนแอ คงการจ้างงานไว้ และปรับตัวโดยเน้นที่อยู่อาศัยแนวราบมากขึ้น รวมทั้งเสนอโปรโมชั่นเพื่อระบายสต็อก
 บริการ	ธุรกิจ จ้างงาน 	<u>โรงแรมและร้านอาหาร</u> ยอดขายอยู่ในระดับต่ำ <u>ขนส่งสินค้า</u> รายได้ลดลง และการขนส่งเข้า-ออกพื้นที่สีแดงเข้ม ลำช้า คงการจ้างงานไว้ เนื่องจากลดการจ้างงานไปบ้างแล้วในช่วงก่อน

การปรับตัวของผู้ประกอบการ

- ป้องกันการแพร่ระบาด เช่น ทำ bubble and seal และแบ่งทีมทำงาน
- ขยายตลาดส่งออกไปยังประเทศที่เส้นทางขนส่งสินค้าไม่ได้ถูกกระทบจากปัญหาการขาดตู้คอนเทนเนอร์ หรือเปลี่ยนช่องทางการขนส่งเป็นเครื่องบิน หรือรถไฟ
- ปรับช่องทางการขาย เช่น เน้นขายออนไลน์มากขึ้น

ประเด็นที่ต้องติดตามในระยะต่อไป

- 1) การแพร่ระบาดในโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ รวมถึงประสิทธิภาพของวัคซีนและความเร็วของการกระจายวัคซีน
- 2) การขาดแคลน semiconductor ที่รุนแรงขึ้น
- 3) การขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ที่ยังไม่คลี่คลาย
- 4) เศรษฐกิจคู่ค้าที่เผชิญกับการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่รุนแรงขึ้น

ทุกภาคส่วนต้องเร่งผลักดันมาตรการต่าง ๆ ให้เห็นผลโดยเร็ว เพื่อช่วยประคับประคองเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในช่วงครึ่งหลังของปี 2564 ที่มีความไม่แน่นอนค่อนข้างมาก

“เยียวยาแรงงานกลุ่ม
เปราะบางในระยะสั้น”

“แรงกระตุ้นต้องต่อเนื่อง
และเพียงพอ”

มาตรการแรงงาน

มาตรการเพื่อรักษาการจ้างงานและพยุงรายได้
กลุ่มเปราะบาง อาทิ มาตรการ co-payment

มาตรการทางการคลัง

มาตรการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจ

มาตรการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจ

ในช่วงครึ่งหลังของปี 2564*

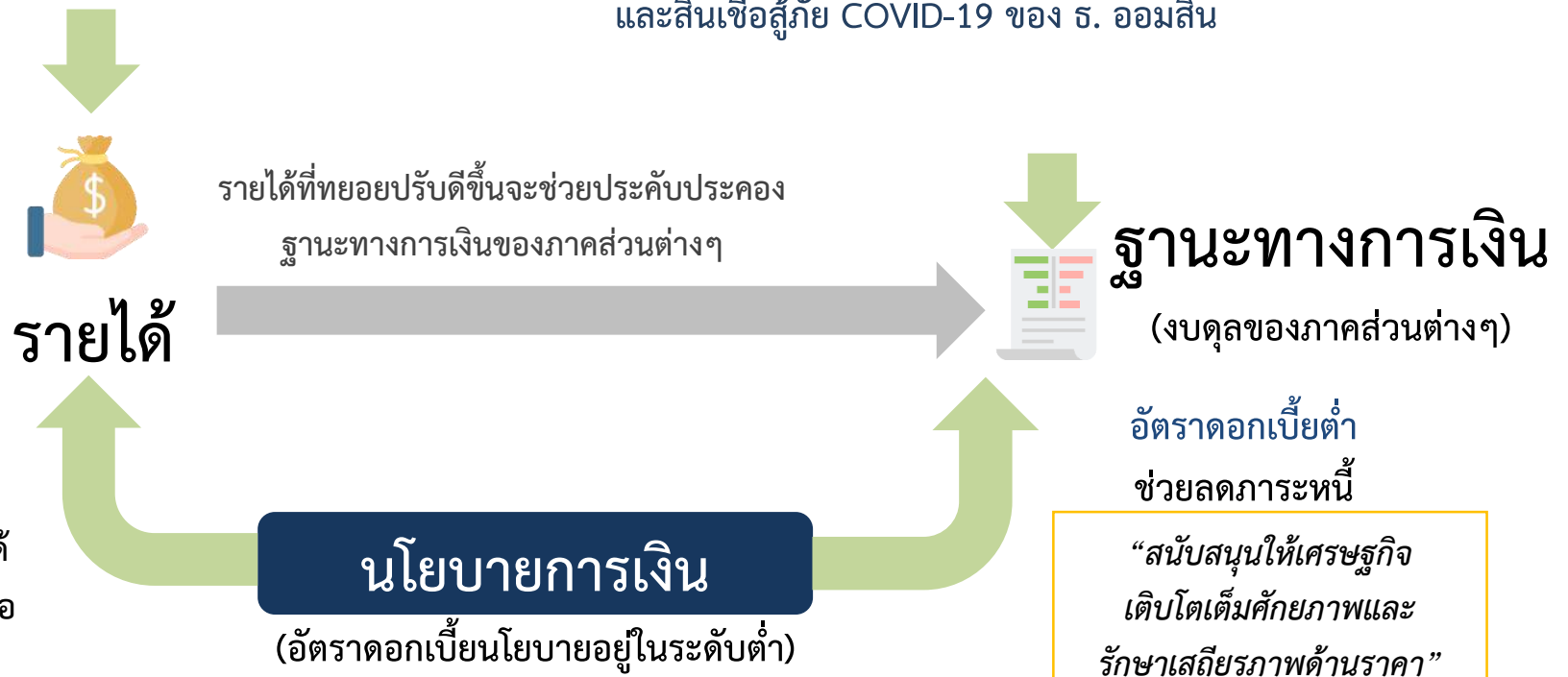
- ♥ เพิ่มกำลังซื้อผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
ระยะที่ 3 (16 พลบ.)
- ♥ เพิ่มกำลังซื้อผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ
เป็นพิเศษ (3 พลบ.)
- ♥ คนละครึ่ง ระยะที่ 3 (93 พลบ.)
- ♥ ยิ่งใช้ยิ่งได้ (10 พลบ.)
- ♥ บรรเทาภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา (32 พลบ.)

- กระจายสภาพคล่องให้ตรงจุด
เพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวของรายได้
- อัตราแลกเปลี่ยนไม่เป็นอุปสรรคต่อ
การฟื้นตัว

มาตรการทางการเงิน

- ผ่านสถาบันการเงิน: เน้นปรับโครงสร้างหนี้แบบ
ระยะยาว (โดยให้สอดคล้องกับคาดการณ์รายได้
และปัญหาของลูกค้าในแต่ละราย) มากกว่าการพัก
ชำระหนี้เป็นครั้งคราว สิ้นเชื่อฟื้นฟู โครงการ
พักทรัพย์ พักหนี้
- ผ่านสถาบันการเงินเฉพาะกิจ: อาทิ สินเชื่ออิมใจ
และสินเชื่อสู้ภัย COVID-19 ของ ธ. ออมสิน

“การปรับลดภาระหนี้และ
การเสริมสร้างฐานะทางการเงิน
ให้เข้มแข็ง จะช่วยลดปัญหา
ด้านเสถียรภาพระบบการเงิน”

ฐานะทางการเงิน

(งบดุลของภาคส่วนต่างๆ)

อัตราดอกเบี้ยต่ำ
ช่วยลดภาระหนี้

“สนับสนุนให้เศรษฐกิจ
เติบโตเต็มศักยภาพและ
รักษาเสถียรภาพด้านราคา”

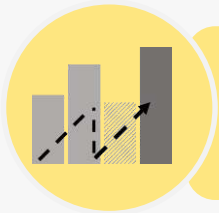

ความท้าทายในระยะข้างหน้าและแนวทางการรับมือ

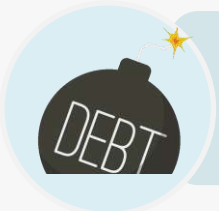

มองไปข้างหน้า เศรษฐกิจไทยต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งในและต่างประเทศ โดย COVID-19 จะทำให้ปัญหาที่มีอยู่เดิมและกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ไทยต้องเผชิญทวีความรุนแรงขึ้น

ปัญหาเชิงโครงสร้างที่มีอยู่เดิม**แย่ลง**

เศรษฐกิจโตช้า
จากการลงทุนและคุณภาพแรงงาน

ครัวเรือนและ SMEs
มีความเปราะบางในบางจุด

ความเหลื่อมล้ำสูง
ทั้งในภาคธุรกิจและครัวเรือน

กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก**มากขึ้น**

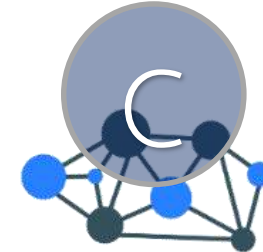
VOLATILITY

Unstable

UNCERTAINTY

Uncontrollable

COMPLEXITY

Unpredictable

AMBIGUITY

สังคมผู้สูงอายุ

เทคโนโลยี disruption

พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยน

การเปลี่ยนช่องทางเศรษฐกิจและการเมือง

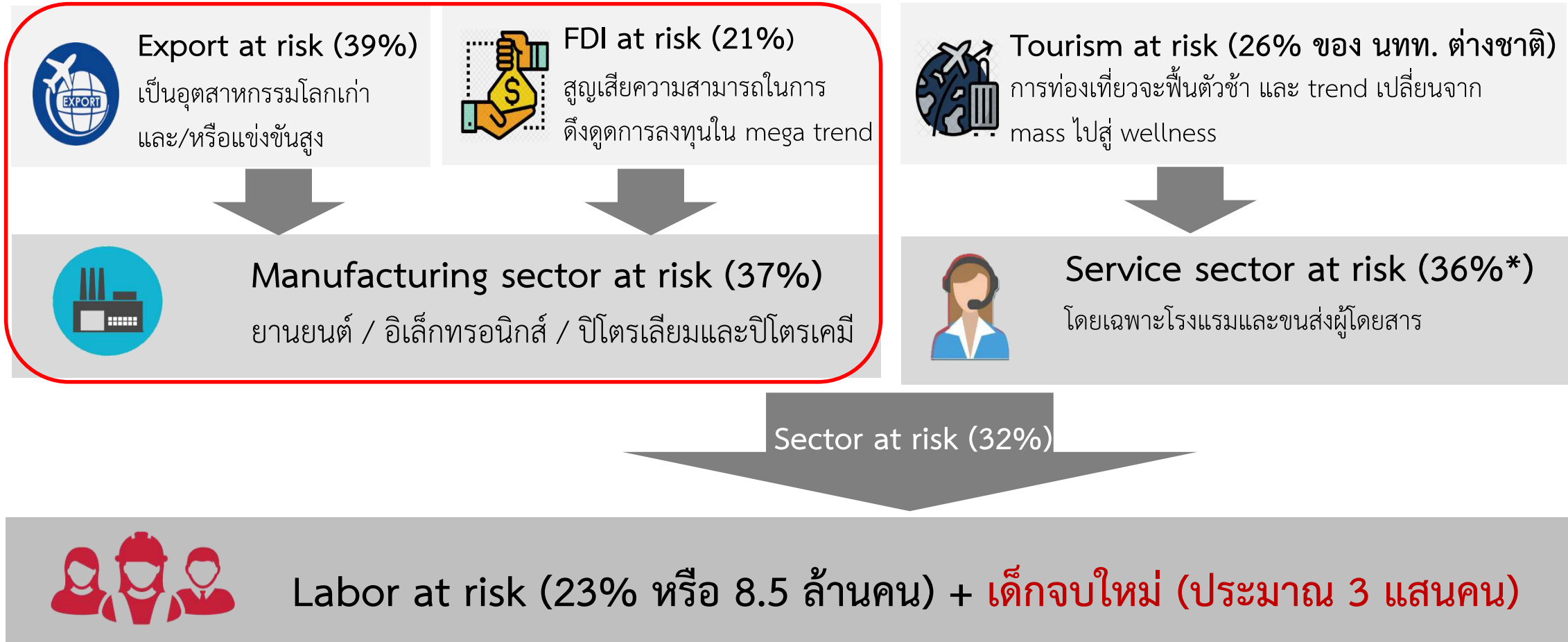
การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

COVID-19 ซ้ำเติมให้**ปัญหาเดิมรุนแรงขึ้น** เกิดกำลังการผลิตส่วนเกิน (excess capacity) ในหลายภาคส่วน
และทำให้**ภูมิทัศน์เปลี่ยนไป** ในหลายมิติ ยิ่งกดดันให้ไทยต้อง**เร่งปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ**

ภาคการส่งออกมีความเสี่ยงที่จะถูก disrupt จากกระแส digitalization และ sustainability ที่เร่งตัวขึ้นหลัง COVID-19

ในระยะปานกลาง เครื่องยนต์เศรษฐกิจสำคัญมีความเสี่ยงสูงที่จะถูก disrupt ทั้งการส่งออก การลงทุนจากต่างประเทศ และการท่องเที่ยว

(xx %) หมายถึง สัดส่วนความเสี่ยงต่อมูลค่าทั้งหมด เช่น export at risk เท่ากับ 39% ของการส่งออกทั้งหมด และ manufacturing sector at risk เท่ากับ 37% ของ GDP ภาคอุตสาหกรรม

* รวม GDP ที่มาจากสาขาโรงแรม ร้านอาหาร ขนส่งทางอากาศ และการค้า ไม่รวมการค้ายานยนต์และรถจักรยานยนต์

ภาครัฐควรสนับสนุนการยกเครื่องอุตสาหกรรมเดิมให้สอดคล้องกับกระแสโลกใหม่ พร้อมกับหาเครื่องยนต์ใหม่รองรับผู้ประกอบการและแรงงานที่ไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่โลกใหม่ได้

ยกเครื่องอุตสาหกรรมเดิม

ให้ตรงกับความต้องการในกระแสโลกใหม่

- **Food for the Future:** อาหารสุขภาพ และอาหารทางการแพทย์
- **Bio Circular & Green Economy (Product & Process):** การผลิตและการใช้พลังงานชีวภาพ เกษตรสมัยใหม่
- **Electric vehicle**
- **Digitalization:** ผลิตภัณฑ์ Internet of Things (IoT) ซึ่งจะช่วยยกระดับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และยานยนต์

หาเครื่องยนต์ใหม่

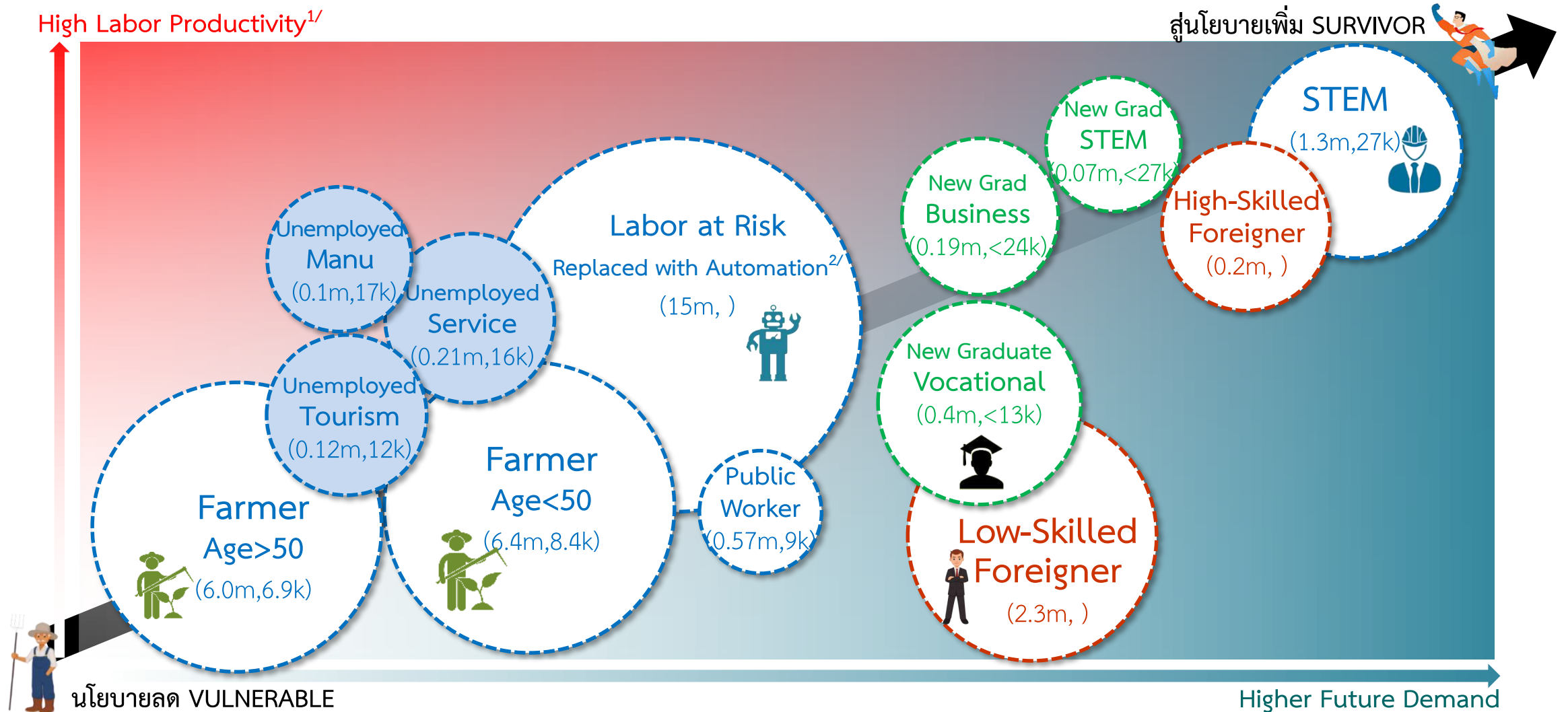
รองรับผู้ประกอบการและแรงงานที่ไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่โลกใหม่ได้

- **ภาครัฐควรสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ไม่ไปกับกระแสโลกใหม่** ให้ปรับตัวไปสู่อุตสาหกรรมที่มีความต้องการสูง อาทิ สนับสนุนผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ ICE ที่ไม่ใช่ในรถยนต์ EV ซึ่งส่วนใหญ่เป็น SMEs ให้ปรับตัวไปผลิตเครื่องมือแพทย์ และหุ่นยนต์ หรือภาคบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เช่น การให้บริการแบบครบวงจรในธุรกิจโลจิสติกส์

ตัวอย่างแนวทางการสนับสนุน เช่น หาดตลาดใหม่ ทำ business matching หรือดึงดูดนักลงทุนสำคัญ (Flagship Investment) ของ sector เป้าหมาย โดยปรับสิทธิประโยชน์ให้เหมาะสมและเพิ่มแรงจูงใจอื่นที่ไม่ใช่ภาษี

Labor market reform จะเป็นหัวใจในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ

- 1) การเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ภาคเกษตร ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอยู่เดิมจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
- 2) กลุ่มผู้ตกงานที่มีทักษะต่ำ/อายุสูง มีความเสี่ยงกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ยากและอาจถูกทดแทนด้วย Automation ขณะที่แรงงานกลุ่ม STEM และ High-skilled อาจยิ่งขาดแคลน
- 3) กลุ่มแรงงานต่างชาติทักษะต่ำที่อาจฉุดรั้งการพัฒนาอุตสาหกรรม

Institution

สร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และสถานศึกษา เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาแรงงาน และ Accredit หลักสูตร

สร้างระบบสวัสดิการและงานรองรับกลุ่มเปราะบาง ผ่านการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงฐานข้อมูลภาครัฐ

พัฒนาทักษะแรงงาน เพื่อเตรียมความพร้อมสู่โลกบริบทใหม่
ยกระดับทักษะปัจจุบัน และเพิ่มการเรียนรู้ทักษะสำหรับอนาคต

Infrastructure

สร้างระบบฐานข้อมูลแรงงาน
เพื่อใช้ออกแบบนโยบายพัฒนาแรงงานอย่างตรงจุด

สร้าง Ecosystem เพื่อดึงดูดต่างชาติทักษะสูง
และสร้างแรงจูงใจในการลงทุนนวัตกรรมและ
ใช้ Automation ทดแทนแรงงานต่างชาติ
ทักษะต่ำ

Incentives

ปรับโครงสร้างแรงจูงใจ เน้นให้เกิดการพัฒนาทักษะแรงงาน
ตรงกับความต้องการและกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานได้

โดยสรุป การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้พร้อมรับมือกับโลกหลัง COVID-19 ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

ภาคธุรกิจต้องปรับตัวให้สามารถเติบโตไปกับกระแสโลกใหม่

- สำรวจความพร้อมในการรับมือกับกระแสโลกใหม่
- ศึกษาหาความรู้ ค้นหาจุดแข็งของสินค้าและบริการ รวมทั้งรูปแบบการทำธุรกิจที่สอดคล้องกับโลกใหม่
- ลงมือปฏิบัติ โดยการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ ปรับกระบวนการทำธุรกิจ และมองหาโอกาสใหม่ ๆ

ภาคแรงงานต้องปรับทักษะให้ตรงกับความต้องการในอนาคต

- Up-skill & Re-skill เพื่อให้เป็นที่ยต้องการของธุรกิจที่กำลังปรับตัวเข้าสู่โลกใหม่

ภาครัฐต้องเอื้อและสนับสนุนให้เกิดการปรับตัว

- ยกเลิกกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการปรับตัวของภาคเอกชน
- สร้างแรงจูงใจให้เกิดการปรับตัว เช่น สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธุรกิจที่มีศักยภาพ ลดความช่วยเหลือแก่ zombie firms
- เชื่อมโยงและใช้ประโยชน์จาก big data ที่รัฐมีอยู่ รวมทั้งเร่งลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญให้พร้อม
- สนับสนุนการ Up-skill & Re-skill ในวงกว้างและสอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจ

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม